hوøïĞγ˥llε hوøïÙ°ɛpsDžïqllε hوøïpøəɛRwllε hوøïpNjNJDžwllε
République Algérienne Démocratique et Populaire
Ïøɒž‡yllε KøΘGllɛNj Ïøllfyllε !øøï‡yΗllε γpɛRNj
Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche Scientifique

المركز الجامعي لميلة

معهد الآداب واللغات
قسم اللغة والأدب العربي

المرجع: .....

الجملة التي لا محل لها من الإعراب في سورة مريم

مذكرة مقدمة لنيل شهادة الليسانس في اللغة والأدب العربي
تخصص: لغــة عربيــة

إعداد الطالبتين:
*- فاطمة بن خليفة
*- صباح قويدر

إشراف الأستاذ:
عبد الكريم خليل

السنة الجامعية: **2014/2013**

بسم الله الرحمن الرحيم

شكر وعرفان

الحمد لله على وافر نعمه وآلاءه الحمد لله الذي وفقنا على إخراج هذا البحث في احسن صورة

نتقدم بالشكر الجزيل والتقدير العظيم لأستاذنا المشرف عبد الكريم خليل الذي مدلما يد العون ولم يبخل علينا بشيء .

نشكر كل الأساتذة الذين مدولنا يد العون و أفادونا بفائض عملهم على رأسهم سليم عواريب .

كما نشكر كل من عملنا حرفا وسهر من أجل تبليغ العلم إلى كل الاساتذة الذين درسونا من أول وهلة في معركة العلم والمعرفة .

كما نشكر كل الزميلات والزملاء الذين ساعدونا ولو بشكل قليل .

كما نتقدم إلى كل من ساعدنا لفاق التقدير والاحترام على إخراج هذا البحث على هذه الصورة

فطيمة و صباح

إهداء

إلى أغلى إنسان في حياتي " أمين "

إلى صاحب القلب الكبير ومساعدي أبي

إلى النور الذي يضيء ظلمة طريقي أمي

إلى شموع حياتي وإخوان دربي الذين كانت قلوبهم معي في كل خطوة لإخواني وأخواتي : حليم ، سامية ، حفيظة ، حاسن ، ليلي ومروى .

إلى زوجة أخي نبيهة

إلى كل الأحفاد الأعزاء : هيثم ، زينب ، مريم عبدو ومهدي .

إلى كل الأهل والأقارب من قريب ومن بعيد .

إلى كل الصديقات والزميلات اللواتي علموني معنى الصبر و الوفاء .

إلى كل من علمني حرفا وقيد رقبتي بحبال فضله وجميل إحسانه فصرت

له عبدا إلى كل أساتذتي.

صباح

إهداء

إلى من قال فيهما الكريم الودود وعلى شأنه وجلت فيهما قوله وقضى ربك ألا تعبدوا إلا إياه وبالوالدين إحسانا إلى التي بين ضلوعها احتميت ومن عطاها ارتويت إلى رمز المحبة والعطاء وسر وجودي في هذا البقاء إليك أمي الغالية .

إلى الذي رباني على الفضيلة وبين يديه كبرت وفي دفيء قلبه احتميت إليك يا أبي الحبيب .

إلى القناديل التي انارت طريقي والمارس التي أضاءت خطواتي دربي إلى من كانت قلوبهم معي في كل خطوة من مشواري إخواني وأخواتي و لا أنسى مدلل العائلة العزيز على قلبي "سامي" وزوجة أخي .

إلى فراشات وزهرات ربيعي وبهجتي صديقاتي .

إلى كل من وسعهم قلبي ولم تسعهم ورقتي ولهم مكان في قلبي وفكرة صائبة في عقلي وكلمة صادقة على لساني .

إلى كل من صادفته في طريقي إلى العلم والمعرفة ووهبا نفسه للعلم خادما .

إلى كل من ساعدني بابتسامة ، فكلمة فمشورة فكتاب إليكم جميعا أهدي ثمرة جهدي .

فاطمة

مقدمة

مُقَدِّمَة:

LJùƵ lƧǴùhƵ LJĂù‡ŏ ǴdžLjgĂ ÜNJ! ƒƧ‡Ljdž DžŏpI!Ghu ŧüŢ!ƒ ƧĂkhdž LJĂ‡ŏ Ů þŏpŋ!ƒ LJD DžĂüƶzdž!ƒ LJdž Ǐσù Ţ ƽ!ƒ Ǐ!ǫ ŧηǴσ!ƒ Kŏlh Gdž Džŏpl!ƒ Ǐ!ǫ ŧηǴσ!ƒ ǏIhk GdžGdžFƒpĂ Ü Ư džƒĂƶ!ƒ Ư ƶhu! ŧƽǴư ǫ Ƽŏlσk Õƽ Ƨ Ţ p Ăσ Lj!ƒ LJD Ƨ ƧƶLj Dž!Ă ÜNJhu KƱhkƧƒ ÕNjĂ Ǐσ Ţ ƽ!Ghu ƱhkƧƒ Ăσ Lj!ƒ ŧ ƒƧk LJŪ ÜDžùdžŪƒ lƧǴù ư σ! lƈƧdžĂ Ƨ‡ƽ!ƒ LJǴ l! ŧƶü!ƒ þƶk YgüƱ þp GnjüŏLjĂ GnjüηD LJdž þηĂ Ók!ƒ ŧŏǴƶ!ƒ ŧùŏĂhLj!ƒ ŧLjù l!ƒĂ ÜÕnj!Ůƒ ÕσĂ!ƒ ŧƶ! GnjLjŪ ŧŏdžǴ l ŧ!ƨLjdž GnjFGLjhD lþF5D Õƽ Gnj! ŧŏhƧƶ!ƒ ŧƶü!ƒĂ Ƨ Ƨ Ţ!ƒĂ Ăσ Lj!ƒ þƵƒĂp y ư Ă Ǐüƶ CǴdžüƶ!ƒ lĂƽ Ţ lƧηnjü! ÕLjǴƛ!ƒ LJƧl!ƒ ýFƒĂD RLjdžĂ lƧnjƱdž!ƒ .ý!ƨ!ƒĂ LJσü!ƒ LJdž NJLjǴ l! ŧLjǴõ Ţ Ǐüƶ Džŏƨ‡!ƒ LJƈƧl!ƒ ƧǴp LJŏƶk!

NJkǴõĂkù l džh ŧùƶü!ƒĂ ÜNJùŏ!ǫ ÕnjKLjõĂ ljþLjƶ Ƨ lŏ þσ NJ! Σõ! y l ƒĂ!ƒ NJdžĂnjƽdžh ǏĂƶü!ƒ ŧ σh!ƒĂ ŧù l ƒƨþ!Gh ǴùLjNj ǴùLjdžnjõ ǴùdžĂ ÜÕƐűh!ƒĂ Õ!Ůþ!ƒĂ ǏĂσLj!ƒĂ Õ5Ţ!ƒĂ ÕkĂŢ!ƒ : ŧ l džP!ƒ ýǴùηdž!ƒ ŧ ùŏσ LJùdž Dž ù l lLjk ŧüdžη!Ǵ5 ÜYŏ‡Ƨk!ƒ ƒRNj lƒĂLj ŧüdžη!ƒ þƶk ÜÕhŏ‡Ƨk!ƒ ăĂk l dž!ƒ . Yƒ ƧƵÚƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů ýdžηĂ Yƒ ƧƵÚƒ LJdž ýσdž Gnj! ýdžη LJŏdž l p Ǐ!ǫ Õhƒ ƧƵÚƒ Gdž5 ÜDžŏƨdž lƧĂ l Õ5 Yƒ ƧƵÚƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů Ók!ƒ ŧüdžη!ƒ y ư ƒĂkdž!ƒ GLjƛσh Õ5 GLjƧkPƒ þpĂ LJùdž Gnj! ýσdž Ů Ók!ƒ ŧüdžη!ƒ ƧĂŢ ÕNj GdžĂ Þ GnjdžǴ l pDĂ GnjƵƒĂLjD ÕNj GdžĂ Þ ŧüdžη!ƒ DžĂnjƽdž . Džŏƨdž lƧĂ l Õ5 Yƒ ƧƵÚƒ Õƽù ŢĂ!ƒ JnnjLjùdž!ƒ Ǐüƶ GLjþdžkƵƒ GLjLj35 ŧ σh!ƒ ŧŏ!G‡Tǫ K!Ăσ Ók!ƒ ŧüFl Ühk LJƵ ŧhGηú!Ă .ÕƒǴ ŢσÚƒĂ Õüõüσk!ƒ

LJŏƨùULj!ƒ LJõüù Ţ ƽ!ƒ Õ5 Gnjõüƶ GLjþdžkƵƒ ŧõFƒƨηǫ KƒĂþD CǴ ŢσÚƒĂ ýõüσk!ƒĂ Ƨ ŢĂ!ƒ LJǴ‡5 . ÕIhhƱk!ƒ ý Ţ ƽ!ƒĂ

:ÕkŬG‡ GNjGLjƶ ư Ă Ók!ƒ ŧƱP!ƒ Ƽ5Ă

Ůǫ GηRĂdžLjD Džŏƨdž lƧĂ l Õ5 Yƒ ƧƵÚƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů Ók!ƒ ŧüdžη!ƒ DžĂ lĂdž!ƒ GLjƛσh GLjdž l p þpĂ þLjƶ ŧüdžη!ƒ : LJƒĂLjƶ Kσk ýĂÜƒ GLjüŢ 5 þpĂ ÜÕIhhƱk ý Ţ 5Ă LJŏŏƨULj LJõüŢ 5 ÜýĂŢ 5 ŧλŭλ ýù Ţ ƽ!ƒ GdžD ÜLJõλþσdž!ƒ þLjƵĂ Ǐdžƒþl!ƒ lǴσLj!ƒ þLjƶ ŧüdžη!ƒĂ ŧüdžη!ƒ Ƨ ŏƨƶk NJŏ5 GLj!ĂGLjkĂ lǴσLj!ƒ ăƨùPDĂ ŧh‡ƨdž ýdžη Yŏ‡ƨk!ƒ ŧ ŏσ LJdž Yƨƶ!ƒ lǴσLj!ƒ þLjƶ ŧüdžη!ƒ DžǴ lpƒ NJŏ5 GLj!ĂGLjk ÕLjǴƛ!ƒ

LJùdž ýùσdž Gùnj! Σð! ýdžη!ƒ þσƒĂ YĂLj GLj!ĂGLjk IƨƒþŢ!ƒ ł ðσ LJdž GnjƵƒĂLjD LJGðhĂ Ül0ðlh . DžðƨdžIƨĂl ÕƵ ¥ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů Ők!ƒ ýdžη!ƒ : NJð5 GLj!ĂGLjk ł !Gλ ýŢ5Ă ¥ƒƨƵÚƒ

ƨùðƨzk : ýĂŪƒ łσhdž!ƒ Õ5 GLj!ĂGLjk IGσLj!ƒ þLjƵ łždžη!ƒ :ýĂŪƒ ýŢ5!ƒ Õ5 GLjlƨþ þI5 ƒRnj!Ă GLj!ĂGLjk þI5 ł !Gλ!ƒ łσhdž!ƒ GdžD CGdžþI!ƒ þLjƵ łždžη!ƒ : ÕLjGλ!ƒ łσhdž!ƒĂ ÜGσŭ0ŢƒĂ łƶ! łždžη!ƒ ÜIGùσLj!ƒ þùLjƵ GnjdžGlpDĂ łždžη!ƒ LJƒĂLjƵ Kσk LJG‡5 ÕLjGλ!ƒ ýŢ5!ƒ GdžD ÜLJðλþσdž!ƒ þLjƵ łždžη!ƒ GùLj!ĂGLjk5 ÜÕLjGλ!ƒ łσhdž!ƒ GdžDĂ ¥ƨz!ƒ IGσLj!ƒ þLjƵ łždžη!ƒ DžGlpD : ýĂŪƒ łσhdž!ƒ Õ5 GLj!ĂGLjk5 . IGσLj!ƒ þLjƵ ¥ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů Ők!ƒ ýdžη!ƒ NJð5

LJùdž GnjηƒƨPklƒĂ ¥ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů Ők!ƒ ýdžη!ƒ LJƒĂLjƵh LJG‡5 ÕIðh0k!ƒ ýŢ5!ƒ GdžD .DžðƨdžIƨĂl

NJðĂhðùl! ¥Gùk‡!ƒ : GùnjLjðh LJùdž yùηƒƨdž!ƒĂ ƨþGùTdž!ƒ LJdž łƵĂdžηdž ÎždƵ GLjƥdžkƵƒ þpĂ . LJGlσ DžGdžk! GNjGLjhdžĂ GNjGLjƵdž łðhƨz!ƒ łƶž!ƒ ÜÕLjη LJhŭTFGTP!ƒĂ

DžþùIkLj ƨùðPŪƒ Õù5Ă łσh!ƒ ƒRnj! GLjƨGηLjf ýŭP ý‡GTdž ĂD KGhĂƵT GLjnjηƒĂk Dž! Ÿ þdžσ!ƒ Wƒ2Pę Õ5 Džnjl D LJdž ý‡ Î!ęÅ ƵƨTdž!ƒ GLjRGklD Î!ę ƨðþIk!ƒ DžðUZĂ LJG5Sz!ƒĂ ƨ‡T!ƒ ýðƨηh DžðƨùŧŧIƒ NJnjηĂ! GTŢ!GP ýdžz!ƒ ƒRNj LJĂ‡ð LJD ƨðþI!ƒ Ÿƒ ýalLjĂ IƨĂTŢ!ƒ IjRNj ÎždƵ łσh!ƒ ƒRNj . GLjkGLjlσ LJƒƨðdž Õ5 NJždƵηð LJDĂ

تمهيد

تمهيد:

أولا: تعريف القرآن الكريم:

القرآن الكريم هو كلام الله المعجز المنزل على سيدنا محمد صلى الله عليه وسلم بواسطة الوحي جبريل عليه السلام، المكتوب في المصاحف، المنقول إلينا بالتواتر، المتعبد بتلاوته، المبدوء بسورة الفاتحة والمختوم بسورة الناس[1].

ثانيا: تعريف التفسير:

التفسير في اللغة مأخوذ من الفسر وهو البيان والكشف، وفي الاصطلاح هو علم يبحث عن كيفية النطق بألفاظ القرآن الكريم ومدلولاتها وأحكامها الإفرادية والتركيبية، وتتمات ذلك من النسخ وسبب النزول وغير ذلك[2].

ثالثا: تعريف التأويل:

التأويل في اللغة مأخوذ من الأول وهو الرجوع، وفي الاصطلاح هو صرف اللفظ عن المعنى الظاهر إلى المعنى المحتمل الذي يوافق الكتاب والسنة[3].

[1]- روح المعاني في تفسير القرآن العظيم و السبع المثاني: شهاب الدين الألوسي البغدادي، دار إحياء التراث العربي، لبنان بيروت، ج16، ط، ص56،ص57 .

[2]- تفسير الثعالبي: عبد الرحمن الثعالبي، تح، على محمد معوض، عادل أحمد، عبد الموجود عبد الفتاح، أبو سنة، دار إحياء التراث العربي، بيروت، لبنان، ج1، ط1، 1998، ص 1663 .

[3]- روح المعاني في تفسير القرآن العظيم و السبع المثاني: شهاب الدين الألوسي، ص 57.

[illegible][1] [illegible][2] [illegible] [illegible][3] [illegible]

[illegible][4]

[illegible]

[illegible][5]

[illegible][6]

[illegible] "21" [illegible]

1- [illegible] 2، 3، 4، 5.

2- تيسير الكريم الرحمان في تفسير الكلام المنان: عبد الرحمن بن ناصر السعدي، تح عبد الرحمان بن معلا اللاويحق، دار الإمام مالك، باب الواد، الجزائر، ط1، البغدادي، 2008، ص 450.

3- روح المعاني في تفسير القرآن العظيم و السبع المثاني: شهاب الدين الألوسي البغدادي، ص 59

4- تيسير الكريم الرحمان في تفسير الكلام المنان: عبد الرحمن بن ناصر السعدي، ص 450.

5- [illegible] /06 .

6- [illegible] /20.

ƨŏƥIkh ĞNjƨŏƛak ĞdŽLjƍĂ ƨŏƛak!Ğh ýIk]k Ů ÜĞnjŏzdžη ƳĞh]Üƒ LJD ĬŻĂ Ĭ!Ğzk Ÿƒ Iƨƥp ĬŻ ýpk ƒĂzƱIŏĂ ƳĞh]Üƒ yğž ƒĂsIŏ ůƑ! ŧŏƥĞz!ƒ ƳĞh]Üƒ Ưzh Ő5 ƥFƒĂz!ƒ ŧƨP ljpĞhZ ăƨŏ5 ÜŸƒ [1]. ĞnjhuhdžĂ ĞNjƨƥIdž LJZ ƨULj!ƒ

ýĂIk Ők!ƒ Iƨƥl!ƒ DžĞdža5 ÜŸƒ ĬŻ LJŏNj ÜNJZĂpĂ Džŏƨdž ƨĂŢkk Ů ĭR!ƒ ŧƨĞP!ƒ ƨdžŪƒ ƒRnj5 ΘĂƨ!ƒĂ ljƨŏʒh ĸƨηĂĐĂ IƥĂnjzdž!ƒ ŧLj]!ƒ NJh ĸƨη CƒĂ] LJŏNj CŎT ý‡ ÜLJĂ‡ŏ5 LJ‡ CŎT!! ŧŏc Ƴŏηz!ƒ ŧ ƥơ!ƒ ƒRNj ýzηŏ LJD ƥƒƨD NJLjƍĂ ÜNJŏ!Z LJŏNj ƒRNj LJdh ĞnjdžŻzŏ Ğnjhuƨ LJdh ĞNjƨhPD .Σ ĞLjŻ!

Džƒƨ‡!ƒ Ÿƒ ý]ƨ ýŏηhk!ƒĂ CĞLjĂ!Ğh ĸƨ‡RĂ NJŏhD yğž DžŏNjƒƨhƍ ŧŢp LJdž ll!R‡ IƨĂ]!ƒ ĸĂƥơk Ğdž‡ ý]ƨ!ƒ CŮđNj LJZ ŧ ŏƥơ!ƒ ŧƨʒk]ƒ ƥpĂ :ΘĂLjĂ Σŏƨƥƍ LJĂƨĞNjĂ Ĭ]ĂdžĂ ƳĂIzóĂ ŧĞơ]ƒ " ƒĂđĞη Ğzódžη ý]ƨ!ƒ LJDĂ ŧ!Ğ]ƨ!ƒ IƥơĂ ĸĞhĂƍ ll!R LJdž ƥŢIdž!ƒĂ IƨĂ]!ƒ ŎĂŻĂ Ŏ!ƒĂơ Džƒƨ‡!ƒ . LJĞĂĂÜƒĂ llƨT!ƒ ƥhLjĂ Ÿƒ ƥŏơĂk Ĭ!ƍ ΣĞLj!ƒ IĂZƥ!

ƥpĂ NJŏhD ŧ!Ğnjη yğž ĞdžŏŻơ LJĞ‡ ŧ ŏơ Ƴƒƥc ƒĂƨhZ NJŏhD yğž "Džŭ]!ƒ NJŏŻ:DžŏNjƒƨhƒ ŧŢp Ő5Ă ƨƍ5ʒkĥ]åĦ ĦIŏžZ DžŽžĦ ýƳƥ " :Ĭ!Ğzk ýĂIŏ Ă ƨŏLjơ!ƒ LJŏƥ!ƒ ƒRnj! NJŏhD ƨ‡Ljk DžƐƨ NJhƨ NJ! ƨ5ʒk]ƒ ŁJĂĦĥ ĞŽŏ ĬĦ]Z ŎƁƨ ĂZƥpŏĂ ŎŸƒ ƁJĂƥ ŁJdž LJĂZƥpŽ ĞdžĂ ĦŽ!ƨŽĥZŏĂ .ĞŏŏƁơ ŎƁ ŁJƳ‡ ŃJŽĝ ŎƁƨ ĦIŽ Džŭ] ýĞp":Ĭ!Ğzk NJ!ĂpĂ" LJŏkŏŮƒ LJŏkĞNj ƨŏ]5k Ő5" ĭƨTPdžƨ!ƒ ýĂIŏĂ.[2]"ƒ ĐĦŽT ŎƁƨ ŒĞZƥƁ ƨ5‡!ƒ ŧŏơk ƒĂƨĂηĂ ŧƨĞ5dž ŧŏơk ŎNj Džnjư zh ýĞI5 NJŏhD ĬŻ NJdžŏŻ]k ĬLjzdž Ő5 ƨŻkPƒ" llŏŻ .Ğnjh Dƥhŏ LJDĂ

ŧLjdžc ljĞLjzdž :" ĭƨhƍ!ƒ " ýĞpĂ ŧŏơk!ƒ ĬLjzdžh Ů Ü‡dž!Ğ]dž!ƒ ĬLjzdžh Džŭ]!ƒ ll!R " :ƨĂnjdžη!ƒ ýĞpĂ [3]."Džŭ]!Ğh ƨ5Ğ‡!ƒ Cŭkhƒ LJĂƨŏ Ů DžNjĂ ÜƨĂnjdžη!ƒ ýĂp ƒRNjĂ Ü ll! ŎLjdž

[1]-تيسير الكريم الرحمان في تفسير الكلام المنان: عبد الرحمن بن ناصر السعدي، ص 452.

[2]- Džŏƨdž /48،47 .

[3]- الكشاف عن حقائق غوامض التنزيل و عيون الاقاويل في وجوه التأويل: أبو القاسم بن عمر الزمخشري، تح عادل أحمد عبد الموجود، علي محمد معوض، فتحي عبد الرحمان أحمد حجازي مكتبة العبيكان الرياض، السعودية، ج4، ط1، 1998، ص 22 .

ƧƵƷŏ5 ǁŏƥnjŏ LJD Ǐ!ǤƵk Ÿƒ ĂƵƥaǐ ljǤLjƶdž Ü"Ŏh₪ ǁ! ƧƵƷkǐaǐ": Ǐ!ǤƵk NJ!ĂpĂ ":ǤưŏD ýǤpĂ

[1]."NJLjdž DƧhk Ÿƒ ĂƥƵ NJLjD LJŏhk Ǥdž!Ă ÜǁLjǤdžŏƪh

.ǤǤŏhLjŪƒ DžnjLjdžĂ LJŏơ!Ǥ Ƭ ǤǤLjhah Ÿƒ NJưĂƵ Džŭǐƒ NJŏŭƵ:DžŏNjƒƧhǫ ýƧkƵƒ Ǥdž!Ă

. Σŏ2pǫĂ Ǐ ǐĂdžĂ LJĂƧǤNjĂ ýŏƵǤdžǐǫĂ ϒĂlƶŏĂ ŧǤơǐǫ :DžnjLjdžĂ

Ÿƒ ŧdžơƧ LJdž ǁ!R ý‡Ă lƧPŭƒ Ŏ5 ǤdžŏƶLjĂ ǤŏLjƥ!ƒ Ŏ5 Ǥ5ƧTĂ ŧ!ƧLjdžĂ ǤdžŭƵ Gƶŏdžη Ǥŭđnj! LJǤ‡5

. ƥhŪƒ ƧPD ŎpGh!ƒ ǤǤLjĂD Džnj! ýƶη ƥpĂ ýηĂ ƨƵ

DžĂŏ!ƒ ǁ!R ýƒĂNjD LJƵĂ Ülŧdžǥŏl!ƒ ƥNjǤTdž ĂD ƥNjƒĂT!ƒ Ưƶh LJƵ ǁ!R‡ lƧĂǐ!ƒ Kλƥơk ƥpĂ

.Ǥnj! ƒƥĂpĂ ƒĂLjĂ‡ŏĂ Ǥnjŏ5 ƒĂ5Rlŏ! DžLjnjη ýĂơ LJĂdžƧηdž!ƒ lƧƽ‡!ƒ NJŏ5 ƥηŏ ŧŏơ ϒŏNjƧ!ƒ

ýϒ‡ ĹJdž ŁJƵŁƥbjƵǐ ƲƵĹ GƲλh ƲƵǐhjh ýϒĂƲ ƲžNjhǐƥĭươƱǐ ƲƵĹ ŁJŏŏŬŏŏžT!ƒĂ ƲžNjƵǐƥĭTơƵǐ ĦlNƥĂŏ": Ǐ!ǤƵk ýĂlŏ

.[2]"GƲƲŦ GhjƲ ǏžĂŏ ƲžNj ŁJŏR!GƲ ƲƵǐŁƵŏŬǤƲkƵŁ ĹJơƵǐ ƲĹÜǤƲkƵŁ ŁJƲƵơƥ!ƒ ǏƵŁ ƥƵŦŏ ƲžNjŏŏ ŧŧƵŏnŦ

DžNj ŧƶhŭ! LJŏƧ‡Ljdž!ƒ ĆŪđNj LJƧTơŏ! NJkŏhĂhƧh LJŏŭƒFǤl!ƒ ŧpƬD ĂNjĂ Ǐ!Ǥƶk Ÿƒ Dž ǐpD ƥl!

lƧλ‡Ă ýƒĂNjŪƒ lƥT LJdž Dženjh‡Ƨ ǏŭƵ LJŏλǤη ƒĂLjĂ‡ŏ ŧŏơÜDžĂŭƵƶdž DžĂŏ KǤlŏdž!Ă ÜDženjLjŏƠǤŏTĂ

ƲĹ ":ýǤl5 Dženjŏ5 NJdž‡ơ Ƨ‡R ƒRnj!Ă ýǤƶkdž!ƒ Ƨŏh‡!ƒ Dž‡ơ LJŏƧUkLjdž ýƒĂơŪƒ ŧƵǤU5Ă ýƒƨ!ƨ!ƒ

LJdž ŧpƧ5Ă ŧ5FǤƠ ý‡ LJdž LJƵƧaLj! ǐD."GƲkƵŁ ŁJƲƵơƥŽƒ ǏƵŁ ƥƵŦŏ ƲžNjŏŏ ŧŧƵŏnŦ ýϒ‡ ĹJdž ĹJƵŁƥbjƵǐ

ƒƧ5‡ DžNjƧh‡ĐĂ GdžŭU DženjdžUƵĐĂ ƒĂkƵ DžNjƥTD Ăkƶ!ƒĂ Ƨ5‡!ƒĂ DžŭU!ƒ Ŏ5 LJŏ‡ƧTdž!ƒ LJŏdž!ǤU!ƒ

ýǤơ!ƒ ǁŭk Ŏ5 DžNj UŭƐŪǤ5 Gdžƛǫ UŭƐŪƒ ϒƒRƶ!ƒ Ǐ!ǫ Džƥlŏ ƒR‡Nj Džλ ϒƒRƶ!ƒ Ǐ!ǫ Dženjdžƥlŏ5

[3]...LJĂLjƵŭƙdž

KŪŭư ǏŭƵ KƥƧĂ ÜƧŏULj!ƒĂ ǁŏƧT!ƒĂ Üƥ!Ă!ƒ LJƵ Ÿƒ NJŏƧLjƙh ŧdžŏƧ‡!ƒ lƧĂǐ!ƒ KdžƙPĂ

ƥĂηĂ ƥŏ‡ǎk Ǐ!ǫ LJĂ‡ƧTdž!ƒ Ǐƶǐ ŧŏơ ÜLJǤNjƧh ăĂpĐĂ LJǤŏh ăĂpĐĂ LJǤŏh yŠLjƏh LJŏ‡ƧTdž!ƒ

-Ÿƒ KǤLjh ŧ‡ƒŭdž!ƒ :ϒƧƶ!ƒ LJdž LJĂ‡ƧTdž!ƒ ýĂlŏ LJŏơ ǁ!RĂ ÜýηĂ ƨƵ Ÿƒ yŭž ǁŏƧT

[1]- المصدر نفسه، ص22.

[2]- ƲžŏƧdž /70،69،68.

[3]- تيسير الكريم الرحمان في تفسير الكلام المنان: عبد الرحمن بن ناصر السعدي، ص 459.

Ư ƽkLjõ5 ÜŸƒ LJh Oõ ljdž!ƒ ăƧǴ Ţ Lj!ƒ LJdž LJĂ‡ƧTdž!ƒĂ Ÿƒ LJhƒ ƨõƨƵ :þĂnjõ!ƒ LJdž LJĂ‡ƧTdž!ƒĂ .ljƨõdž ư ǴnjLjdž ƨƽLjõĂ NJkƧƱ5 ǴNjƧ‡Ljk Ǒk!ƒ lƧ‡Ljdž!ƒ ł!Ăldž!ƒ ljRnj! NJǈ‡ LJĂ‡!ƒ

[1]."ƒþ!Ă ŖPkõ LJD LJdžơƧǈ! ǑʒhLjõ ǴdžĂ": Ǐ !Ǵzk ýĂlõ

Ÿƒ LJh Ǐ ljõƵĂ Ÿƒ LJh ƨõƨƵ:LJõǈFǴl!ƒ łhǴLjɳ! łõǴ‡ơ" łõŮƒ ljRNj Ƨõ ljƽk Ǒ5 "Ǒ ljĂ!Ūƒ" ýĂlõ Ƨλǫ ƒƧõh‡ ƒĂǈƵ LJĂ!ĂIõ ǴdžƵ NJLjaT Ǐ !Ǵzk ϒƨz!ƒĂ ăƧǴ Ţ Lj!ƒĂ þĂnjõ!ƒ LJdž Ÿƒ ǨǴLjh ł‡ƒŭdž!ƒĂ ƧõP!Ǵ5 ł Ţ l!ƒ ǏǈƵ ł Ţ l!ƒ Ƨ ƱƵ łlõƧƱh ýɳĂ ƨƵ NJLjĂþ LJdž þhƵ Ǵdž þhƵ LJdž łõǴLjɳ łõǴ‡ơ

[2]."…. ƨdžŪƒ ƨĂnjU! ǴơõƧ Ţ Ƨ‡Rõ Dž! LJǫĂ ǨdžǈƵ LJdž! yɳƒƨ

---

[1]- ƨõƧdž /ص 92.

[2]- روح المعاني في تفسير القرآن العظيم و السبع المثاني : شهاب الدين الألوسي البغدادي، ج16، ص 139.

الفصل الأول

ɣƒΘđžllƐ qɋžY hυĭǴƥyllƐ hυ‡ÐŽWllƐ :üNjŮƐ üƬƧllƐ

.ƒΘűŪ'ƬƐNj hυƓll hυ‡ÐŽWllƐ Ɛĭƥyŧ :üNjŮƐ ƘΘǴÐŽllƐ

ǴnjLjÐ ƥnLj ǴnjkŏdžNjÐ ĬŭƵ ýŏ!ƥ!ƒĂ ɣŏ‡Ƨk!ƒ IƒĂLj ǴNjƧǴhkƵǴu ĭĂƶ!ƒ Σƨƥ!ƒ ΣǴlÐ ŧŭdžŋ!ƒ ƥƶk

.LJŏλƥơdž!ƒĂ CǴdžƥI!ƒ ŧlƒƨƥ!Ǵu Ǵnj!ĂǴLjk ƥp

:ŧŏĂơLj!ƒ ŧŭdžŋ!ƒ ŧlƒƨƥ Ŏ5 LJŏλƥơdž!ƒĂ CǴdžƥI!ƒ Ǵnj!Ru Ŏk!ƒ ƥĂnjŋ!ƒ Ư'ƨƵ ýhup ƥŏsdž!ƒ LJdžĂ

:ýĂILj5 LJŏŏĂƷŭ!ƒ ƥLjƵ ǴNjǴLjƶdž ĬŭƵ Iƨŏƶ Ƭ ŧspĂ Ă!Ă Ƶ ILj LJÐ Ǵnjk!ŮƥĂ Ǵnjsŏ!ɑkĂ ǴnjdžĂnjsdž

:hυƓll hυ‡ÐŽWllƐ - ć

:ýŏpĂ NJƶdžŋ CŎT!ƒ ýdžŋ ýǴIŏĂ Džŏŋ!ƒĂ Džŏdž!ƒ DžƱhu ΣǴLj!ƒ LJdž ŧZǴdžŋ!ƒ :ýdžŋ!ƒ LJdž ŧŭdžŋ!ƒ

ýdžŋÐĂ ÜCŎT!ƒ ŧZǴdžŋ :ŧŭdžŋ!ƒĂÜýdžŋ!ƒ IƥơƒĂ :ŧŭdžŋ!ƒĂ Üŧŭdžŋ ŧŭƬsLjdž ƨŏƐ ŧZǴdžŋ ý‡!

LJdž NJ!Ǵdž‡hu CŎT ý‡ ŧZǴdžŋ :ŧŭdžŋ!ƒĂ ÜII!R‡ ɣǴlƒ NJ! ýdžŋÐĂ ŧpƧsk LJƵ NJƶdžŋÜCŎT!ƒ

.IjƨŏƐĂ ɣǴlơ!ƒ

[1]."ŧŭdžŋ!ƒ Ĭ!ǫ NJkƥpƨ ƒRǫ Džŭ‡!ƒĂ ɣǴlơ!ƒ NJ! Kŭdžŋ" :ýǴIŏĂ

NJpǴl NJŏsĂ Džŭ‡!ƒĂÜŧŭdžŋ!ƒ Ĭ!ǫ IjƥƨĂ IjƥƒƥƵÐ yđžŋ ɣǴlơ!ƒĂÜŧsƨsk LJƵ NJŭdžŋ CĭŏT!ƒ ýdžŋĂ

[2].ƒƨŋĂdž

[3]."ýŏƬsk ƨŏƐ LJdž NJkƶdžŋ ŮǴdžŋǫ CŎT!ƒ Kŭdžŋ":ýŏpĂ.

IƨNjǴU!ƒ CǴdžlÜƒ ŧŭdžŋ5 GLj!Ăp ǴdžÐĂ :ýǴp ĭĂƷŭ!ƒ ǴNjǴLjƶdžhu ŧŭdžŋ!ƒ ƥǴThuǴu LJhƒ DžƥPklƒ ƥpĂ

.ɑ!ǫ...YƒĂLjÐ IƨTƵ

:ŎhƒƨƵŮƒ LJhƒ LJƵ ŧsŏŭP ĂhÐ ƥTLjÐ ýPLj!ƒ LJƵ ŧŏǴLj‡ Ǵƶdžŋ ŎkɑkĂ

ŮǴđžŋǫ llĂkžT ŷý‡ ŁJŋkbjé *** ǴŽǴđžŋ GŽƥǴđž ŁJdž GŽŽ ŁJǫ

[1]- لسان العرب:محمد بن مكرم أبو الفضل ابن منظور الأنصاري الرويفعي، دار صادر، بيروت، لبنان،ط3، ج1،ص128.

[2]- معجم الوسيط:مجمع اللغة العربية بالقاهرة، ابراهيم مصطفى وآخرون، دار الدعوة، القاهرة،مصر،دط، دت،ص136.

[3]- المصباح المنير:أبو العباس الغيومي،المكتبةالعلمية،بيروت،لبنان،دط، دت، ج1،ص110.

[1].ýƤĻ!ƒ ǤĻjNj ýdžŋ!Ǥh ǏĻjƵ ǤdžĻjǥ

.[3]ϒƒŖdž!ƒ DžơƬ!ƒ ýŏdžŋ!ƒ Ä [2]" NJkhuRD DžơƬ!ƒ KŰdžŋÄ " ýǤIŏÄ

ƒÄǾžš‡ ŁJŏŘ!ƒ ýǴƥÄ " :ýŋÄ ƨƵ NJ!Äp Ŏ5 Üyđžŋ!ƒ ǏĻjƶdžh DžŏƧ‡!ƒ LJƈƧI!ƒ Ŏ5 ŧŰdžŋ!ƒ KǴǤŋÄ

.[4]" ǏƥŏơƒÄ ǯŽdžǵŋ ĹLJƈƧI!ƒ NJŏŰƵ ýŀžĵ ŰĎÄŻ

.Ǥƶdžǩŋdž LJƈƧI!ƒ NJŏŰƵ ýƨĻj Ä! ǐD IƥơƒÄ ŧƶ5ƥÄ IƥơƒÄ IƧdž ǐD

:ƒθűƱƬ : ƒ

LJŏkdžŰ‡ LJdž ϒ‡Ƨdž!ƒ ĂNj Džŭ‡!ƒ ":ǐƧTPdžƨ!ƒ ýĂIŏ Gdž‡ Ŏnj5 IǤơĻ!ƒ ΘŭƱƬƒ Ŏ5 ŧŰdžŋ!ƒ GdžD

ƧThuĂ ǁĂPD ƥŏƨ :ǁ!ĂI‡ LJŏdžƫƒ Ŏ5 Ůą Ŏkdŏ Ů ǁ!ŖĂ ăƧPÜƒ Ǐ!ą GdžNjƒƥơą KƥĻjƫD

LJhƒ GdžD [5]".ŧŰdžŋ!ƒ ǏdžƫkĂ Ƨ‡h ŧŰƱĻjƒÄ ƥŏƨ ϒƨư :ǁ!Äp :ÄơĻj DžƫƒÄ ýƶ5 Ŏ5 ĂD .ǁhơǴƬ

:ýǤp ŧŏơÜDžŭ‡!ƒ LJŏhĂ ǤnjĻjŏhu ŧƧ5 ŧŏơ ŧŰdžŋŰ! NJ5ŏƧƶk Ŏ5 ǐƧTPdžƨ!ƒ Ƨ!ǴP ƥI5 DžǴTNj

NJŏŰƵ KĂ‡ƫ!ƒ LJƫơŏ ǏĻjƶdž ǏŰƵ ýƥǤdž ƥŏ5dž!Ǥh ƥƒƧdž!ƒĂ ƥƬI!Ǥh ƥŏ5dž!ƒ ýĂI!ƒ ĂNj Džŭ‡!ƒ

ŧ!ƨĻjdžh LJǴ‡ GdžĂ ÜDžFǴp ƥŏƨ‡ IjƧhPĂ Dƥkhudž!ƒĂ Üƥŏƨ DžǴI‡ NJŰƵǴ5Ă ýƶ5!ƒ LJƵ IƧǤhƵ ŧŰdžŋ!ƒĂ

ƨnjUŏ ƒRnjhĂ ÜǴdžFǴp NJkĻjĻjUĂ ÜǴdžFǴp ƥŏƨ LJǴ‡ ĂD LJƒƥŏƨ!ƒ DžǴpDĂ f Ű!ƒ ϒƨư :ÄơĻj GdžNjƒƥơą

.[6]" ýƬ5dž!ƒ ϒơǴƬ ýĂp ƨNjǴU ĂNjĂ ΣǴĻ!ƒ LJdž ƨŏλ‡ NJdžNjĂǩŏ Gdž‡ LJŏ5ƥƒƧkdž Σŏ! GnjĻjD ǁ!

.ŧŰdžŋ!ƒ ĂNjĂ NJƫ5Ljhu Gŏ5k‡dž LJǴ‡ Gdž ĂNj Džŭ‡!ƒ :LJǴƫŰ!ƒ Ŏ5 CǴŋ Gdž‡Ă

ŧ!ƥÜƒ Ưƶhu CǴŋ ƥpĂ ǐƧTPdžƨ!ƒ ϒNjRdž ϒNjR LJǴƫŰ!ƒ ϒơǴƬ LJD ŧhǴƫ!ƒ ýĂI!ƒ LJdž ĂƥhŏĂ

:ƨŏλ‡ ýĂp ŧIŏIơ!ƒ Ŏ5 ŧh‡Ƨdž!ƒ ýdžŋ!ƒ ĂNj Džŭ‡!ƒ LJD ǏŰƵ ýƥŏ GdždžĂ :ýǤp

---

[1]- لسان العرب:ابن منظور،مادة جمل،ج11،ص126.

[2]- مجمل اللغة:ابن فارس،تحقيق زهير عبد المحسن سلطان،مؤسسة الرسالة، بيروت،لبنان، ط2، 1986م.

[3]- المعجم الوسيط: ابراهيم مصطفى،ج1،ص136.

[4]- سورة الفرقان:آية 32.

[5]- المفصل في صناعة الإعراب:الزمخشري، تح علي بو ملحم، مكتبة الهلال،بيروت،لبنان، ط1، 1993م، ص23.

[6]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،تحقيق مازن المبارك ومحمد علي حمد الله،دار الفكر، دمشق،سوريا، ط2،1985م،ص490.

ƶƥĂǸήϥĂ ǴŧƶǂŧŧƵ ƗŧƵƶƵŧ ƒǺƵƵP *** ǴhjŰžǴŰžǂ Kŧƶdžŧϥ ǴŰžǂ ŁJĂǸƶŰžήϥŧ ǺŽ

ýǴƱ Ǵdžŏƽ Ⅱ!Ʀ ǴdžLjƍ yƍžǴϥ!ƒ Ɣ̈́p Ⅱ̈́džǩk ŮĂ ÜLJƨơk ŮĂ ŎηTk Ů IƥơƒĂ!ƒ ŧdžŰǂ!ƒ LJD DžĂŰƶƶdžƽ

.[1]NJŏŢƒĂơ ŧpƧĂ NJƶdžǩϥdž ŧhuĂŘƶ! NJŏƶdžǴϥ yǩdžDĂ ÜDžŭǂ!ƒ LJdž

:Ⅱ!ĂIǂ ƥǴƽDCƒĂϥ ăƧPŪƒ Ǐ!ƍ ǴdžNjƒƥơƍ KƥLjϥD LJŏǩdžŰǂ LJdž Ɣ‡Ƨdž LJƵ IƧǴhuƵ ŧŰdžη!ƒ :ýŏpĂ

LJĂ‡ǩƽ NJhƒĂη ƇŎηdž ƥƶhu Ůƍ ƥŏƽk Ů ŧŰdžη NJLJƎƽÜŎLjdžƧ‡ŏ LJƍ :Ⅱ!ĂIǂ ƥƽŏ Dž! ĂD DžFǴp ƥŏƨ

.[2]ǴIŰƵƱdž Džŭǂ!ƒ LJdž DžNjD ŧŰdžη!ƒ

ŧŰdžη!ƒ LJD ǏŰƵƵ ΘŭƱŢŮƒĂ ŧƷŰ!ƒ LJdž ý‡ Ŏƽ ŧŰdžηŰ! LJŏIhǴϥ!ƒ LJŏƽŏƧƶk!ƒ LJdž Ǵlj! ƒĂƥhŏ

:LJŏǩƧNjǴU Ŏƽ ǐĂƷŰ!ƒ ǏLjƶdž!ƒ yƍž KIƽkƒ ƥp ǴơŭƱŢƒ

.[3]KǴdžŰǂ!ƒ LJŏhu yƍžη!ƒ Ǐ!ƍ ƨŏTk ŧŰdžη!ƒ LJD :ǐD :yƍžη!ƒ IƧNjǴU :Ǐ!ĂŪƒ

LJŏơŰƱŢdž!ƒ LJŏhu ǏIhŏ Ⅱ!Ʀ yƍžĂ Ŏdžŭǂ OŰƱŢdž ŧŰdžη!ƒ LJD ǐD ÜDžŭǂ!ƒ IƧNjǴU :ŧŏLjǴĂ!ƒ

…ƚĂƧƽ

ǴdžNjƧŏƐĂ LJǴϥŰ!ƒ ƔơǴŢĂ ǐƧTPdžƨ!ƒ ǐD2 Ŏƽ Ŏnjƽ ŧŏLjǴhŭkdž ƱĂƧT LJŏƽŏƧƶk!ƒ ŭǂ Ŏƽ LJŪ

LJdž DžNjD ŧŰdžη!ƒ LJDĂ LJŏƽƥƒƧkdž ƧŏƐ ǴdžnjLjD DžǴTNj LJhƒ ăƧŏ ǴdžLjŏhu ÜDžŭǂŰ! ŧƽƥƒƧdž ŧŰdžη!ƒ LJD

.Ǵnjƽŭ'Phu IƥǴƽÚƒ NJƱƧT Rƍ NJLjdž DžNjD ǴnjLjD Ɣƒ ĂŢ!ƒĂ :ýĂIŏĂ Džŭǂ!ƒ

ƥŏƽdž Σŏ! Ⅱ!Ʀ ý‡Ă ŧŰŢ!ƒ ŧŰdžη ÜƔƒĂη!ƒ ŧŰdžηĂ ƱƧT!ƒ ŧŰdžη :LJĂ!ĂIŏ Džnjƶdžlk ƒRnj!Ă

.[4]Džŭǂhu ΣŏŰƽ

[1]- المرجع السابق.

[2]- كتاب التعريفات:علي بن محمد الجرجاني،تحقيق جماعة من العلماء بإشراف الناشر، دار الكتب العلمية،بيروت لبنان، ط1، 1983،ج1،ص78.

[3]- نريد بالجمع اللفظي والمعنوي معا بمعنى أن جملة المركب الإسنادي تجمع بين كلمتين أو أكثر،والجمع في الاصطلاح أكثر من اثنين.

[4]- مغني اللبيب:ج1، ص490.

ĂDŽƐɑʂllƐ NjΘdžllƐ bƑDŽ‡Y ɑdžY hu‡DŽƜllƐ : Ǐ džFkllƐ ΚΘGDŽllƐ

ΣGlD ŧlldžɳ!ƒ LJŪ ŧlldžɳ!ƒ ŧlƒƧÞh Ǐ!ĂD ŧɳƧÞh DžGdžkNjŮƒ ǑʒhuLjǒ ΚGʒlll!ƒ LJdž ŧʒ! ǐD ŧlƒƧÞ LJǫ GnjkǒdžNjD LJdž DzƐƨ!Gh G5 Ăơlj!Gh DžGdž!Úƒ ĂNj GnjhuLjƒĂɳ yǒdžɳ LJdž ŧlldžɳ!Gh DžGdž!ÚG5.ŧǒĂơlj!ƒ ŧlƒƧÞ!ƒ ŧǒĂʒlll!ƒ yõuƴƒĂdž!ƒ ƨlldkPdž GnjkpŮ Ǒk!ƒ ŧlƒƧÞ!ƒĂ ŧ oh!ƒ LJdž GnjIơ Ǐ Illk Dž! GnjLjD Ůǫ ŧʒ!Gh!ƒ ƒRNj LJdž DzƐƨ!ƒ Ǐ lldžĂ ƒRnj!Ă .GNjƧǒƐĂ NJh ýĂƶsdž!ƒĂ NJǒ!ǫ ÞLjldž!ƒĂ ÞLjldž!ƒ ýλdž ăƧPŪƒ Oll0Tdž ýdžƶklƒ LJdž lGơLj!ƒ LJdž5 ÜLJǒλÞơdž!ƒĂ CGdžÞI!ƒ ŧlƒƧÞ!Gh Gnj!ĂGLjk Þp NJLjD Ůǫ Ƨǒ Tlk!ƒ LJdž DznjLjdžĂ GdžnjLjǒh ƽǒƧƽk LJĂÞ Gƶdž GdžnjdžÞPklƒ LJdž DznjLjdžĂ ŧlldžɳ!ƒ Oll0Tdž LJdž ŮÞh Dzŭ‡!ƒ ÞLjƵ CƒĂl ŧlldžɳ!ƒ Oll0Tdž ýĂơ CƒƧŮƒ ƨlldkPdžĂ DžNjD Ư Ƨƶlj LJD GLjǒdkƧƒ ƒRnj!Ă GdžnjLjǒh ƽƧ5 .LJǒλÞơdž!ƒ ĂD Ǐ džƒÞI!ƒ

:ĂDŽƐɑʂllƐ ɑdžY hu‡DŽƜllƐ !NjNJƨDŽ

:GdžNj LJǒNjGɳkƒ ÞnLj5 ŧlldžɳ!ƒ DzĂnjƽdž Ǒ5 CGdžÞI!ƒ LJĂǒĂʒlll!ƒ ƨlldkPƒ

.DznjLjǒh LJdž Ƨ‡RLj " Dzŭ‡!ƒ"Ă" ŧlldžɳ!ƒ "DzĂnjƽdž IjGɳkŮƒ ƒRNj YGơTD ÞơĂ ŧ ǒơ :ýĂŪƒ IjGɳkŮƒ Ǒ5 IjÞnLj ŧ ǒơ ŧlldžɳ!ƒĂ Dzŭ‡!ƒ LJǒh ƒ₥ĂlLJǒR!ƒ lGơLj!ƒ LJdž ǑLjɳ LJhƒ ƨhkƶǒ:ǑLjɳ LJhƒ **:ŰNjƈ** NJǒdžlǒ ǐR!ƒ ĂNjĂ ÜljGLjƶdž! Þǒƽdž NJlƽLjh ýlkldž Uƽ! ý‡5 Dzŭ‡!ƒ GdžD ":ýĂlǒ f ƑGTP!ƒ NJhƇk‡ NJdžĂ NJTĂ IlĂhD ƨƒÞ!ƒ Ǒ5Ă ÜÞǒƶl Yƨuƴ Ă ÜÞdžơdž DžGÞĂ ÜIlĂPD Þǒƨ:ĂơLj Üýdžɳ!ƒ LJǒǒĂʒlll!ƒ NJlƽLjh ýlklƒ Uƽ! ý‡5 ÜljĂDĂ ƨDĂ ÜY!Ă Ü ΣơĂ ÜKƒTŪƒ Ǒ5 CGƵĂ ÜCGơĂ ÞǒĂƨ Ă [1]".Dzŭ‡ Ănj5 IjGLjƶdž Iƨdžλ KǒLjɳĂ

GnjlhÞ Gdžlu ŧƱhkƨdž ƨǒƐ Gnjlƽljh ŧlIkldž ŧhu‡ƨdž!ƒ UG5!Ūƒ LJdž ŧƵĂdžɳdž ĂNj Dzŭ‡!ƒ LJD ǐD Gdž ƒRNjĂ .NJǒllƵ KĂ‡l!ƒ LJlơǒ ǏLjƶdž Yǒ‡ƨk!ƒ ƒRNj ƽlơǒ LJD ƱƧT ǏLjƶdž!ƒ ŧ ǒơ LJdž GNjÞƶhĂ .ŧlldžɳ!ƒ DžĂnjƽdž GLj! ý‡Tǒ

[1]- الخصائص:أبو الفتح عثمان ابن جني، تحقيق محمد علي النجار، دار الكتب المصرية، القاهرة،مصر،ط4،ج1،ص18.

.ŧŰdžŋ ljĠĻjƶdž! ƥŏƽdž NJǐƽĻjh ýIkǐdž Ɣŏ‡Ƨk ý‡ ƧĠhkƵƒÄ ŧƽŰkPdž!ƒ Ɣŏ‡ƒƧk!ƒ ƱĠdžĻjD ŧǐƒƧƥ! ŧŢƧƽ!ƒ Ơŏkŏ

Ʊƽ! ý‡ NJĻjD NJŰŢƋ5 ýÄI!ƒ ĠdžDÄ ":ýÄIŏ Rǫ ýÄI!ƒÄ Džŭŧŧƒ LJŏh ƽƧƽŏ ĠưŏD ŎĻjŋ LJhƒ ƥŋĻj ĠdžŧGNjĠĻjƶdž Ŏƽ LJĠŧ ĠdžÄ ŧŰdžŋ!ƒ NJh ŎĻjƵD Üƥŏƽdž!ƒ ĂNj DžĠk!Ġ5.ĠŢpĠĻj ĂD LJĠŧ ĠdžĠk ÜLJĠǐŰ!ƒ NJh ýRdž ýĂp Džŭŧ ý‡ƽ...ƥdžơdž Ä ƥŏƨ :ĂơĻj ÜǁǁR ƥưh LJĠŧ Ġdž ƒ pĠĻj!ƒ Ä .NJŏǫĂ ÜNJŢ:ĂơĻj LJdž LJD Ǐ!ǫ IƧĠTǫ ĠƽŰǐ ƧĂ‡Rdž!ƒ ŎĻjŋ LJhƒ ýĂp ýŭP LJdž ƒ ŰPkǐĻj [1]".Ġdžŭŧ ýĂp ý‡ Σŏ!Ă ÜǁǁR Σ‡ƶ5 Džŭŧ!ƒ ĠdžD NJǐƽĻjh ýIkǐdž ǏĻjƶdž ĭƥđŏ Ġdž ĂNj ýĂI!Ġ5 ÜDžŭŧ!ƒ LJdž DžƵD ýĂI!ƒ ŧŰdžŋ!ƒÄ Džŭŧ! Ġ5 Üŧ‰Ikǐdž!ƒ ýdžŋ!ƒ ŧƵĂdžŋdž NJLjǫ ýh ÜIƥơƒÄ!ƒ ŧŰdžŋ!ŭŰdžŏ Ů ljƥLjƵ Džŭŧ!Ġ5 ýdžŋ‰! ΣĻjŋ ĂNj GdžLjǫ ƒRǫ Džŭŧ!Ġ5 ":NJ!Äp Ŏ5 ǁ!R ǏŰŋkŏĂ ƥơƒÄ ǏĻjƶdž Gdžnjŏƥ! ljƥLjƵ [2]".ĠnjƵĂdžŋdžĂ ĠNjĠLjŰdžĂ ĠNjƥƧƽdž:DžDĂk!ƒ

Džŭŧ!ƒ ýƶŋ Ănj5 ŧŰdžŋ!ƒÄ Džŭŧ!ƒ ŎơŰƱŢdž LJŏh ǏƧTPdžƨ!ƒ ƽƧƽŏ Dž!Ä :ǏƧTPdžƨ!ƒ **:ƑŤŰƒk** Ů ƒRNjÄ ăƧPŪƒ Ǐ!ǫ GdžNjƒƥơǫ Kƥlǐƒ LJŏkdžŰŧ LJdž Ɣ‡Ƨdž!ƒ Džŭŧ!ƒÄ ":ýÄIŏ Rǫ :ŧŰdžŋ‰! Ġ5ƥƒƧdž :ǁ!Äp Ăơlj Džǐƒ Ä ýƶ5 Ŏ5 ĂD .ǁhơĠŢ ƧTwÄ ÜǁĂPD ƥŏƨ :ǁ!ĂI‡ LJŏdžǐƒ Ŏ5 Ůǫ Ǐkdkŏ LJŏdžǐƒ LJĠ‡ CƒĂǐ LJŏkdžŰŧ YĠdžkŋƒ ĂNj Džŭŧ!ƒ LJD ǏD[3]" ŧŰdžŋ!ƒ Ǐdžǐkà Ƨ‡h ƽŰƱLjƒÄ ƥŏƨ Ɣƨƥ ƱƧTÜýƵĠƽ!ƒ ƔFĠLjÄ ýĂnjŋdžŰ‰! ŎLjhdž ýƶ5 ĂD "ýƵĠ5Ä ýƶ5"Ü"Džǐƒ ýƶ5"LJĠ‡ ĂD "ƧhPÄ Dƥkhdž " .LJŏkdžŰŧ!ƒ LJŏkĠNj LJŏh ŧŏƥĠLjǐŰƒ ŧpŭƶ!ƒ ƽŏlơk

ŰĠơ ylk ŧŰdžŋ!ƒÄ":ýÄIŏ ýĠơ!ƒ ƔGh Ŏƽ5 NJhƱĠk‡ LJdž lƥƵ ƔƒÄhD Ŏ5 ŧŰdžŋ!ƒ OŰƱŢdž ƥƧÄ Ġdž‡ .[4]"ŧŏŰƶ5 Ä ŧŏdžǐƒ LJĂ‡k LJD LJdž LJD LJdž ÄŰPk Ů Ä

.ŧŏdžǐƒÄD ŧŏŰƶ5 ýĠơ!ƒ ŧŰdžŋ LJĂ‡kÄ ŰĠơ ylk ƥp ŧŰdžŋ!ƒ LJD Ǐ D

[1]- الخصائص: ابن جني، تحقيق النجار، ط4،ج1،ص18.
[2]- المصدر نفسه:ج1،ص28.
[3]- المفصل في صناعة الإعراب:الزمخشري،تح د علي بو ملحم،مكتبة الهلال،بيروت لبنان،ط1،ج1،ص23.
[4]- المصدر نفسه:ص92.

ŧ Lj!Ǵh ƥƧƽdž ĂĐ ŧŰdžŋ Õƽ DžǴnjhŮƒ yƽƧ ĂNjĂ...":NJ! NJƽõƧƶk Õƽ ýĂIõƽ ƨõõdžk!ƒ ɣǴh Õƽ ǴdžĐ
[1]."ǴŢƽLj ƥõƨ ɣǴƱ :ŧŰdžŋ!ƒ Õƽ NJ!Ǵƛdžƽ NJkŭdžkơdž ƥơĐ ĬŰƵ

Σh! ƯĂdžƷ!ƒ ŧ!ƒƨǫ NJh ƥŢIõ ƨõõdžk!ƒ LJƛh NJLjĐ GLj! LJöhö Ănjƽ ĭƧTPdžƨ!ƒ Ƶõƶk ýŭP LJdžƽ
.ƥƧƽdž ĂĐ ŧŰdžŋ Õƽ ÕkƛõĂ NJŰhƥ ĭR!ƒ

ýIkŢdž Uƽ! ý‡ LJƵ IƧǴhƵ LJõõÃơLj!ƒ ƥLjƵ Džŭǂǂǂ!ƒ":LJĐ Ĭ!ǫ ţ õƶõ LJhƒ ăƧõ ţ õƶõ LJhƒ**:ƑkIJFk**
[2]."Ƨ‡h DžǴp Ă ÜIIĂPĐ ƥõƨ:ÃơLj ŧŰdžŋ!ƒ ĬdžŢõĂ IjǴLjƶdž! ƥõƽdž NJŢƽLjh
Ǵdžõƽ ǴdžĐÜÕLjŋ LJhƒ Ƶõƨƶk! ǴhõƧIk ŭƛ Ǵdžƛdž ŧŰdžŋ!ƒ DžĂnjƽdž Õƽ ţ õƵ LJhƒ Džŭ‡ LJĐ Uơŭlj
LJöh ăĂŢ ƧPŬƒ ĂNj LJĐ Uơŭlj NJƽõƧƶk ýŭP LJdžÜĭƧTPdžƨ!ƒ LJƵ NJŰIlj ƥp ýõƛdžk!ƒ ŧ Põ
…Džŭ‡!ƒĂ ŧŰdžŋ!ƒ

IƥơƒĂ ý‡ƽ Ǵnj! ΣLjŋ ĂNjĂ Iƥõƽdž!ƒ ýdžŋ!ƒ LJƵ IƧǴhƵ Džŭ‡!ƒ LJǫ ":NJ!ĂIh Džŭ‡!ƒ ƵƨƵ NJLjĐ Ǵdž‡
[3]."ǴnjõŰƵ NJpŭƱǫ ƽpŢõ NJ! YĂLj ŧõŰƽ!ƒĂ ŧõdžŢlŮƒ ýdžŋ!ƒ LJdž
.ŧŰdžŋ!ƒ NJkơk ШƧpLjk DžǴƵ ΣLjŋ Džŭ‡!ƒ LJĐ ƨŏTõ Ănjƽ NJƽõƧƶk ýŭP LJdž
NJõƽ Ƨ5Ăkk LJĐ ƥhŮ ǴdžNjŭ‡ƽ ƒƥơƒĂ GFõT ŧŰdžŋ!ƒ Ă Džŭ‡!ƒ ƒĂŰƵŋ ƥp IǴơLj!ƒ ĆŮđNj LJƎƽ ƒR‡NjĂ
.ŧõ!Ůp!ƒ IƥǴƽŰƒĂ ŧhõ‡Ƨk!ƒ ŧõ!ŭIkŢƒ

Ǵdž ƒRNjĂ GdžnjLjõh ƽƧƽ Ů Rǫ ŧŰdžŋ!ƒ ĂNj NJdžŭ‡ LJĐ Ĭ!ǫ ɣNjR LJdž LJõĂƷŰ!ƒ LJdž ǴưõĐ IIǴLjNjĂ
ɣǴk‡!ƒ ɣơǴT (ÕŰƵ LJŢơ!ƒ ĂhĐ) IƥõŢ LJhƒ LJƵ ŭILj ɣƧƶ!ƒ LJǴŢ! ɣơǴT IjƥƧĂĐ
[4]."ŧŰdžŋ!ƒ ĂNjĂ NJŢƽLjh Gõƽk‡dž LJǴ‡ Gdž Džŭ‡!ƒ ":ýõpĂ :ýĂIõ ŧ õơ ŧƷŰ!ƒ Õƽ ŧ ŢPdž!ƒ

:LjĭNjǴĭƨ:ƑyǴ€ƥ

ƥnLj Rǫ IƥơƒĂ ŧŰdžƶ! LJǴnjnĂ Džŭ‡!ƒĂ ŧŰdžŋ!ƒ ƒĂƧhkƵƒ LJõR!ƒ LJdž ƧPŪƒ ĂNj NJõĂhõŢ Ƨhkƶõ
GdžnjLjõh Gdž Ĭ!ǫ ƒƧõTdž NJõ!ǫ ƥLjŢdž!ƒĂ ƥLjŢdž!ƒ ýŭP LJdžŧŰdžŋ!ƒ LJƵ ɣǴk‡!ƒ Õƽ ŧ ƥơkõ NJõĂhõŢ

[1] - المصدر السابق.
[2] - شرح المفصل للزمخشري، ابن علي، ابن يعيش، التحقيق: أميل بديع يعقوب، دار الكتب العلمية ، بيروت لبنان ، ج1،ط1،2001،ص 72.
[3] - شرح المفصل، ابن يعيش، ج1، ص21.
[4] - لسان العرب: ابن منظور ، المجلد 1، ص 502.

Ǒƽ ýĂƖŏ ƧPŪƒ ƥĂɳĂ LJŽ ŊJȚƽĻȟ ĆǴĻʒkȚŰƒ ǴđžNjƥơŪ LJ‡đžŏ Ů ŧŏơȟ DžƨŭkǃƒĂ DžǴơkǃŰƒ LJđž ŰĂ ÜƧPŪƒ LJŽ ǴđžnjĻjđž ƥơƒĂ ǑĻʒkȚŏ Ů Ǵđž ǴđžNjĂ ÜNJŏǃǫ ƥĻjȚđžǃƒĂ ƥĻjȚđžǃƒ ɎǴȟ ƒRNj ":ƥƥȚǃƒ ƒRNj ƒRNjĂ ÜǁĂPD Ÿƒ ƥȟŽ :ǁǃĂƥ ĂNjĂ NJŏŰŽ ŤĻȟđžǃƒĂ Dƥkȟđžǃƒ DžȚŰƒ ǁǃR LJđžƽ Üƒƥȟ ǴnjĻjđž DžŰ‡kđžǃƒ ƥɳŏ ƧPŬƒ LJđž ƥȟ ýĂŪƒ DžȚŭǃ LJ‡ŏ Ů Ǵđž‡ DžȚŰƒ LJđž ýƶƽŰǃ ŭƽ ÜŸƒ ƥȟŽ ɎNjRŏ ǁǃR ýƛđžĂ ǁĂPD .1" ĆƒƥkȟŰƒ Ǒƽ

NJŏǃǫ ƥĻjȚđžǃƒ Ă ƥĻjȚđžǃƒ :ǴđžNj LJŏȚǴȚD LJǑĻj‡Ƨ LJđž LJĂ‡ķk ŧŰđžɳ!ƒ LJD Ť!ǫ IƧǴTǫ NJŏĂȟŏȚ Džŭ‡ Ǒƽ .Ÿƒ ƥȟŽ ɎNjRŏ :ǁǃĂI‡ ýŽǴƽĂ ýƶƽ ĂD ǁĂPD Ÿƒ ƥȟŽ :ǁǃĂI‡ ƧȟP ĂD Dƥkȟđž LJǴ‡D ĆƒĂȚ

ŧđžƧŮ ŧŏƧĂƧư ǴđžnjĻjǑȟ ŧpŭƶǃǴƽ ǴnjǑĻj‡Ƨ LJđž LJ‡Ƨ ťD LJŽ ŧŰđžɳ!ƒ ǑĻjʒkȚk Ů ƒRnjȟĂ .IƒĂǴȚđž!ƒ DžƥƥŤŰŽ LJǴŽĂưĂđž ǴđžnjĻjƋ‡ ŧŰưǴsđž LJĂƥ ƧPŬƒ ƥĂɳĂ ǑưkIŏǴđžNjŭ‡Ă

NJȟ ƒƧŏTđž ljƧ‡Ʀ ƥI5 NJȟ f ǴP Ƶŏƨƶk Ť!ǫ ƧTŏ Dž! NJLjD LJđž DžƐƧ!ƒ ŤŰŽ Džŭ‡!ƒ LJŽ ŧ ƥơk Ǵđž‡ LJȚơ DžŏIkȚđž NJLjđž5 " :ýĂIŏ5 ŧ!ǴơÚƒĂ .Džŭ‡!ƒ Ǒ5 ŧđžǴIkȚŰƒ ɎǴȟ Ǒ5 ǁǃRĂ ŧđžǴkǃƒ ýđžɳ!ƒ Ť!ǫ :ǁǃĂI5 LJȚơ!ƒ DžŏIkȚđž!ƒ Ǵđžƶ5 ɎƦ‡ ýǴơđž ĂNj ǴđžĂ ÜOȟƥ DžŏIkȚđžĂ ÜɎƦ‡ DžŏIkȚđžĂ ÜýǴơđžĂ NJȟ ƒƥŏƧđž Džŭ‡!ƒ OŰƱȚđž NJŏĂȟŏȚ ýđžƶkȚƒ ƒƦ‡NjĂ.2" ΣđžD ǁŏkÐȚĂ ÜƒƥƐ ǁŏkÐȚĂ ΣđžD ǁkŏkD Ǒ5 ƧƛĻǃǴ‡ ăƧPD DžŏNjǴsđž ŤŰŽ ŧ!ŮƥŰ! Džŭ‡!ƒ OŰƱȚđž DžƥPkȚƒ ƥI5 ƒRNj Ť!ǫ ŧ5Ǵưǫ ŧŰđžɳ!ƒ .3" Džŭ‡!ƒ Ǒ5 ƨĂɳŏ Ů Ǵđž ƧƶT!ƒ Ǒ5 ƨĂɳŏ NJLjD DžŰŽƒ ":ŭƛđž ýĂIŏ LJƋ‡ ƧƶT!ƒ ýȟǴIđž

IƥFǴs!Ǵȟ ýĂŪƒ ljǴɳkŮƒ LJD UơŭĻj ĆǴđžƥI!ƒ ĂơĻ!ƒ ĆǴđžŰŽ ƥĻjŽ ŧŰđžɳŰ! GĻjkȚƒƨƥ ýŭƤ LJđžĂ NJŏŰŽĂ LJŏȟ ƚƧ5 ljƥɳĻj5 ǑĻjǴƛ!ƒ ljǴɳkŮƒ ǴđžD ŧŏƥǴĻjȚŪƒ ŧpŭƶǃǴȟ Džknjŏ Dž!Ă {ŧŰđžɳ!ƒ} Džŭ‡!ƒ Ǵnjnjơŏ Ǒk!ƒ KǴsŏƨƶk!ƒ ýŭƤ LJđž UơŭĻj Ǵđž‡ .Džŭ‡!ƒ LJđž DžŽD ŧŰđžɳ!ƒ ýƶɳŏ ƚŏƨsk!ƒ ƒRNjĂ ŧŰđžɳ!ƒĂ Džŭ‡!ƒ DžnjĻjǑȟ OŰƱȚđž!ƒ ƥƥƧk IƧƛ‡ DžƐƧ Gnj! ƥƥơđž DžĂnjsđž ŤŰŽ ŧŰđžɳŰ! Ťđžƒƥl!ƒ ĂơĻ!ƒ ĆǴđžŰŽ! ŧlȟǴȚ!ƒ

[1]- الكتاب:سيبويه،أبو بشر عثمان،تحقيق عبد السلام محمد هارون،مكتبة لخانجي،القاهرة،مصر،ط3،ج1،1988م،ص23.
[2]- المصدر نفسه:ج1،ص25.
[3]- المصدر نفسه:ج1،ص 26.

ĠdžD IƥĠ5Úƒ Ƽlơŏ DžNjƥLjƵ Džŭ‡!Ġ5 ŧŏƥĠLjƫÚƒ ŧpŭz!ƒ ƼŰƵLjdž LJdž ŧŰdžŋ!ƒ Σƨƥ ljĠŋkŰƒƒRNj LJD Rǫ

.Il!RƨŏƐ LJĂ‡k ƥpĂ Iƥŏ5dž LJĂ‡k ƥI5 ŧŰdžŋ!ƒ

:ǏdžFkIIƐ LJFɯŧŪƐ

:ƥnLj5 ÜDžŭ‡!ƒĂ ŧŰdžŋ!ƒ LJŏh NJhĠơƬD Ƽƨ5ŏ ljĠŋkŰƒ ƒRNjĂ

Ŏơ‰ƵƬdž LJŏh ĠIŏƨ5k LJŏŏĂơLj!ƒ ƨλ‡D LJdž ƨŏPŪƒ ƒRNj ƥzŏ Rǫ**:ăƥƒTdŰƐ !Ƒƫlj DžĠƐ:ÚNjƈ**

Ŏ5 ƒRNj ǏŰŋkŏĂ Džŭ‡!ƒ LJdž DžƵD ŧŰdžŋ!ƒ LJDĂ LJŏ5ƥƒƨkdž Ġƫŏ! GdžnjLjD ădƨĂ ŧŰdžŋ!ƒĂ Džŭ‡!ƒ ƥƒƨdž!ƒĂ Üƥƫ!Ghu ƥŏ5dž!ƒ ýĂI!ƒ ĂNj Džŭ‡!ƒ ":ƥƥƫ!ƒ ƒRNj Ŏ5 ýĂIŏ LJŏơ‰ƵƬdž!ƒ LJdž ý‡! ljƥŏƥơk

DžĠp:llÜNJ‰ƵĠ5Ă ýz5!ƒ LJƵ lƨGhƵ ŧŰdžŋ!ƒĂ ÜNJŏ‰ƵƵ ĸĂ‡ƫ!ƒ LJƫlơŏ ǏLjƶdž ǏŰƵ ýƥ GdžÜƥŏ5dž!Ghu

ƒRnjhĂ.[1]"... ƭ Ű!ƒ Ƴƨư :Ăơlj GdžNjƥơD ŧ!ƨLjdžhu LJĠ‡ GdžĂ ÜDžFĠp ƥŏƨ :ll ljƨhPĂ Dƥkhudž!ƒĂ Üƥŏƨ

.IƥĠ5Úƒ Ƽŏlơk Džŭ‡!ƒ ƱƨƬ5 LJŏ5ƥƒƨkdžhu Ġƫŏ! GdžnjLjD lƨTGhudž GLj! ƨnjUŏ ƨŏƨƶk!ƒ

Ƽlơ ƨhPĂ Dƥkhudž ĂD ŭƵĠ5 Ă ŭƶ5 LJĠ‡ CƒĂƫ NJkƒR! ƥĂƬIdž!ƒ ƥGLjƫÚƒ ǏŰƵ DžĂIk ŧŰdžŋ!ƒ GdžD

LJŏƨ ýĂIŏ Üƥƥ!ƒ ƒRNj Ŏ5Ă ÜDžŭ‡!ƒ LJdž DžƵD LJĂ‡k ŧŰdžŋ!Ġ5 .Ƽlơŏ Dž! DžD IƥFĠ5 Ƴŏ‡ƨk!ƒ ƒRNj

Džŭ‡ ý‡5 GnjLjĂƥh NJƥƬ DžƥƵĂ NJLjĂƥh GnjƥƬ! ÜDžŭ‡!ƒ LJdž DžƵD ŧŰdžŋ!ƒ ":ǏƨƬdž!ƒ LJŏƥ!ƒ

.[2]"Gdžŭ‡ ŧŰdžŋ ý‡ Σŏ! ǏD GŏĂƹ! Ġƫ‡Ƶ Σ‡ƶLjŏ ŰĂ ǏƥGLjƫÚƒ Ƴŏ‡ƨk!ƒ ƥĂŋĂ! ŧŰdžŋ

Dž! NJLjŪ Gdžŭ‡ ƥzŏ Ů ƱpĠƫ ƝŰƵ!Ġ5 "ƱpĠƫ ƝŰƵ!ƒĂ ĸŋƨP ":ĸŰƥp ƒRǫ GdžD " ƱpĠƫ ƝŰƵ!ƒ ":Ăơlj

ǏƥGLjƫÚƒ Ƴ‡Ƨdž!ƒ LJD ǏD ÜƱI5 ŧŰdžŋ Ǐdžƫŏ ýhu ƝŰƵ!ƒ ƱĂIƫh ƨGhƵPÚƒ ƥŏƨD ƒRǫ NJkƒR! ƥƬIŏ

ŧŰdžŋ Džŭ‡ ý‡5 Gdžŭ‡ Ǐdžƫŏ ŰĂ ŧŰdžŋ Ǐdžƫŏ ƨh‡D Ƴŏ‡ƨk LJdž ƒĆƨŋ LJĠ‡ ƒRǫ ŎŰƬŪƒ

.Džŭ‡ ŧŰdžŋ ý‡ Σŏ!Ă

[1]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،تح :محمد علي حمد الله،دار الفكر،دمشق،سوريا،ط6،1985م،ج1،ص490.

[2]- موصل الطلاب إلى قواعد الإعراب:زين الدين المصري،تح عبد الكريم مجاهد،دار الرسالة،بيروت، لبنان،ط1،1996م،ج1،ص31.

" LJdž ý‡Ă Ğdžŭ‡ ýĂIdž!ƒ ƒRNj LJĞ‡ " ƽƧƧD NJ5ŭƐ GhvĞk‡ ýdžơŏ ljĂPD CĞη ρdžơdž ":ĞLjẅp ƒRƎ5 Dž! LJdž ljƧŏƐĂ DžĞTNj LJhƒ ρLjƵ ŧẅdžη ρzŏ " ƽƧƧD NJ5ŭƐ " Ă " ɣĞk‡ ýdžơŏ"Ă "ljĂPD CĞη .NJkƒR! ρĞLjlŰƒ ρTp ŧẅdžη!ƒ Ŏ5 ƱƧkTŏ

Džŭ‡!ƒ ρơ LJdž ƵƧ5 LJD ρzh NJLƎ5 ýŢƽdž!ƒ ɣơĞT ýĂp ƧNjĞU ĂNjĂ ":DžĞTNj LJhƒ ýĂIŏ ŧ ŏơ Dženjzdžlk ƒRnj!Ă Ğnj5ŭPh IρĞ5Úƒ NJƱƧT Rϱ NJLjdž ƽdžƵD GnjLjD ɣƒĂŢ!ƒĂ Ü‡ẅdžη Ïdžl ŏĂ ýĞp [1]".Džŭ‡h Σŏẅ5 ƒρŏ5dž Σŏ! ll!R ý‡Ă Ü‡ẅŢ!ƒ ŧẅdžη ƱƧT!ƒ ɣƒĂη ŧẅdžη ƱƧT!ƒ ŧẅdžη LJĂ!ĂIŏ ρzk Ŏk!ƒ IρĞ5Úƒ ΣĞlD ÏẅƵ Džŭ‡!ƒĂ ŧẅdžη!ƒ LJŏhpƧ5 DžĞTNj LJhƒ LJD ýĂI!ƒ ƒRNj LJdž Uơŭlj ŧpŭƵ LJdžưkŏ Ğdž ý‡5 Džŭ‡!ƒ LJdž DžƵD GnjLjD ăƧŏ Ŏk!ƒ ŧẅdžη!ƒ ƨŭP ÏẅƵ Džŭ‡!ƒ Ŏ5 ƱƧT .ŧẅdžη Ănj5 ŧðρĞLjlϱ

ƒRNj LJD ρnLj ŧ ŏơ ɣηĞơ!ƒ ŧð5Ğ‡ ΘƧĞT LJŏlơ!ƒ LJh ρdžơdž LJŏρ!ƒ Ŏưƨ } :**ÏŢρllƐ ƒŸẅdžFk** LJŏh ƽƧ5!Ğ5 ":ýĂIŏ5 ĞŢĂŢPĂ ĞdžĂdžƵ ĞdžnjLjŏh LJD ăƧŏĂ ŧẅdžη!ƒĂ Džŭ‡!ƒ LJŏh ƽƧ5ŏ ƧŏPŪƒ ŧẅdžη!Ğ‡ ŰĂD ĞnjkƒR! IρĂŢIdž KLjĞ‡D CƒĂl ŎẅŢŪƒ ρĞLjlŰƒ KLjdžưk Ğdž ŧẅdžη!ƒ LJD Džŭ‡!ƒ LJĞ‡ĂÜŎẅŢŪƒ ρĞLjlŰƒ LJdžưk Ğdž Džŭ‡!ƒĂ Üýdžη!ƒ LJdž Ƨ‡R ĞdžƧFĞlĂ DρkhdŽ!ƒ ƧhvP ŎNj Ŏk!ƒ [2]" Σ‡zLjŏŰĂ ŧẅdžη Džŭ‡ ý‡5 ÜNJkƒR! ƒρĂŢIdž

ŰĂ ljρLjƵ ŧẅdžη Džŭ‡ ý‡5 ŧẅdžη!ƒĂ Džŭ‡!ƒ OẅƱŢdž LJŏh ŎẅηkdžpƧ5 Uơŭlj ƽŏƧ5k!ƒ ƒRNj Ŏ55 LJŏơ ÏẅƵ LJĂ‡k Ů ρpĂ IρĂŢIdž LJĂ‡k ρp GnjLjŪ Džŭ‡!ƒ LJdž DžƵD NJŏDƧ Ŏ5 ŧẅdžη!ƒ LJŪ Σ‡zLjŏ ƱƧT ƨŏưŏ LJ‡!Ă ŎẅŢŪƒ ρĞLjlŰƒ Ŏ5 LJĞ‡ƧkTŏ Ğdžnj5 NJkƒR! ƒρĂŢIdž LJĞ‡ Ğdž Džŭ‡!ƒ LJD ":ŭFĞp ρĞLjlŰƒ ÏLjƶdž ΘƧTŏĂ ll!R ρzh ρĂzŏ DžΛ Ü‡ẅIkldž LJĂ‡k LJD ĂNjĂ ŧẅdžη!ƒ Ï!ϱ ƧPc LJŏ5ƧƱ LJdž Ğnj! ρhŪĂ ŧƱhfƧ ĂNj ïR!ƒ ρĞLjlŰƒ LJD ïD ÜDž‡ơ!ƒ ĂNj Džŭ‡!ƒCƒƨηD LJŪ ll!RĂ .[3]" NJŏ!ϱ ρLjlдž!ƒĂ ρLjldž

[1]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،ج1،ص490.

[2] - شرح كافية ابن الحاجب:الرضي الأستربادي، تعليق وشرح يوسف حسن عمر،جامعة قارينوس،ليبيا،ج1،1973م،ص33.

[3]- المصدر نفسه، ص 34.

Ğđžŭǂ LJĞĻįĂǂð LJĞđžĻŮĞ5":ýĂÍð5 ŧŰđžŋ!ƒ LJĂþ NJđžŭǂ Ŏ5 þƶћĞđžð5 Dižŭǂ!ƒ OŰŰƠŢđž ýđžƶkĻð NJĻįǂ!

.[1]" Ğđžŭǂ LJĂǂð Ů Ƶ2ơ!ƒ yđž DižĻŮƒĂ ÜNJð!ϙ ρĻįĻđž ƧPŪƒĂ ρĻįĻđž ĞđžNjþơD LJĂǂ!

DžŰkqΘDŽIIε ɣƒΘdžIIε qúžY hυǂDŽWIIε :ΚIIƒkIIε ΚΘĞDŽIIε

Ĭđžƒþl!ƒ ÍĞơĻį!ƒ ĬŰŽƵ2ðћυǂ ý‡TћƒĂþPD þp LJĂλþơđž!ƒ LJĂĻ2ƒþ!ƒ LJD NJðŰŽ Ƶ2Ğƶkđž!ƒ LJđžĂ NJĻįϙ ÜLJĂǂð LJD ŎʒћĻjð LJĞǂ ĭR!ƒ DižĞđžkNjŮƒ ŧŰđžŋ!ƒ ŧĻƒ2þћ ƒĂđžknjð Dž! Ís̈PŪƒ ljRNj LJD LJđž DžƐ2!Ğћ

.Ƨðћƶk!ƒ OŢ LJϙ Ƶƒ2ơĻjŮƒ Ůϙ Džnjћ ăþD Ğđž ƒRNjĂ

ŧŰđžŋ!ƒ Uơ LJŪ ƠI5 ƒRNjĂ đƠP!Ğћ CĞđžþl!ƒ GĻjĶĞơĻį ΝnjĻjđž ŎđžƧ Ŏ5 ƧλǂĻį LJD GĻjĻį‡đžð Ů GĻjĻjD Ůϙ LJðĻ2ƒþ!ƒ Ư‡ћ Džnj5 Ư2ƶĻį Ƶ ĂĻ 2đžŪƒ LJĞǂ ĞđžnjđžĂ ƒRnj!Ă ÜŭöŰþ LJĞǂ DžnjĶðĞĻjƵ LJđž ýðþƶk Ŏ5 DžnjĻk LJD LJ‡đžð Ŏk!ƒ lþðþŋ!ƒ KĞ5ĞưŮƒ Ƶ ŰĶPđž DžNjD ŎNj Ğđž ăƧĻį! ŧŰđžŋŰ! LJðλþơđž!ƒ

.NJ! CĞđžþl!ƒ DžĂnj5đž

DžƒƧΘ !ƒDŽŧ qúžY hυǂDŽWIIε :üNjŮε ƒǂƯDŽIIε

WRĂđžĻjǂ ljþPD GĻjðaĶƧƒ ƒRnj!Ă ŧ öþơ!ƒ ŎћƧƶ!ƒ ĂơĻį!ƒ Ŏ5 þöþŋĶ!ƒ ŧöƒƧ LJĞĻlơ DžĞđžĶ Ƨhkƶð

.LJðλþơđž!ƒ ρĻįƵ ŧŰđžŋ!ƒ ŧĻƒ2þ! ýĂD

Ơưfköĸ ÜĞƶđž ĬĻjhđž!ƒĂ ĬĻjƶđž!ƒ LJðћĻjĞη ĬŰŽ ŧŰđžŋŰ! ŧöĂơĻį!ƒ NJkĻƒ2þ Ŏ5 LJĞĻlơ DžĞđžĶ ƶ‡Ƨ þl! Üŧ5Ţ ÜDžĻƒ Ü ýƶ5 :ŎNj DžĞĻpD ŧƶћĻ Ĭ!ϙ Ă ŎћƧƶ!ƒ Džŭǂ‡Ű! NJđžöĻlk lþĞƵϙ ýŭP LJđž ll!R

. Ƨ2ơ ÜŧѕĞP ÜƧöđžư Ü2ƧU

DžöĻlk!ƒ Ư5Ƨö ll!Rћ ĂNjĂ DžĞĻpŪƒ ljRNj LJđž DžĻp ý‡ћ f ĞP!ƒ ĭĂơĻį!ƒ llĂŰĻ!ƒ ɣĻlơћ ll!RĂ ljRNj LJƋћ ăƧö ŧöơ ŧĻjöƶđž ŧʒ! ŧĻƒ2þ LJđž NJ5þĂđž Ĭ!ϙ ŧ5Ğưϙ { Ƨ2ơ Üýƶ5 ÜDžĻƒ } Ŏλŭλƒƒ ŧĻƒ2þ!ƒ ĬŰŽ ƨ‡Ƨö NJĻjD Ğđž‡ ÜlþþơđžŧöĻjđžƧ lƧk5 Ŏ5Ă ŧĻjöƶđž ŧŰơƧđž Ŏ5 Džkk ŧĻƒ2þ!ƒ

[1]- المرجع نفسه.

ll!Rh ĂNjĂ ŧĭIkƫdž Ƨðɛ ŧðĭ‡ IÞơĂ‡ NJkƒR Þơ Ǒ5 Ɣð‡Ƨk!ƒ ŧƫƒƧÞh ǑLjƶð Ănj5 ĂơLjĭ! ŧðhð‡Ƨk!ƒ ǑLjǤƶdž!ƒ ĬĭƵ ƔLjǤŋ!ƒ ƒRNj ýdžkTðĂ ÜăƧh‡ ŧðǤLjƵ ĂơLj!ƒ ŧƫƒƧÞ LJdž ƧPƈ ƔLjǤŋ! ĬƱƵD Džƛ ŧpŭƵ ljƧGhkƵGh ÞǤLjƫÚƒ ĬLjƶdž " :ÞÞƬ!ƒ ƒRNj Ǒ5 ýĂIð .GnjðĭƵ ýÞk Ǒk!ƒ ǑLjǤhdž!ƒĂ ŧðhð‡Ƨk!ƒ Ǒ5Ljdž ŧhƛdž Ĭ!ƍ ĭƧhƤ!ƒ Džðƫ IkĂ ǑƑǴTLjƍ ÞǤLjƫƍĂ ĭƧhƤ ÞǤLjƫƍ Ĭ!ƍ NJdžðƫIk Ǒ5 ýĂI!ƒ ýðƬ5k .[1]"…ǑhĭƱ ƨðƐĂ ǑhĭƱ Ĭ!ƍ ǑƑǴTLjÚƒ Džðƫ IkĂ Þ‡ƋdžĂ

ăĂkƫdž :ŧLjðƶdž KǤðĂkƫdž Ƽ5Ă ljÞLjƵ ŧƷĭ!ƒ ŧƫƒƧÞ Džkk Ǵ5ĭƫ Ƨ‡Ƒ Ǵdž Ĭ!ƍ ŧ5ǴưÚǤhĂ ƒRNj Ütĭdžŋ!ƒ ýðĭơk NJð5 Džkð Ƒƍ ĭĂơLj!ƒ ăĂkƫdž!ƒ ĂNj GLjdžnjð ǴdžĂ ÜǑ!Ůþ Ă ĭĂơLj ÜǑ5ƧƬ ÜǑkĂƬ :ǑNj IÞƵ ΣƫD ĬĭƵ ăĂkƫdž!ƒ ƒRNj ǑLjhLjðĂ

.Ɣð!GƫÜƒ ĂD ýdžŋ!ƒ ǑLjǤƶdžh GnjðĭƵ OĭƱƬð Ǒk!ƒ ŧdžǴƶ!ƒ ŧðĂơLj!ƒ ǑLjǤƶdž!ƒ LJdž ŧ5ƑǴƱ {ƈ

ŧðĭƵǴ5!G‡ IÞƧ5dž!ƒ ƔƒĂhÜƒ ǑLjǤƶdžh Ĭdžƫð Ǵdž ĂD Ü‡ƬǴP!ƒ ŧðĂơLj!ƒ ǑLjǤƶdž!ƒ LJdž ŧƵĂdžŋdž {ƒ .ŧð!ĂƶƧdž!ƒĂ

GnjhðƩ‡Ƨk ÞLjƵ ŧơ!GƬ LJĂ‡k Ǒk!ƒ ŧƬǴP!ƒ ǑLjǤƶdž!ƒ ƱhƧk Ǒk!ƒ KǤpŭƶ!ƒ LJdž ŧƵĂdžŋdž {ŧ ĬĭƵ ŧ!ƒþ ŧðĂLjƶdž LJƑƒƧp ŧIðIơ!ƒ Ǒ5 ǑNjĂ ƒ ðƬƤk!ƒĂ ÞǤLjƫÚƒ ŧpŭƶ‡ GnjLjdž ÞƒƧdž!ƒ LJǴðh! ŧð!ĂƶƧdž!ƒĂ ŧðĭƵǴ5!G‡ ŧƬǴP!ƒ ƔƒĂhÜƒ ǑLjǤƶdž

KǴ‡Ƨơ!G‡ ŧð5ƧƬĂ ŧðkĂƬ LJƑƒƧp LJdž ĂơLj!ƒ DžĭƵ! ƧƧƬ!ƒĂ KĂƬ!ƒ GdžĭƵ NJdžÞIð Ǵdž {q .ƵĂƧơ!ƒĂ

.[2]ljÞƒƧ5D ŧðIh LJðhĂ Ƽh ǴdždžƧƬLjƵ ý‡ ÞƒƧ5D Þơ LJdž ŧð5ŭP!ƒ Džðl!ƒ {ølj

ĬLjhdž!ƒĂ ĭĂơLj!ƒ ĬLjƶdž!ƒ LJðh ŧĭƬ!ƒ ƒĂÞŏp ƧƧƬ!ƒ ǑLjǤhdž Ĭ!ƍ ÞPkð Ů ĂơLj!ƒ LJD GdžhĂ :ǑĭĭðǴdžð5 Ǒ5ƧƬ!ƒ

[1]- اللغة العربية معناها ومبناها:تمام حسان، عالم الكتب، ط5،2006م،ج1،ص16.
[2]- اللغة العربية معناها ومبناها: تمام حسان، ص178.

.ƽĞŏĻŰ! ŧŏĂơĻj!ƒ ŎĻjĞƨđž!Ğh NJŏđžĻĻj Ğđž ƴŏđžŋ LJD - ƨh‡Ūƒ Ǐ Ljhđž!ƒ ĞnjLjđž LJĂ‡ķŏ Ŏķ!ƒ ŎĻjĞhđžŰ! ƨƑĞUĂĂNj

.ŧŏĂơLj Ů ŧŏ5ȚƨĐžŎNjĞ5đž ŎNj ƽĞŏĻ!ƒ Ŏ5 Iƥƥƶķđž!ƒ ŎĻjĞhđž!ƒ LJD -

Ů ŧŰđžŋ! Ŏ5ŏUĂ!ƒ Ǐ Ljƶđž!ƒ Ǐ!ƍ NJkĻƒƨƥ Ŏ5 LJĞĻơ ĐžĞđžk LJD Uơŭĺj ƽhĻ Ğđž ýŭƤ LJđž * ΘĂưĂhĂ ŧƶđžķŋđž Ŏ!Ůƥ!ƒĂ ǐĂơLj!ƒĂ Ŏ5ȚȚ!ƒĂ ŎķĂȚ!ƒ ăĂķĻđž!ƒ ŧĻƒƨƥh Ůƍ Ơưķŏ ĶĞpŭƶ!ƒ NJh ƥȚIŏ ǐR!ƒ Đžŋƶđž!ƒ Ǐ!ƍ ŧŋĞơ LJĂƥ ŧŰđžŋ!ƒ Ɣƒ2Ƶƍ LJ‡đžŏ Ŏ5ŏUĂ!ƒ Ǐ Ljƶđž!ƒ LJđž ŧŏĞƺ!ƒ ƥƶķ Ŏķ!ƒ ŧŏpĞŏĻ!ƒ ĶĞpŭƶ!Ğh ƨƨƶŏ Ğđž ĂĐ Ɣŏ‡ƒƨķ!ƒĂ UĞ5!Ūƒ LJŏh IƥĂŋĂđž!ƒ

.NJĻ5Lj Ǐ Ljhđžŭ! Iƥƥƶķđž ŎĻjĞƶđž ĶđȚLj5 Ɣƒ2ƵŰƒ

Ǐ DŽNjRƋpžlIJ ăƋNJDž : Ǐ đžFkIJ ƒ‡UDžlIJ

ýŏŭơķ!ƒĂ ŧĻƒƨƥ!Ğh ŎđžĂƨPđž!ƒ Ğnj!ĂĞĻjķĂ Ǐ LjķƵƒ Ŏķ!ƒ ƴưƒĂđž!ƒ LJđž II!R‡ ŧŰđžŋ!ƒ ƨhķƶķ

.[1]" IƨŧŭŰ! ŧŏUŧŭ!ƒ IƨĂȚ!ƒ ŎNj ":NJ!ĂIh Ğnj5ƨƶŏ5

Ŏķ!ƒ Ķƒ2Ghƶ!ƒĂ ýđžŋ!ƒ ljRnj5 ÜDžŭ‡ķ!ƒ LJNjR Ŏ5 ƨĂƥŏ Ğđž! ÜŧŏUŧŭ!ƒ ŧđžŋƨķ!ƒ ŎNj ŧŰđžŋ!ƒ LJD ǐD

.Džŭ‡ķđž!ƒ LJNjR Ŏ5 ý‡Tkk ƨĞ‡5DĂ ĶŭŏƤk Ůƍ ŎNj Ğđž UĞ5!Ūƒ Ğnjđž Ļƨk

.[2]" ĶĞƶŰ!ƒ LJđž ŧƶ! ǐD Ŏ5 ƥŏ5đž!ƒ Džŭ‡Ű! ăƨƶȚ!ƒ ŧŏUŧŰ!ƒ IƨĂȚ!ƒ ":ĞnjLjđhu ĞưŏD Ğnj5ƨƶŏĂ

Ŏ5 ăƨƶȚ!ƒ IƥơĂ!ƒ ý‡Tk ŧŰđžŋ!ƒ LJđh ƨŏTŏ NJLjđh Uơŭĺj ŎđžĂƨPđž!ƒ Ƨŏƨķ ýŭƤ LJđž Ŏ5 ƥĂŋĂđž ýh ƱI5 ŧƶ! ǏŰƵ ƒƨȚĞp Σŏ! ƒRNjĂ IƥFG5!ƒ ƽŏIơķ II!R Ŏ5 ƱƨķTŏĂ ljƥLjƵ Džŭ‡!ƒ

.ƨTh!ƒ ƴŏđžŋ ƥLjƵ Ŏđžŭ‡!ƒ ƨŏhƶķ!ƒ ΣĞĻD ŎNj ŧŰđžŋ!Ğ5 Ü‡pĂƱLjđž!ƒ ŧŏƨTh!ƒ ĶĞƶŰ!ƒ ƴŏđžŋ

[1]- في النحو العربي قواعد وتطبيق:مهدي المخزومي،دار الرائد العربي،بيروت،لبنان، ط2،1986م،ص83.

[2]- في النحو العربي نقد وتوجيه:مهدي المخزومي،دار الرائد العربي،بيروت،لبنان،ط2،1986،ص31.

ýĞη ĞdžƵ ƨhƶžŏ Džŭǂkdž!ƒ LJD ŧ ŏơ ƥƒƨ3Ü̃ƒ Ğnjhu ýƬƒÄkŏ Ök!ƒ ýƑĞlĂ!ƒ DžNjD LJdž ŧŭdžη!ƒ LJD Ğdžǂ ýǂTŏ ĭR!ƒ Ɣŏǂƨk!ƒ ll!Ʀ ƽŏƨƱ LJƵ yđžĞl!ƒ LJNjR Ĭ!ǥĞnjŭƬĂŏ! KĞƵƒƥhǥÄ ƨĞǂƽD LJdž NJLjNjR Ö5 LJNjR Ö5 ýĞη Ğdž ýlLjk Ök!ƒ ŧŭžŏlĂ!ƒ ÖNj …" :DžĞldž!ƒ ƒRNj Ö5 ÖdžÄƨPdž!ƒ ĭ ƥnjdž ýÄlŏ Üŧŭdžη!ƒ .[1]" yđžĞl!ƒ LJNjR Ĭ!ǥ Džŭǂkdž!ƒ

:ĞdžNj LJŏŏlŏƑƨ LJŏLjǂƨ ĬŭƵ ljƥLjƵ ŧŭdžη!ƒ DžÄlkÄ

NJLjƵ ŧ ƥơkdž!ƒ Džŭǂ!ƒ YĂư Ädž ÄNjÄ :NJŏ!ǥ ƥLjldž!ƒ **:ƑDŽNJllNjƈ**

.[2]YĂư Ädž!ƒ ll!Ʀ LJǂƨh ŧ ƥơkdž!ƒ ÄNjÄ ƥLjldž!ƒ **:ƑDŽNJĬŭƵFk**

Nŭλ!ƒ ƱlŀŏkŬƒ ŧŭdžη!ƒ Ö5 NJŏ!ǥ ƥLjldž!ƒÄ ƥLjldž!ƒ ƨnjUŏÄ

.ƥLjldž Ʊlŀ ÜNJŏ!ǥ ƥLjldž Nŭλ!Ğ5

NJLjƵ ŧ ƥơkdž!ƒ LJdž LJĂǂkk ĞnjLjD ŧ ŏơ ÜLJNjR!ƒ Ö5 lƨĂƬ!ƒ DžĞdžkh ŧdžĞk ŧŭdžη!ƒ ljRNj LJD ýĂlLj5

." Nŭλ!ƒ ƱĂlŀ " ŧŏƥĞLjlŬƒ ŧpŭƵ!ƒÄ "Ƴlŀ" NJh ŧ ƥơkdž!ƒÄ "Nŭλ!ƒ"

Džƨθ ƨƑĞY qđžY huǂDŽWllƐ :KllƑkllƐ ƒǂUDŽllƐ

Džŭǂ!ƒ ýƵη ŧ ŏơ ýŏŭơk!ƒÄ ŧlƒƨƥ!Ğh ƒƨŏhǂ ĞdžĞdžkNjƒ ŧŭdžηŭ! ƒĂƱƵD LJŏRŭ!ƒ LJŏλƥơđž!ƒ LJdž ÄNjÄ ĂD LJŏkdžŭǂ LJdž Ɣǂƨk Ğdž ĂNj ":ŧŭdžη!ƒ ĂD Džŭǂ!ƒ ƨŏƨƵk ÖƵ ýĂlŏ Rǥ ÜƒƥơƒÄ ĞƑŏT ŧŭdžη!ƒ Ä .[3]" NJŏhuLj Ɣ!ĞƱ!ƒ ƨĞ5 Üƨŏư!ƒ ýhupD :ýλdž ýlklždž ƥŏ5dž ĬLjƵdžÄ ÜƨλǂD DžĞk ĬLjƵdž GLj! ƽlơŏ LJD Ɣǂƨdž!ƒ ƒRnj! ƥhŮÄ ƨλǂD ĂD LJŏkdžŭǂ LJdž Ɣǂƨdž!ƒ ll!Ʀ ÖNj ŧŭdžη!Ğ5 .ŧŭlkldž lƥFĞ5 GLj! JNkLjŏ ĬLjƵdž!ƒ DžĞdžk5 NJŏŭƵ KĂǂl!ƒ LJlơŏ

ĬLjƵdž JNkLjk ĞnjLjÜ :Ğdžŭǂ GNjƥơÄ! ŧdžŭǂŭ! ýƵηŏ Dž!Ä ƨλǂƋ5 LJŏkdžŭǂ LJdž JNkLjŏ Džŭǂ!ƒ ăDƨ ƥl5 GNjƥơÄ! ŧdžŭǂ!ƒÄ ŎƑƨη ĬLjƵdž LJdž ŎkăŏŮ ĬLjƵdž!ƒ DžĞdžk5 ÜĞnjlƽLj Ö5 ĬLjƵdž!ƒ DžĞdžk DžƐƨ ŎƑƨη " Ɣŏǂƨk!ƒ ":ĞdžNjĞƵdž LJŏƨdžD LJdž Džŭǂ!ƒ Ö5 ƥhŮ ":ýĂlŏ ŧ ŏơÜ ĭ ƥGLjlŬƒ Ɣǂƨdž!ƒ GLj! ýǂTkŮ

[1]- في النحو العربي قواعد وتطبيق:مهدي المخزومي، ص83.
[2]- المرجع نفسه،ص84.
[3]- النحو الوافي:عباس حسن،دار المعارف،القاهرة،مصر،ط5،ج1،ص15.

ý‡ Σð! LJŨ Ǵdžŭ‡ ƒRNj LJ‡ŏ Dž! ƱI5 "ƨǴ5 " ĂD ÜƱI5 "ýʰupD" GLjǀp ĂǀŠ " ŧǀIkǰdž!ƒ IƥǴ5Úƒ "Ă LJǰơŏ DžǴk ŤLjƶdž GLjŏƱƶk Ů GnjLj‡!Ă ŧƱʰƒƨkdž KGdžǀ‡!ƒ LJdž ŧƵĂdžɳdž ƥɳLj ƥI5 Üƥŏ5dž Ɣ‡ƨdž .[1]" Σ ŏdžƤ!ƒ DžĂŏ ƨǴ5 ĂDÜǴơǴʰŢ ýʰupD :ýʎdž NJŏǀƵ KĂ‡ǰ!ƒ

.LJNjR!ƒ KʞTdž yƶžǴǰ!ƒ ýƶɳk ŧŏơ ŧơưƒĂ ƨŏƐĂ ŧdžnjʰdž KƒƨǴʰƶ!ƒ ljRnj5

LJD LJ‡džŏ Rǫ ÜLJŏkƨNjǴU LJŏkdžǀ‡!ƒ LJĂ‡k LJD Ŏdžŭ‡!ƒ Ɣ‡ƨdž!ƒ Ŏ5 ǴƱƨT Σð! LJD ΣǴʰƵ ăƨŏĂ ŮĂ yƶžǴǰ!ƒĂ DžǀǏ‡kdžǀ! Ơưʞŏ ŤLjƶdž ŎƱƶŏ Ɣ‡ƨdž!ƒ ƒRNjĂ ÜIƨkkǰdž ăƨPDĂ IƨNjǴU ŧdžǀ‡ LJĂ‡k .IƥơƒĂ ŧdžǀ‡ ƨNjǴU!ƒ Ŏ5 NJLjD Dž Ɛƨ GŏƑƨɳ ŤLjƶdž LJĂ‡ŏ

" ŎNjĂ IƨNjǴU GdžNjƒƥơǫ LJŏkdžǀ‡ LJdž Ɣ‡ƨdž Džŭ‡ ƒRnj5 " ýưƽk " Ƶŏưǀ! ýĂIk LJƋ‡ ..." .[2]" KLjD " ŎNjĂ Iƨkkǰdž ăƨPŪƒĂ " ýưƽk

[1]- المرجع نفسه:الصفحة نفسها.

[2]- المرجع نفسه:ص16.

:ƐĭƱ‡IIƐ ɋƓY hƲƧƑDŽΘ ɋDŽΘDŽ :UƓƐÞIIƐ ƒ‡UDŽIIƐ

ŧŭdžŋ!ƒĂ Džŭǂƒƒ ŧŏuƿp ýÄƓLjk Rɋ Üŧŭdžŋ!Ghu ƒÄLjkƵƒ LJŏR!ƒ LJŏλÞơdž!ƒ LJŏƖƧƒÞ!ƒ LJdž Þƶŏ

.[1]" ăƧʒƬ!ƒ Džŭǂƒƒ IÞơĂ ÕNj ŧŭdžŋ!ƒĂ ÜIÞƑFGs!ƒ ÞIƶdž ĂNj Džŭǂƒƒ ":ýÄIŏ5 GdžnjLjðhu ƱƧs!ƒĂ

IjRNj Ɛõŭhvk Õ5 DžNjƓƖk Õk!ƒ NJkƒÞơĂ ƧʒƬD Õnj5 ŧŭdžŋ!ƒ GdžD ÜDžŭǂƒƒ Õ5 LJdžǂk IÞƑFGs!ƒ LJD ĭD

.[2]" ŧŏƖƓƖŪƒ Džŭǂƒƒ IÞơĂ ÕNj ŧŭdžŋ!ƒ " ÜƧPƈ yƲƿĂdž Õ5 ŧŭdžŋ!ƒ Ƶ2ƶŏĂ ÜyƱžƓƖŭ! IÞƑFGs!ƒ

GnjƵƒÄLjÐĂ LJƑƒƧI!ƒ ÞŏÞơkĂ GnjƑƒƨŋD LJŏhu KGÞŭƶ!ƒ ŧƖƒƧÞĂ Gnjs5ŏ!ɑk ƱƧƱŏĂ ŧŭdžŋ!ƒ DžƓULj Dženj5Ă

.ŧƖĂƧÞdž!ƒ ŧʒŭ! ŧŏÄʒŭ!ƒ f ƑƓƬP!ƒ Dženj5 Ĭ!ɋ GLjhu ĭÞđŏ Cƒƨŋŭƒ IjRNj ý‡ ƱhƒƧkĂ

IÞơĂ KƓdžŭǂƒƒ LJdž ÞÞƵ LJdž ýƶŋŏ ĭR!ƒ II ƖƓdžk!ƒ ":GnjLjɑhu ŧŭdžŋ!ƒ ŧƖƓdžơ Þdžơdž II !R‡ Ƶ2ƶŏ Ă

.[3]" NJŏŭƵ KĂ‡Ɩ!ƒ LJƖơŏ Þŏsdž ĬLjƶdž KƒR ŧŏdžŭǂ

ÜŧŏƧULj!ƒ I2‡s!ƒ LJŏhu ÞŋĂŏ ĭR!ƒ ƱĂƱLjdž!ƒ Yŏ‡Ƨk!ƒ ":NJ!ĂIhu ŧŭdžŋ!ƒ CƓGLjhu Ɠuƿŏ‍D II !R‡ Ƶ2ƶŏĂ

.[4]" ŧIhƓƖ ŧŏLjNjR I2ĂƬ! Ɠl5Ă LJĂ‡ŏ Ŭ CƓGLjh!Ɠ5 ÜÕŭƶs!ƒ ƱƲLj!ƒĂ

:GdžNj CƓGLjh!ƒ ƒRNj Cƒƨŋ‍D ƱhƒƧk! LJŏkŭŏƖĂ ÞÞơ Þl5

:ƒƐÞYŪƐ :ÚNjƈ

IÞƵ CƓŏTD NJIŏIơk Õ5 DžNjƓƖk Yƒ2ƵÚƒ LJD ÞŋLj Rɋ Üŧŭdžŋ!ƒ CƓGLjhu ƱhƒƧk Õ5 IjƨĂÞ ýλdžkŏĂ

ƓdžD Üŧdžŭ‡ŭ! ŧLjŏƶdž!ƒ ŧŏÄơLj!ƒ ŧsŏUĂ!ƒ ÞÞơŏ yÞĂdž!Ɠ5 Üŧŏhƒ2ƵÚƒ ŧ!Ɠơ!ƒĂ ÕhƒƧƵÚƒ yÞĂdž!Ɠ‡

ƨŋ!ƒ ĂD Y ƬLj!ƒ ĂD yƱ2!ƒ LJĂ‡k GdžƎ5 ÜNJk!Ɠơ LJŏhvk Rɋ yÞĂdž!Ghu ŧƱhvkƨdž Õnj5 ŧŏhƒ2ƵÚƒ ŧ!Ɠơ!ƒ

ŧdžu!ƒ ÕNj yƱ2!ƒ ŧdžŭƶ5 ŧŏhƒ2ƵÚƒ ŧ!Ɠơ!Ghu ŧƱhvkƨdž Õnj5 ŧŏhƒ2ƵÚƒ ŧdžŭƶŭ! ŧhƖLj!Ghu GdžD

.I2Ɩ‡!ƒ ÕNj ƨŋ!ƒ ŧdžŭƵĂ ŧơkƱ!ƒ ÕNj Y ƬLj!ƒ ŧdžŭƵĂ

---

[1]- العلامة الإعرابية في الجملة بين القديم والحديث:محمد حماسة عبد اللطيف، دار الفكر، الكويت، ص18.

[2]- المرجع نفسه:ص58.

[3]- بناء الجملة العربية:محمد حماسة عبد اللطيف،دار الغريب، القاهرة، مصر،دط، دت، ص88.

[4]- المرجع نفسه:ص237.

:huǴŧƥllƐ :ƒŤǔžƒk

ŧǔdžɳ!ƒ ǴǴLjhu ll ǰǴdžk Ǒƽ ƨƧǴu ƧĂƥhu DžĂlk Üŧǔdžɳ!ƒ ýƤƒƥ ŧdžǔ≠ǔ! ǑǔŢŪƒ y'ư'Ădž!ƒ Ǒƽ ýλdžkk ƧƤdk!ƒ ŧhukƧƽ Ƨh'P!ƒ ǴdžD ÜýƵǴƽ!ƒ LJƵ ƧƤdk!ƒ NJkhukƧ ýĂƶƽdž!ƒĂ ýƶƽ!ƒ LJƵ ƧƤdk!ƒ ŧhukƧ ýƵǴƽ!Ǵƽ [1].Dƥkhudž!ƒ LJƵ

[1]- بناء الجملة العربية : محمد حماسة عبد اللطيف ، ص88 ،93 .

الفصل الثاني

ƒ ɛþYŪɛ DžDž ƒNJll üΘDž Ű Ǐ ŧllɛ üDžWllɛ Nj hu‡ĐŽWllɛ !ƒƨsƈ :Ǐ ʤƒFkllɛ üTƨllɛ .ɣƒΘʤžllɛ ɋʤžY

.ƒ þyllɛ ɣƒΘʤžllɛ ɋʤžY hu‡ĐŽWllɛ !ƒƨsƈ :üNjŰɛ ƘΘǴDžllɛ

ĂD LJŏkʤžǖ‡ LJdž ɣkƨkŏ ǐR!ƒ Džŭ‡!ƒ ŎNj ŧǖdžɳ!ƒ LJƋhu ýĂl!ƒ Ǐ!ǫ Åơʟj!ƒ ƇǴʤžǖƵ DžUƶʤž ɣNjR .[1]ŧŏǖƶ5 Ă ŧŏdžʅƒ ŧǖdžɳ Ǵdžnj! ŧ !Ǵƛ Ű LJǴƵĂʟj ŧŏhuƨƶ!ƒ ŧǖdžɳ!ƒĂ ýlkʅdž þŏ5dž Ǐʟjƶʤž NJ!Ă ƨƛ‡D

Řŏdžǖk!ƒ ÜɣþƋdž ýɳƨ!ƒÜŸƒ ýĂʅƨ þdžơʤž: ll!Ăp Ăơʟj DžʅǴhu Dþhůk Ŏk!ƒ ŧǖdžɳ!ƒ ŎNj ŧŏdžʅŰǴ5 .Ơùɳǵlj

Ư ƶhu ăƨkTƒĂ ŠĂʅ!ƒ Ǐ!ǫ þdžơʤž ɣNjR :ll!Ăp Ăơʟj ýƶ5hu Dþhůk Ŏk!ƒ ŧǖdžɳ!ƒ Ŏnj5 ŧŏǖƶ5!ƒ ǴdžD Ŏ5 ƒĂhuNjŘĂ Šhǵʅ!ƒ Džŏʅlk!ƒ LJƵ ƇǴʤžǖƶ!ƒ Ư ƶhu WƨP þpĂ ɋ!ǫ…ŭŏdžɳ ĸĂɳ!ƒ LJǴ‡ Ü Ư ƒƨƐŪƒ ljƨ‡Ř ǐR!ƒ Džŏʅlk!ƒ þʟjʅDĂ ŧǖdžɳ!ƒ DžǴʅpD LJƵ ţ ŏƶŏ LJhƒ ŧ þơ‘k þl5 .ŧŏʟjǴhukdž ɣNjƒRdž ll!Ř ŧŏǖƶ5 DžǴʅpD ŧƶhuƨD Ǐ!ǫ ŧǖdžɳ!ƒ DžŇʅp NJʟjD DžǖƵƒĂ : ýǴp .[2]ŎǖƵ ŎhuD Ǐ!ǫ ýŢƽdž!ƒ Ŏ5 ǐƨTPdžƨ!ƒ ŧlŏlơ!ƒ Ŏ5 ŎNjĂ ŧŏUƽ! ŧdžʅp ŎNjĂ ŎǖƵ ŎhuD ŧdžʅp ljŘNjĂ ŧŏ5ƨUĂ ŧŏƱƨTĂ ŧŏdžʅƒ Ă ýƶ5ƒ ƱƨT!ƒ : LJŏkŏǖƶ5 LJŏkǖdžɳ LJdž ŧhu‡ƨdž Šŏlơkƒ Ŏ5 ŧŏƱƨT!ƒ LJÜ ŧŏdžʅƒĂ ŧŏǖƶ5 :LJǴhuƨư ýƶ5 ĂNjĂ ƨlkʅƒ ĂNj ǐR!ƒ ƨhuPǖ! ŧŏlŏlơ!ƒ Ŏ5 ƨƨU!ƒĂ ÜýƵǴ5Ă ýƶ5 : Ƈƒƨɳ!ƒĂ ýƵǴ5Ă .[3]" ýƵǴ5Ă

:huǐ‡yƨllɛ hu‡ĐŽWllɛ/1

Ŏ5 DžǴpĂ ƇƒþkhuŭǴhu yƽkƨdž þŏƨ5 "ljĂhuD DžǴp þŏƨ " :Åơʟj ŧŏǖƶ5!ƒ ŧǖdžɳǖ! ŧǖƛdžD ţ ŏƶŏ LJhƒ ƨ‡R ƒRNj " ljĂhuD DžǴp þŏƨ ": NJ!Ăp Ŏ5 ɣŪƒ YǴ5kƨǴ‡ ýƵǴ5 NJLjƋhu yƽkƨŏ ƨŏdžư NJŏ5Ă ƨhuP!ƒ yƱĂdž

[1]- التطبيق النحوي: الدكتور عبده الراجحي، مكتبة المعارف للنشر والتوزيع،ط1،1999م،ج1،ص85.
[2]- هو أبو علي الفارسي كان عالما بني حمدان في حلب ثم رحل إلى عضد الدولة، انظر إلى تاريخ النحو ص173.
[3]- شرح المفصل:ج1،ص88.

ŧŭdžɳ!ƒ ljRNj LJĂ‡k LJD Ơ Ţ ŏ Dž! Ƨŏdžư!ƒ ƒRNj ŮĂ!Ă þŏƨ ĂNj ǐ R!ƒ Dþkhudž!ƒ Ǐ!ǫ þĂƶŏ Ƨŏdžư!ƒ .NJ ɭ 5Ljhu DžFGp ýlkɭdž Džŭ‡ ý‡ ŧŭdžɳ!ƒ LJŪ ll!RĂ Dþkhudž!ƒ ƒRNj LJƵ ƒƧhƤP DžGdžk LJdž ŧŭdžɳ!ƒ Ƨŏ Ţ kĂ ƒƧhƤP Ƨŏ Ţ k Ǐkơ Dþkhudž!Ghu GnjƱhƧŏ Ƨ‡R ŧŭdžɳ!ƒ Ő5 LJ‡ŏ Dž! ƒR∃5 ...NJLjƵ ƒƧhƤP LJĂ‡k ŮĂ ÜDþkhudž!ƒ LJdž ŧŏhuLjɳD ŧŭdžɳ!ƒ KƶpĂ Dþkhudž!ƒ

."þFGƶ!ƒ Džþƶ! Gdžŭ‡ LJ‡ŏ Dž!Ă ƧdžƵ DžGp þŏƨ ":Kŭp Ă! ll Ljp ăƧk Ůp [1]

:hvǐDžƨÚ€ hu‡ÐŽWll€/2

: ţ ŏƶŏ LJhuƒ ýGp GnjŏŭƵ Ƨ ŭƤP ŭ5 ŧŏdž ɭ Ůƒ ŧŭdžɳ!ƒ GdžD ŧŏŭƶ5 Ǐ!ĂŪƒ ŧŭdžɳ!ƒ Kŏdž ɭ Gdž‡ Gdž ɭ ƒ GnjLjdž ýĂŪƒ Cƨɳ!ƒ LJĂ‡ŏ LJ∃5 ŧŏdž ɭ Ůƒ ŧŭdžɳ!ƒ GdžDĂ " .[2]"DžFGp ljĂhuD þŏƨ :ĂơLj ll!RĂ ýƶ5 ýĂŪƒ Cƨɳ!ƒ LJŪ

:hvǐƯþ ɭ ll€ hu‡ÐŽWll€ /3

ŧŏŭƶ5!ƒ ýdžɳ!ƒ Yƒ ĂLjD LJdž KLjG‡ LJǫĂ ŧŭdžɳ!ƒ ljRnj5 " NJƶdž DžpD Džlŏ LJD þŏƨ ": ţ ŏƶŏ LJhuƒ ýGp GLjNj ýƤþ Gdž! NJLjD Ůǫ Üþŏƨ DžGp : ĂơLj NJŭƵGGshu ýƶ5!ƒ ýlkɭŏ LJD ŧŏŭƶ5!ƒ ýdžɳ!ƒ Ő5 ý Ţ Ūƒ LJG‡Ă lþơƒĂ!ƒ ŧŭdžɳ!G‡ GkƧG Ţ Ǐkơ Üă ƧPŪGhu Cƒƨɳ!ƒ Ă ƱƧT!ƒ LJdž ŧŭdžɳ ý‡ Ƶhƨ ÜƱƧT Ƨƨơ Ůǫ ýlkɭŏ Ů ƱƧT!ƒ ll!R‡ ÜƧhƤP!ƒ Ƨ‡Rhu Ůǫ ýlkɭŏ Ů Dþkhudž!ƒ LJD Gdž‡5 ƧhƤP!ƒĂ Dþkhudž!ƒ Ăơlj GnjLjdž Dþkhudž!ƒ Ǐ!ǫ þĂƶŏ LJD ƨGɳ. lþơƒĂ!ƒ ŧŭdžɳ!G‡ Cƒƨɳ!ƒĂ ƱƧT!ƒ lƧĂƧŏɭhuĂ Cƒƨɳ!ƒ Ƨ‡Rhu Dž!ĂÜþŏƨ Ǐ!ǫ lþFGƵ " NJdžƧ‡k" Ő5 CGnj!G5 " ĂƧdžƵ ll džƧ‡ŏ NJdžƧ‡k LJǫ þŏƨ " : ĂơLj þơƒĂ þFGƵ " NJdžƧ‡D Džlŏ LJǫ þŏƨ ": ĂơLj DžƨŮGhu Σŏ!Ă ƨGɳ GnjLjdž Ƨŏdžư!ƒ þGƵ Ă!Ă . Ƨ‡R Cƒƨɳ!ƒ LJdž þƶŏ .[3]G ư ŏD NJŏ!ǫ þĂƶk NJdžƧ‡D Ő5 CGnj!ƒ ll!R‡Ă þŏƨ LJdž Ƨŏdžư Džlŏ Ő5Ă

[1]- المصدر نفسه::ج1،ص88،89.

[2]- شرح المفصل:ج1،ص89.

[3]- المرجع نفسه. الصفحة نفسها.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

[1]- مغني اللبيب عن كتب الأعاريب :ابن هشام الأنصاري،تحقيق مازن المبارك،دار الفكر،دمشق،ط6،1985م،ج1،ص492 .

[2]- المصدر نفسه: الصفحة نفسها.

[3]- المصدر نفسه:الصفحة نفسها.

[4]- مغني اللبيب :ج1،ص492،وانظر همع الهوامع في شرح جمع الجوامع :عبد الرحمن بن أبي بكر،تحقيق عبد الحميد الهنداوي،مصر،ج1،ص57.

[5]- مغني للبيب:الصفحة نفسها.

" ǎƨh‡ ƚ‰ƵLjdž NJdžǔƐ ljÄhDÄ ƨǒƐ Ů ǎƨʒ Ţ " ƚ‰ƵLjdž NJdžǔƐÄ ÜƨǒƐ Ů ǎƨh‡ ł‰džη Dž‡!ƒ

.[1]".Dž‡!ƒ ł‰džη ƨGhkƵGh ǎƨʒ ŢÄ " ƚ‰ƵLjdž NJdžǔƐ " ƨGhkƵGh

ƨǴl ǐR!ƒ Džǒl Ik!ƒ Ǐ!ǫ ýǒdžLj LJơLj5 Üł‰džη!ƒ Džǒl Ikh ł Ţ ǴP!ƒÄ łIhǴl!ƒ CƒƨŮƒ yđž Ƨ Ilj GdžƥLjƵ

ƒRNjÄ lJ ł ǒ‰ƵƷ5Ä łǒdžlƒ: LJǴdžlp Yƨƶ!ƒ łʒ! Ǒ5 ł‰džη!ƒ LJǫ ": ýƑǴI!ƒ ÄNjÄ ÜIǴơLj!ƒ ƨÄnjdžη NJǒ‰ƵƷ

....LJǒÄ‡k!ƒÄ lƋTLj!ƒ ł ǒơ LJdž łǒhƨƶ!ƒ łʒ‰!ƒ łƷǒhƱ! ǑIƱLjdž!ƒ Džǒl Ik!ƒÄ - LJULj Gdžǒ5

ýÄD ƒRNjÄ .ƧƨơÄ ýƷ5Ä Džlƒ IǴơLj!ƒ Džǒl Ik Ǒ5 CǴη Gdž‡ CǴǒTD ł ǔλ LJdž Ƨ!Ƌkǒ Dž‡!Ǵ5

Y Ǵk‡!ƒƒ RNjÄ ." ƧƨơÄ ýƷ5Ä Džlƒ : Dž‡!ƒ ": NJǒÄhǒl ýǴp ll!R Ǐ!ǫƨǒTǒ ÄơLj!ƒ Ǒ5 Y Ǵk‡

CǴηÄ ƧƨơÄ ýƷ5Ä Džlƒ NJ‰‡ Dž‡!ƒ ": ýǴp ǐR!ƒ ƥƨhdž!ƒ ÄNjÄ IƧŢh!ƒ Dž‰ƵD LJdž Dž‰ƷƵ! ǑLjǴλ!ƒ

YƒÄLjD ł ǒơ LJdžÄ ƚhǴl!ƒ Džǒl Ik!ƒ Yƨƥ!ƒ Ǐ‰Ƶ Yƨƶ!ƒ IǴơLj!ƒ ll!R ƥƷh ƨǴlÄ .[3]" ǏLjƷdž!

ÄNj[5]Ƨ ŭP!ƒ ƒRNj Ǐ!ǫ ƨǴTD LJdž ýÄD DžD ÄƥhǒÄ Džǒl Ik!ƒ Ǒ5 ƒÄƚ‰kPƒ ƥp DžNjƒƨLj GLjLjD Ůǫ Ü[4]Dž‡!ƒ

. DžǴTNj LJhƒÄ ǐƨTPdžƨ!ƒ ł Ţ ǴPhÄ ƥƷh GdžǒƵ IǴơLj!ƒ NJLjƵ ýILj ǐR!ƒ ǑlƨǴƚ!ƒ Ǒ‰ƵÄhD

:Yƒ Θ‰llε qđžY ƒεƥYÜε DžDž ƒNJll üΘDž Ű Ǐ‡llε üDŽWllε: Ǐ‰ƒkllε KΘǴDŽllε

:hƲ‰ΘΘ‡ƨDŽllε Njć hƲǏəεq‡ǴǴÜε hƲ‡DŽWllε/1

ƥǒƨ ":ll!Äp ÄơLj łǒdžlƒ KLjG‡ CƒÄl ÜDž‡!ƒ Gnjh Dƥhǩ Ǒk!ƒ ǑNj IǴơLj!ƒ ƥLjƵ łǒFƒƥkhŮƒ ł‰džη!ƒ

LJdž Gnj! ýơdž Ů łǒFƒƥkhƒ ł‰džη "Ơη ǴLj ƥǒƨ " ł‰džη5 "ƥǒƨ CǴη ":ll!Äp ÄơLj łǒ‰Ƶ5 ÄD "Ơη ǴLj

Ǒnj5 "ƥǒƨ CǴη" łǒ‰Ƶ5!ƒ ł‰džη‰! łhlLj!Gh ýÄI!ƒ ll!R‡ Ä.ƥƨ5dž!ƒ ýơdž ýơk Ů GnjLjŪ Yƒ ƨƵŮƒ

.Yƒ ƨƵŮƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ł‰džη

---

[1]- نريد با المثالين "قام أبوه"و"أبوه قائم".انظر همع الهوامع ج1/ص57 ومغني اللبيب ج1/ص497.

[2]- الكتاب:سبويه،ج1،ص12.

[3]- المقتضب:المبرد،تح،محمد عبد الخالق عظيمة،عالم الكتب،بيروت،لبنان،دت،ج1،ص03.

[4]- الاصول في النحو:ابن السراج، تح،عبد الرحمن الفتيلي،بيروت،لبنان،دت،ج1، ص51. وانظر الفية ابن مالك :محمد بن عبد الله،ابن مالك الطائي، دار التعاون، ج1،ص9.

[5]- شرح المفصل:ج01،ص88.

ƘǴdž ": ǁ!ĂƥĂơʟj Ǵnjǐžhup ǴdžƵ ŧƶƵIʟjdž ǴnjʟjŰ ǴưŏD ŧöƑƒƥƙhƒ ŧǐdžƞ Ônj5 ŧƽʟjãkʅdž!ƒ ŧǐdžƞ!ƒ ǴdžD DžǴTNj LJhƒ DžƵƨĂ ϒƒƨƵŰƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ŧöƽǴʟJƑkʅƒ ŧǐdžƞ Ÿƒ NJdžơƨ5 " Ÿƒ NJdžơƨ LJǔ5 Ǐ!ĂŰǴ5 ": LJaT!ƒ ƒRNj Ǒ5 ýǴpĂ ŧöFƒƥƙhŰƒ ŧǐdžƞ!ƒ ǴLj!Ăƥ LJdž Ơưĕ Ð ŧƽʟjãkʅdž!ƒ ŧǐdžƞ!ƒ OǐŰ Ţ dž Ǵnjʟjƍ : ýǴpĂ ŧö5ǴʟJƑkʅŰƒ ŧǐdžƞ!ƒ LJƵ ŧ ƥơk DžƛÜ[1]" Ơưĕ Ð ĂNjĂ ŧƽʟjãkʅdž!ƒ Ǐ džʅkĂ ŧöFƒƥƙhŰƒ ǴNjǴLjƨ‡R ƥpĂ Dž‡!ƒ ýĂÐ Ǒ5 Ǒkãk Ǒk!ƒ ÔNjĂ ƽƱLj!ƒ Ǵnjhu Ơkkƽdž!ƒ ŧǐdžƞ!ƒ : Ǐ!ĂŰƒ : LJǴƵĂLj Ƙ Ǵdž ": ǁ!ĂƥĂơʟj Ǵnjǐžhup ǴdžƵ ŧƶƵIʟjdž!ƒ ŧǐdžƞ!ƒ : ŧöʟjǴƛ!ƒĂ . " DžFGƥ ƥǒƨ ": ǁ!ĂƥĂơʟj ǴIhǴʅ ǴdžD . Dž‡!ƒ Ǵnjhu Dƥhǒ Ǒk!ƒ ÔNj ŧöFƒƥƙhŰƒ ŧǐdžƞ!ƒ LJÐ ǁ!Ʀ LJdž JNkLjkʅʟjĂ [2]"Ÿƒ NJdžơƨ LJǔ5 ĂNj LJaT!ƒ ƒRNj Ǒ5 YǴƱIʟjŰƒĂ ÜǴnjǐžhup ǴdžƵ ŧƶƵIʟjdžĂ Dž‡!ƒ CǴʟjƛÐ Ǒ5 Ǒkãk Ǒk!ƒ Ônj5 ŧƽʟjãkʅdž!ƒ ýǴơ ĂÐ ƘƶʟjĂÐ ƧǴhƲPD YǴhƙƎhu ƽǐƶk!ƒ DžƥƵ NJhu ƥǒƧʟj ƧPc Ǐ ʟjƶdžhu ǐĂʟjƶdž Ů ÜǑhƒƨƵƍ YǴƱIʟjƒ ǴǒhƒƨƵƍ ǴƵǴƱIʟjƒ ŧƶƱIʟjdž ǐÐ ŧƽʟjãkʅdž"Ÿ NJdžơƨ " ŧǐdžƞ5 " Ÿƒ NJdžơƨ LJǔ5 ƘǴdž ": ǁ!ĂI5 .[3]Ǐ ʟjƶdž!ƒ Ǒ5 Ǵnjǐžhup Ǵdžhu ǴnjƱǴhƙƧƒ LJdž DžƐƧ!ƒ ǏǐƵ

LJĂ‡k Ǵdž Ghu!ǴƷ5 ÜǴnjk5Ƨƶdž Ǒ5 Σƨƒƥǐ! ŧhĂƶ Ţ ýλdžk Ů ŧöFƒƥƙhŰƒ ýdžƞ!ƒ LJÐ ŧlǒlơ!ƒ Ǒ5 LJǴ‡ÜϒNjƒƥ ƥdžơdž:ŧöFƒƥƙhŰƒ ýdžƞ!ƒ LJƵ ŧǐλdžŪƒ Ưƶhu Dž‡ǒ!ǫĂ Dž‡!ƒ ýĂÐ Ǒ5 Ǒkãk ƥǫ Üŧơưƒ Ă .ǴơηǴLj ƥdžơdž

ŧƽʟjãkʅdž!ƒ ŧǐdžƞ!ƒ Ƨƨƶdž ǏǐƵ ƥƵǴʅk Ǒk!ƒ ƨNjƒĂÜ!ƒ Ưƶhu LJaT!ƒ ƒRNj Ǒ5 LJǒhʟj LJÐ ϒơʟjĂ :LJǒdžʅp Ǐ!ǫ ƨNjƒĂÜ!ƒ IjRNj DžʅIj ĂÐ GLjʟj‡džǒĂ

: ýλdž ƧǴljFkʅǔ! NJʟjƵ ƘηƨPĂ Üǔ Ţ Ð ƧƱƶ!ƒ ƧĂƨơhu IĆĂƥhdž!ƒ ýdžƞ!ƒ **:ünjŰ£ !ƨ‡ll£ /1**

.ýhÜLJ‡! ÜDžλ Ü Ǐkơ ÜĆǴƽ!ƒ ÜĂƒĂ!ƒ

LJƵ ƘηƨP ƥp ƧƱƶǐ! ǔ Ţ Ð Ƙƶư Ă Ǒk!ƒ ŧöhƨƶ!ƒ ƧĂƨơ!ƒ Ưƶhu LJÐ Gǒǐƞ Σƨƒƥǐ! ĂƥhǒĂ . ƒƥǒƥƞ GǒĂLjƶdž Ghǒ‡ƨk ýdžƞ Ǒ5 Ƙh‡ƨĂ ÜǑǐ Ţ Ūƒ Gnjʟjƒƥǒdž

[1]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،ج1،ص500.

[2]- المصدر نفسه:الصفحة نفسها.

[3]- ارتباط المعنى لا يستلزم محلية الإعراب،انظر حاشية الأمير،ج2،46 .

:ƧƵƇT!ƒ ýƇp

þñŢlŏĂ ÞĂńŋŏ ǤƵŏ ŃJŽŏŏlu˘þ *** Ĭłu˘þ ƒŽǫ ǤąžĂŏ Ǒķäŏžŭž Bžł‡ó˘ŭž ĬŽŏŻ

" : DžǴTNj LJhƒ ýƇp .ƨǤLjFkŋŮƒ ĂƒĂh łpĂhŋŏž ǤnjLjŨ ϒƒƧƵÚƒ LJŏž Ǥnj! ýơŏž Ů " þŢlŏ" łŏŏžŋ ýǴƛŏž ǑpĂ[1]" Ư pǤLjfk!ƒ DžƨŏŏŏƵ ǑƵLj!ƒ Ǒƽ Ǵ‡ŏƧT NJŏžŋŏ ƨƱz!ƒ LJŨ ƨǤLjFkŋů! LJŏzƙdž ƒŖNjĂ [2]{ĆĆǴŢŽ ǴŏŽ BžǴŏƀƧŨƒ ǑƵŏƐlIJĂ ŏž‡Ž ŁJŏŏlIJ¢}: Ĭ!Ǵzk Ÿƒ ýƇpƧPc

łĭ þǴNj ǴŽŽƵ ÕŸƒ ýýńĭu˘ŏ ŁJŏŽ": Ĭ!Ǵzk NJ!ĂpĂ .[3]łƵLjƏkŋdž ǤnjLjŨ ϒƒƧƵÚƒ LJŏž Ǥnj! ýơŏž Ů "ƧILj " łŏŏžŋ ǤnjLjŨ ϒƒƧƵÚƒ LJŏž Ǥnj! ýơŏž Ů[4] "DžNjƧŖŏ " łŏŏžŋĂ Ü" ŁJĂńŋŏžƶŏ ŏžBŋĵǴŏŏƵŨ Ǒƽ ŏžNjƧŏŖŏĂ ŃJŽ .ƧŖŏ DžƨŋĂ łƵLjƏkŋdž

Ǥnj! ýơŏž Ů łƵLjƏkŋdž łŏŏžŋ ƨĂRơŏž!ƒ ƧþIdž!ƒĂ þŋÜƒ łŏŏžŋƽ [5]"þŋÜƒ ƒŖƎ5 KŋƧP ": Džnj!ĂpĂ łIIBŒ¢ ÕńĭŢš ŒŽĂĂ‡!ƒ łII GŽŏŏŽƵŽŏ ŁJŷ ": ýƛdž ĭþLjƵ Ônj5 ": DžǴTNj LJhƒ ýĂIŏ ϒƒƧƵÚƒ LJdž .[6]"ƧƀƀjƒĂ

LJĂ‡k Ĭkơ LJƎ5 ł!ǴƛƒƒDžŋl!ƒ ǤdžDĂ ":ýǴp Kơh ł!ǴƛƒƒDžŋl!ƒ LJƵ [7] ţ ŏƶŏ LJhƒ łþơk Ǥdž‡ ƒŖǫĂ ǤdžD þƶh ƨLjƏkŋŏ Ǥdž‡ ÜNJŏŏhp ǤdžƵ yƱIhĂ Džŭ‡!ƒ ǴNjþƶh ƨLjƏkŋŏ CƒþkhŮƒ ƨĂƧơ LJdž Ǵ5Ơơ ."łƒnǴ5džŏ! Ǒk!ƒ

:ƧŏƧn ýǴp

ŷý‡ƀTŏ ł‡žńŋþ ŁǴŭž Ĭŏƀơ ł‡žńŋþƀ *** ǴhjĵǴŭžƀ ĵNŭƶŏ ĬŽŏƛ!ƒ ŀKŽƒŁ GŭžŠ

---

[1]- مغني اللبيب:ج1، ص470.

[2] - سورة الحج الآية 05 .

[3]- المغني:ج1،ص470 .

[4]- سورة الأعراف: آية 186 .

[5]- شرح المفصل:ج2،ص18.

[6]- مغني اللبيب:ج1، 180.

[7]- انظر شرح المفصل:ج08،ص18،19.

Gnj! ýơdž Ů ŧŏ5GLjFkl ƒ "ý‡TD ŧlnþ CGdž " CGdžhÄ Ül2hơ!ƒ ý‡TDÄ CƒþkhŮGh y52 "CGdž ": NJ!ÄpÄ .Yƒ2ŽŰƒ LJdž

ÄdžyDžllε Ä‡Y qpžŧyŧ Ǐŧllε hu2džÐŧ2DžllΣ üDŽWllε :Ǐ džFkllε !2sllε/2

Ǒk!ƒ Ž Ä2ơ!ƒ Ư žhu ŧpÄhl dž Gnjljp GLjơư ĂD þpÄ Ül‡sLjak l dž!ƒ ýdžn!ƒ ŝhG l!ƒ Dž l l!ƒ Ǒ5 GLjǒhu ýdžn!ƒ LJǒhu ý Ţ s!ƒ LJD ŧllǒlơ!ƒÄ Ž GLjFk lŮƒ ĂNjÄ ƒþǒþη Ǐ Ljždž KþG5DÄ ÜGnj!Ä Ţ D LJŽ Kη2P Džnj5Ä ll ƒ2þ lÄp WGkơǒ ýhu Ül‡kh!ƒ ýnjdž Σǒ! 2džD Üýdžn!ƒ LJdž GNj2ǒƐ LJǒhÄ ŧsLjak l dž!ƒ LJhƒ ýGpÄ Üýdžn!ƒ LJdž YÄLj!ƒ ƒRNj ŧhÄž Ţ h LJǒ2Pakdž!ƒ lGơLj!ƒ Ž2kŽƒ þpÄ Ül‡ǒh2ž!ƒ Yǒ!G l ū! NJ!Äp LJdž " LJÄždž l ǒ Ů " GNjþơD : l2ǒλ‡ NJŰλdžD NJ!Ä Ǐ sPǒ þp Gdž Ž GLjFk lŮƒ LJdž ": DžGTNj ŪūŭŽ!ƒ ŁJÄźŽŭžñ l ŭ Ů þ2Gdž ŁJGŽƆŏŽT ýy‡ ŁJdž GƆsơÄ BY‡ƒÄ‡!ƒ ‡ŽǰǒŽÐ GŭhjÞ!ƒ ŁGŭźŭ l !ƒ GŽþŭ‡e ŁJǧ": Ǐ!Gžk ýGơÄD LJÄždž l ǒ Ů ŧŭdžη þǒ2ǒ LJGƆǒT ý‡! ŧs Ţ NJLjD LJNjR!ƒ Ǐ!ǧ 2þGhúkǒ ǐR!ƒ LJ35 [1] "Ǐ ŭŽŰƒ [2]"ǐÄơLj!ƒ Ž GLjFk l ŭ! ǑNj GdžLjþÄ yŭž l ǒ Ů LJGƆǒT LJdž Usơŭ! Ǐ Ljždž Ů Rǧ ÜýƆGh Gnjdžŭ‡ÄÜNJLjdž NJ l sLj KpÄ!ƒ Ǒ5 ŧ Ţ kPdžÄ l2‡Lj LJGƆǒT LJ3h ǑŽGLj Ţ !ƒ YÄŭ l Ūƒ Ǐ ŭŽ GLjþdžkŽƒ ƒRǧ ll !RÄ ƒRNj ýλdž Ǒ5 GLjǒŭŽ Yηǒ Ä . ŧ Ţ kPdž!ƒ Kƒ2‡Lj!ƒ þžh ŰGơ ýdžn!ƒ Ǒkak LJD lGơLj!ƒ 2GηD ŧ ǒơ Gnjhŭp GdžŽ KsLjak l ƒ "Ǐ ŭŽŰƒ ūdž!ƒ Ǐ!ǧ LJÄždž l ǒ Ů "ŧŭdžη ŧ ǒơ Ǐ Ljždž!ƒ Ǐ!ǧ 2UŁjLj LJD Ž pÄdž!ƒ ýGơ LJGǒh Cƒþkhƒ NJLjD ǐD ǐÄơLj!ƒ Ž GLjFk l ŭ! NJ!ÄpÄ ": ýGpÄ Ül‡a l dž!ƒ ljRNj ǑpÄ l þ!ƒ ţ pGLj þpÄ .[3]" Ǐ ŭŽŰƒ ūdžŭ! LJÄždž l ǒ Ů LJǒƆGǒT!ƒ LJD Ǐ Ljždž!ƒÄ LJGƆǒT!ƒ

Yηǒ ýh ŧǒŽGLj Ţ !ƒ ƆÄ2T!ƒ Ǐ ŭŽ GLjGǒơD þdžkžǒ Ů ýdžn!ƒ ljRNj ýλdž Ǒ5 Yƒ2ŽŰƒ LJD ŧllǒlơ!ƒÄ GŭźÄ ŁJÄŹ l ŭ Gŭž ŭźŭžžź Gƀǧ ŭźkjƒÄþ ŧll ŽŧƆơŭ GŽŽš": Ǐ!Gžk NJ!ÄpÄ Ül‡llǒpþ lGŽƒ2dž Ǐ Ljždž!ƒ ǑŽƒ2ǒ LJD [4]."ŁJÄƒ ŭźŭ

[1]- الصفات:آية 6،8.

[2]- مغني اللبيب:ج1، ص501."بتصرف".

[3]- حاشية الدسوقي:محمد بن أحمد بن عرفة الدسوقي،دار الفكر، دط،دت،ج2،ص42.

[4]- سورة ياسين:آية 76.

ǐ D : ýĂI!Gh Ŏ‡ơdžnjLjp LJNjR!ƒ Ǐ!ǫ ƧþGhkŏ GdžhƧ ": ŧIhǴl!ƒ ŧŏŮƒ Ǐ˙Ƶ GhIƶdž Ü[1]DžǴTNj LJhƒ ýǴp ll!R LJŨ Ülll!R‡ Σŏ!Ă ÜNJh ŰĂƶsdž ÜýĂI!ƒ ýĂIdž " LJĂLjǐƶŏ GdžĂ LJĂƧlŏ Gdž DžǐƶLj Gbǫ" ŧǐdžn!ƒ LJD . ŧŏ5GLjFklƒ ŧǐdžn ŧIŏlơ!ƒ Ŏ5 ŎNjĂ ÜDžnj! ŰĂIdž Σŏ!

: hǐŢɛþŧYŰɛ hŧÐŽШllɛ - 2

ƧnjLj!ƒ Ŏ5 ŧưƧkƶdž!ƒ ŧhTP!Gǂ "GưƧǴƵ " ƧǴŢ ÜĆŎT!ƒ Ưƒƨkƶƒ :LJǴlǏ!ƒ Ɣơ˝Ţ ýǴp .[2]"NJŏ5 yþĂ ǐD GLjŭ5 LJŭ5 ƯƧkƵƒĂ NJ!Ăþ ýǴơ :ǐD ÜĆŎT!ƒ LJĂþ ĆŎT!ƒ Ưƨkƶƒ " :ýǴIŏ þp NJlsLj KpĂ!ƒ Ŏ5 GnjLj‡!Ă ǐĂƺǏ!ƒ Ǐljƶdž!ƒ ƒRNj LJdž IRĂPadž IǴơLj!ƒ þLjƵ ŧŏưƒƧkƵŰƒ ŧǐdžn!ƒĂ LJŏh ŧǐdžn!ƒ ljRNj yIk þpĂ[3]"GLjŏlơk ĂD ƒþŏþlkĂ ŧŏĂIk Džŭǂ!ƒ IþǴ5Ǝǂ " ŎƐŭh ƯƧƺ! Ŏkăk Ă. ll!R ĂơLjĂ ýƵG5!ƒĂ ýƶ5!ƒĂ ƧhP!ƒĂ DþkhdžǴǂ ÜƧPŭ! GdžnjLjdž ýǂ WǴkơŏ LJŏǐdžǴǂkdž LJŏFŏT Ǐ!ǫ ll!R ǐþđŏ LJD LJĂþ GnjƉĂIlƠŢŏ Rǫ ǐĂLjƶdž ƉhǴU ĂNj ýdžn!ƒ LJdž YĂLj!ƒ ƒRNj ƉhǴU Dž‡ŏ!ǫĂ yưƒĂdž IþƵ Ŏ5 ŧưƧkƶdž!ƒ ŧǐdžn!ƒ Ŏkăk þpĂ ÜGƶdž Ɣŏ‡Ƨk!ƒĂ Ǐljƶdž!ƒ Ŏ5 ƧŭkPƒ : GNjƧnjTD

ýƵG5!ƒĂÜYƧǴưdž ýƶ5 (þIkƵƒ) þŏƨ ùþIkƵǴù Ơηlj :ll!Ăp ĂơLj :ýƵG5!ƒĂ ýƶ5!ƒ LJŏh :1 ŧǐdžη GnjLjŨ ƔƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ýƵG5!ƒĂ ýƶ5!ƒ LJdž ŧǐdžn!ƒĂ GLjD ljƧŏþIk Ƨkkldž Ƨŏdžư . ŧưƧkƶdž

: ƧƵǴT!ƒ ýǴp

GŽjŏǂRGǂƶ!ƒ ŷýþƶB ahƶžk ŏiŽĂ *** GŽjŏŏljƹGŨ!ƒ ŷýhŴƨ ŁJUŏ ŦŦ GhžT

.[4]ƔƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ýƵG5!ƒĂ ýƶ5!ƒ LJŏh ŧưƧkƶdž (LJUD) ŧǐdžη5

[1]- مغني اللبيب:ج1/ص502."بتصرف".

[2]- تاج اللغة وصحاح العربية: الفرابي،تح،أحمد عبد الغفور،دار العلم للملايين،بيروت،لبنان،ط4،ص1987،ج3،ص1084.

[3]- مغني اللبيب:ج1، ص506.

[4]- المصدر نفسه:ج1 الصفحة نفسها.

: NJ!ĂpĂ

ýÿĕ₴Ž ĨŰĂ Ž₴Ǥzňư ĨŰ ĐžĂp ₦ĥ₿₹D *** ₦ĥžh ſ₦ þƒĂЬơ!ƒĂ Ŏĥ₿k₴₴þŏ þĺŠ

LJŏh Ư₴kŽƒ ǤnjLjŨ Ɣƒ₴ŽÚƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů ₦ư₴kƶdž₦ĺdžη (₦džη ₦ þƒĂơ!ƒ) ₦ĺdžηĂ ": ýĂIŏ ₦ŏơ ₦ŏ5ǤLjFk]ƒ ₦ĺdžη ǤnjLjD ŎpĂ]þ!ƒ qŏT!ƒ ă₴ŏĂ (₦LjŇD) ýŽǤ5!ƒĂ (ŎLjk₴₴þD)ýƶ5!ƒ .[1]" Ǥnjĺžhp ǤdžŽ ₦ƶƟILjdž ₦ĺdžη ǤnjLjŨ ₦ŏ5ǤLjFk]ƒ Ĭdž]kĂ Ư ƒ₴kŽŭ!Ă ĂƒĂ!ƒ

₦ƶƟILjdž KLjǤ₦ LJǫĂ ýŽǤ5!ƒĂ ýƶ5!ƒ LJŏh KĆǤη ǤnjLjŨ ₦ư₴kƶdž ǤnjLjƌh ýĂI!ƒ Ĭ!ǫ ýŏdžLj LJơLjĂ .[2]₴ǤLjFk]Ůƒ LJdž Ơư ĂDĂ ăĂpD LJƌT!ƒ ƒRNj Ŏ5 Ư ƒ₴kŽŮƒ LJD Ůǫ ĬLjƶdž!ƒ ₦ ŏơ LJdž Ǥnjĺžhp ǤdžŽ

:NJ!ĂpĂ

.þǤĝ₴ ŎLjh ĹLJĂĝſ ſKþǤŽ Ǥ₦ž₪ *** Ŏdžbjŭ ĆǤ₦hjƌ₦ŽĂ ₦ll ŏ₹₴ĝ ĐžŽŏ

ýƶ5!ƒ LJŏh KƶpĂ ǤnjLjŨ Ɣƒ₴ŽÚƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů ₦ư₴kƶdž ₦ĺdžη "ŎdžLjk ĆǤhLjŨƒ " ₦ĺdžη5 .þƑƒ₴ ƨη ₴₴ơ ĆǤŏ!ƒĂ (Ǥdž) ýŽǤ5!ƒĂ (Ŏ₹dŏ)

ŧŏ₴Ʊ Ĭ!ǫ ₦ĺdžη!ƒ ₪ηĂŏ LJĐĂ ₦ll₪Ǥ]!ƒ ₦ĺdžη!ƒ Ŏ5 Ư ƒ₴kŽŮƒ ýĺƶŏ LJD DžǤTNj LJhƒ ýĂǤơŏĂ ýĂŪƒ Ŏ5 ýŽǤ5!ƒ ₴džư ĐĂ ŎLjǤĂ!ƒ ýdžŽǤ5 (Ǥdž) (ǤŽ₴GLjk ŎdžLjkĂ Ŏ₹dŏ) LJD ýdžkơŏĂ :ýǤp ƨPc ƒRnjh ŎdžLjk LJD ǤnjLjƌT LJdž ĆǤhLjŨƒ Rǫ Ü₪ηĂĐ ýĂŪƒ LJŽ ĬLjƶdž!ƒ LJ₹!Ă IþǤŏ₴ ŮĂ Ư ƒ₴kŽƒ ŭ5 ₴ŏƐ DžǤTNj LJhƒ ₪jŏ!ǫ ƨǤTD ĭR!ƒ Y₴GLjk!ƒ LJD Uơĺj ŧ₪Ǥ]!ƒ ĭD₴!ƒ yđž GLjspĂ Ǥdž ƒRǫĂ .[3]ljƨŏʒhĂ þl5 lJ LJU!ƒ ýŏh] ĬĺŽ Y₴GLjk!ƒ ₦ þơ RǫĂ "Ǥdžh "ǤŽ₴GLjkŏ Dž! (Ŏ₹dŏ)Ă (ŎdžLjk) LJŨ ₦₹h!ƒ ŧŏpþ Ǥdžh ýƶη Ă! " : LJƌT!ƒ ƒRNj Ŏ5 ŎpĂ]þ!ƒ qŏT!ƒ ýǤp ÜĬLjƶdž!ƒ Ŏ5 ₴ŭ₹Pƒ Ĭ!ǫ ll!R ĭþdŏ .[4]"ljƨŏʒh ƨhPk ÜLJĂhĺ!ƒ ₪JkpŨ ljƨhPk Ů ƨGhPŨƒ LJD þǤ5Ũ ŎdžLjk! ŮĂdžƶdž ₹pŨ

[1]- حاشية الدسوقي:ج2،ص45.

[2]- مغني اللبيب:ج1/ص506.

[3]- مغني اللبيب عن كتب الأعاريب:ابن هشام الأنصاري:ج1،1985،ص506.

[4]- حاشية الدسوقي :ج2،45.

Kŭ‡D :ll!Ăp Ăơlj . NJ!Ăzsdž Ăýzs!ƒ LJŏhu Ư ƒƨkƵŮƒ ŧŭdžη Ŏkāk ƥpĂ :NJ!Ăzsdž Ăýzs!ƒ LJŏhu -2 . Ɣ Gk‡!ƒ lJ Dž ljpD ù KdžƨkơƒlJ GhuljƵĂ GơGsk - LJUD lJ

ŧŏŭzs!ƒ ŧŭdžη!ƒĂ .GLjD ljƨŏƥlk GhuĂηĂ ƨkk ljdž ƨŏdžư ýƵGs!ƒĂ YĂ5ƨdž YƨGư dž ýz5 :LJUd5 .Ɣ ƒƨƵŮƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧŏư ƒƨkƵƒ ŧŭdžη ýƵGs!ƒĂ ýzs!ƒ LJdž ŧljĂk‡dž!ƒ

:ƨùƵGT!ƒ ýGp

.[1]ỹýâdžŽT!ƒĂ GŧdGT !GB ƒŧƤĂŃƥ GšŏŦT *** ýýƥŧŭk ĂR ŧƤNjƥ!ƒĂ KŭƥhuĂ

ýzs!ƒ LJŏhu KzpĂ GnjLjŪ Ɣ ƒƨƵŮƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧŏư ƒƨkƵƒ (ýƥhk ĂR ƨNjƥ!ƒ) ŧŭdžηĂ .NJhu ýĂzsdž!ƒĂ

:ƥGQ‖ŧNj cqŧGDŽ‖ε DžŤG -3

lJ Ƨλ ƒĂ GLjD lJ Ɣƨz!ƒ ŧdžD ":ll!Ăp :Ăơlj ll!ŖĂ ƨhƤ!ƒĂ Dƥkhudž!ƒ LJŏhu ŧŭdžη!ƒ Ư ƨkƶk ƥpĂ ".lƨ Ţ kLjdž

ŧŭdžη ll!Ŗ‡Ă Ɣ ƒƨƵŮƒ LJdž Gnj! ýơdž ŭ5 ƨhƤ!ƒĂ Dƥkhudž!ƒ LJŏhu ŧư ƨkƶdž (Ƨλ ƒĂGLjD) ŧŭdžη5 LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧŏư ƒƨkƵƒ ŧŭdžη (LJUD)ŧŭdžη5 "Ơη GLj LJUD ƥŏƨ ": ll!Ăp Ăơlj Ť ƺŭdž!ƒ ýzs!ƒ .Ɣ ƒƨƵŮƒ

ƠƑƒĂŽjĂ ŃJŽŭŽdžŧ GŽ ŃƔƥƒĂŽj *** Ť ŧks ŽGB ŧJƨƘƶŧ ŭŽGŧŧŮƒĂ ŧJBjŏ5Ă:ƨZGT!ƒ ýGp

Dƥkhudž (ƔƥƒĂLj) LJŏhu KCGη Rϱ Ɣ ƒƨƵŮƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů (Ť k5!Ghu LJƨλzŏ DžGŏŮƒĂ) ŧŭdžηĂ ŁJơŽj ":Dž ŭ l NJŏŭZ ŎhuLj!ƒ ýĂp :Ăơlj f G Ţ kPŮƒ ŧŭdžη Ŏ5 ll!Ŗ‡Ă . Džƥldž ƨhƤ LJnjŏ5Ă ƨPdžd .[2]"ŀŧ ƵĂŀ ŮŪ ŧGŧŧbjāŧŽ ƵŽTźŧd

[1]- مغني اللبيب:ج1، ص507.

[2]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،ج1،ص507.

ƨŏdžư ýŽǴs!ƒĂ f ƤD ljƨpIk ǴhŮĄŋĂ ƨŽĂŖơdž ýzs! ɣĂŢLjdž NJh ýĂžsdž :(ǴǴŏhuLjŪƒ ƨTždž) ƨTždž) yǿž ǴhŮĄŋĂ LJŏ5ĂŖơdž!ƒ ýŽǴs!ƒĂ ýzs!ƒ LJdž ŧŭdžŋ!ƒĂ "ǴLjD" ljƨŏpIk ǴhŮĄŋĂ ƨŽĂŖơdž ƨkkŀdž .[1]ŧŏ!Ǵơ ŧŭdžη ǴnjLjD IǴơLj!ƒ Ưžh ăDƨĂ ɣƒƨŽŰƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů(ǴǴŏhuLjŪƒ

:ƥǴƠŋIIENj ƈǫŧǴDž Lj‡Ţƈ ƑDž DžĬǴ -4

."Ǵdžŏƨ‡ IJ Džŀpd IJ ƥŏƨ LJǴ‡ " :Ill!Ăp ĂơLj ƨhPƒĂ DpkhudžƒNJŭŢD ǴdžLJŏh ƯƒƨkŽŰƒ ŧŭdžη yIk LJdž Ǵnj! ýơdž Ů (Džŀpd) ŧŭdžηĂ "ǴLjD" ljƨŏpIk ƨkkŀdž ƨŏdžư ýŽǴs!ƒĂ YƨǴưdž ýz5 :DžŀpD .ƨhPƒĂ DpkhudžƒNJŭŢD ǴdžLJŏh ŧzpƒĂ ǴnjLjŪ ɣƒƨŽŰƒ

: ƨŽǴTƒ ýǴp

.[2]ŁJǴŭžńƨŗ ĬŽŷ ŎžƶdžŁ ŀKŀĂơŏ ƥŏ *** ǴŋjŖƵŭŭĂ ù ŁJŏŏjǴŭžŽƒ ŁJŷ

LJŏh Ǵdž ŖzpĂ ǴnjLjŪ ɣƒƨŽŰƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů NJh ýĂžsdž + ýŽǴ5 + ýz5 .(ǴnjkƵŭh) ŧŭdžη5 .(ǴNjƨhPĂ LJŷ Džƒ) ƨhPĂ DpkhudžNJŭŢD

:[3]ƨŏλ‡ ýǴpĂ

ŀKŭŽPŁĂ ǴŽŽjŏŧ ǴŭždžŀKŭŽŽPŁ *** ǴŭžŽƥźŧ ŀŭƶźƵ ŎdžǴŭnjkĂ ŎŭjŷĂ

ŀKŭƀ'ŭžnư ƒ ŋŷŏnŭžn! Ǵŋjbjŭž DĂŭŁ *** ǴŭžŽŭ‡ ŧŭžŭdžƵ!ƒ ŷŰ ŎŋkƵŭžŭ ǴŽŀ

(ŎLjŷ) NJ!Ăp Ŏ5 (ǴǴŏ!ƒ) LJŷ Džƒ LJŏh ŧưƨkzdž ŧŏdžŀŰƒ (Iƨzh ŎdžǴŏnjk) ŧŭdžηĂ ƨĂŖơdž ŧsŭžźkdž : IƨzhĂ ÜDƥkhudž : ŎdžǴŏnjkĂ ŎhƒƨŽŰƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů (Ŏŋkƨdž!Ǵ‡)ƨhPƒĂ

[1]- حاشية الدسوقي:ج2،ص46.

[2]- مغني اللبيب:ج1،ص508

[3]- مغني اللبيب:ج1،ص508.

ÖLjg " :ll!ÄIǂ DžlDž! ÄƒÄ!ƒ LJÄǂk LJD ƨÄηö : ÖDžZ ÄhD ": ýGp DžG'TNj LJhƒ YIZÄ ÖdžGönjk ƨh'P .[1]". Ƨ ÄRơdž ƨh'Phu Ů DžGönjk!Ghu ŧlDžkdž CGhu!ƒ LJÄǂk5 "llhu LJöLjư! llhơÄ

:LjG£NjWNj Uƥlllε DžĭG -5

YƒÄηÄ ƱƧT!ƒ ýz5 LJöhu ƽpD ĬLjzdžhuÄ NJhƒÄηÄ ƱƧT!ƒ LJöhu Uƒƨkzŭƒ ŧDždžη Ökak ƥpÄ ŧưƨkzdž ŧDždžη (ƥǂakdž GLjD)ŧDždžη5 "Oηljk ƥǂakdž GLjD IJ LJGdžöƎhu Σƨpk LJǫ ":ll!Äp ÄơLj .ƱƧT!ƒ ŁJŽÄ ƒÄŁŽƨk ðžĬ ŁJäb ":Ĭ!Gzk NJ!Äp ÄơLjÄ .YƒƨZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů NJhƒÄηÄ ƱƧT!ƒ ýz5 LJöhu .YƒƨZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧưƨkzdž ŧDždžη (ƒÄŭz5k LJ!)ŧDždžη5 .[2]"ƁGĞ!ƒ ƒÄŁŽb ƒÄŁŽƨk

.YƒƨZŰƒ LJdž NJ! ýơdž Ů LJÄǂl!ƒ ĬŭZ ÖLjhudž YƧGưdž!ƒ ýz5!ƒ Y T Ljö Ƨƨơ :LJ!

ƨödžư ŧZGdžη!ƒ ÄƒÄÄ.ŧldžP!ƒ ýGz5Ūƒ LJdž NJLjŪ LJÄLj!ƒ Ƨ RơhuYÄ T Ljdž YƧGưdž ýz5 :ƒÄŭz5k .ýZG5 y5Ƨ ýơdž Ö5 ÖLjhudž ý T kdž

:LjG£NjWNj !ƨ5llε DžĭG -6

NJhƒÄηÄ Džl!ƒ LJöhu :Yö!GlŪƒ IjRNj LJdžÄ ŧLjöGhukdž ŧöÄz! Yö!Gl Ö5 ŧưƨkzdž!ƒ ýdžη!ƒ ƥƧk ƥpÄ Ů ŧưƨkzdž DžöUZ Džl! NJLjgÄ } ŧDždžη5 -ƽơ!ƒ LJƧ T Ljö! IJ DžöUZ Džl! NJLjgÄ IJŸƒÄ:ll!ÄIǂ .YƒƨZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž

:[3]ƧZG'T!ƒ ýGp

ÑYBGƥâŭž ÐŭŽ GŽŰƱÑ KIŽƱŽj ƥlž ***ŁJȯhjB GŭŽ ĭBdžŽ GdžÄ ĭBdžŽž

LJöhu KzpÄ GnjLjŪ YƒƨZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů {ŧưƨkzdž} { LJönjhu ÖDžZ ĭƨdžZ Gdž } ŧDždžη5 .{...ŭƱhu KIƱLj ƥl!} NJhƒÄηÄ {ĭƨdžz!} Džl!ƒ

[1]- نفسه:ص509.

[2]- سورة البقرة:الآية24

[3]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،ج1،ص510.

ﻉﻭ!ﻑﺃ} ﺕﻭﺩﺯﻥ5.[1]"ﻫﻝﺯﻝﻙ ﻝﺝﻭﺩﺯﺃ ﻫﻝﺏﺝﺩﺯ ﻭﺯﻑﺏﺝﻫ ﻝﺝﺩﺯﺩﺯﺓ ﺉﺳﻳﺃﻑﺃ ﻉﺏ!ﻑﺃ ﻉﺏ!ﻑﺵ :ﻍﻳﻑﺏ ": ﺫ!ﻑﺯﻙ ﻥﺝ!ﺃﺏﺃ ﺫﺯﻫ ﻱﻥﺝﺭ ﺏﺏﺃ ﻥﺝﺭﺃﻧﺃ ﺩﺯﻫﻑﺃﻧﺃ ﺩﺯﻑ!ﻑ ﻝﺝﺩﻫ ﻑﻥﺝﻝﺝﻱ ﻱﻑﺯﺯﻱﻑ ﻝﺝﺩﺯ ﻑﻥﺝ! ﻍﻭﺩﺯ ﻱ ﻕﻭﺯﻫﺩﺯ {ﻍﻳﺃﺏﺩ .[2]ﻕﻝﺝﻑﻫﻙﺩﺯ ﻱﻥﺝﺭﺩﺯ ﻕﻫﻑﻝ!ﻑ ﻕﻭﺩﺯﻥ!ﻑ ﺡ5 ﻭﺫﻑﺯﻑﻱﻑ ﺯﺝﺏﺍﻙ ﺡ5 ﺍﻑﻭﻝ!ﻑ

:ﻝﺝﻫﺯﻕﻥﺝ ﺯﻥﺝﻕﻥﺝﻱﻫﺍ ﺩﺯﻱﻑ -7

.ﻑﺏﻥﺩﺯ -ﻫﺍﺯﺩﺯﺯ! -ﻑﻫ!ﻑﻱﻭ ﻑﻭﻭﻫﻥﺝ :ﺃﻭﺯﺝ ﻫ!ﺭﺃ ﻥﺝﻙﺵﻕﺃ ﺯﺃﻕﺃﺩﺯ!ﻑ ﻝﺝﻭﻫ ﻭﺫﻑﺯﻑﻱﻑ ﺡﻑﺩﺝ ﺏﺏﺃ ﻱﺃ5ﺯﺩﺯ ﺩﺏﻑﻫﻭﺩﺯ : ﻫﺍﺯﺩﺯﺯﻱﻱﻑﺯﺯﻱﻑ ﻝﺝﺩﺯ ﻑﻥﺝ! ﻍﻭﺩﺯ ﻱ ﻭﻑﻙﺵ!ﻑ ﻕﻱﻱﺯ ﺡﻝﺝﻭﺩﺯ ﺯﺯﻭ ﻍﺏﻑﻫﻱﻑ ﺩﺯﻱ :ﺩﺯﻱ!ﻑ ﺡ5 ﻭﻑﻙﺵ!ﻑ ﻕﻱﻱﺯ ﺡﻝﺝﻭﺩﺯ ﻱﺏﻑﺩﺯ ﺯﺡﺩﺯﻭ ﺯﻕ‡!ﻑﺃ ﻱﻝﺝﺯﺏﻍ ﻕﻱﻱﺯ ﻫﺯﻥﺝﻭ!ﻑ ﻕﺩﺯﻭ!ﻑ ﻥﺝﺯ5ﺯ ﻕﺩﺯﻱﺃﺯﺃ ﻝﺝﺩﺯ ﻕﻭﺩﺯﻥ!ﻑﺃ ﻫﺝ ﺡﻝﺝﻭﺩﺯﻱ ﺃﺩ ﺡﻩﺩﺯﻱﺏ ﺯﻕﻭﺩﺯ ﺯﻫﺏ!ﻑﺃ ﻱﻭﻥﺝﻱ!ﺫ ﺯﺯﻭﺩﺯ ﺯﻥ ﻍﺏ {ﻑﻫ!ﻑﻭ} ﺯﺃﻕﺃﺩﺯ!ﻑ ﻝﺝﻭﻫ ﻑﺯﺏﺃﻧﺃ ﻱﻥﺝﺭﺩﺯ ﺯﺯﻭﺩﺯ!ﻑ ﻍﻭﺩﺯ!ﻑ ﺡﻝﺝﻭﺩﺯ!ﻑ ﺯﻕﻭﺩﺯ!ﻑ ﻥﺝﺯ5ﺯ ﻕﺩﺯﻱﺃﺯﺃ .ﻑﺏﻥﺩﺯ ﻥﺝﻙﺵﻕﺃ

ﻝﺝﻑﺯﻫﻝﺯ ﻥﺝﺩﺯﺫ ﻱﻭﺩﺯﻭﻥﺝﺯﺯﻑﺯﻙ ﺃﻝﺯ ﻭﺩﺯﻫﻝﺯﻝﺯ ﻥﺝﻝﺫﺫﺃ ﻱﺩﺯﻃﻝﺯﻑ ﻝﺝﺩﺯﺃ ﻝﺝﻭﻫ ﻑﺯﺏﺃﻧﺃ ﻱﻥﺝﺭﺩﺯ ﺯﻕﻭﺩﺯ}: ﻫ!ﻑﺯﻙ ﻥﺝ!ﺃﺏ ﻫ!ﺭ ﻝﺝﺩﺯﺃ ﻝﺝﻭﻑ ﻝﺝﻫﺯﺃ (ﺩﺯﻭﺩﺯﻱﺯﻥﺝ)ﻥﺝﻙﺵﻕﺃ (ﺩﺯﻝﺏ)ﺃﻧﺝ5ﺃﻕﺃﺩﺯ!ﻑ ﻝﺝﻭﻫ ﻭﺫﻑﺯﻑﻱﻑ(ﻝﺝﺃﺩﺯﻱﺯﻙ ﺃ!) ﺕﻭﺩﺯﻥ5.[3]{ .ﺩﺯﻭﺩﺵ ﺩﺯﻝﺫ!ﻑ ﺃﻧﺝﺃ ﺯﺃﻕﺃﺩﺯ!ﻑ ﻝﺝﻭﻫ ﻍﻭﺫﻑﺯﻑﻱﻑ ﻝﺝﻭﺫﻑﺯﻑﻱﻑ ﻍﻧﺝﻭ5 ﻝﺝ35 " : ﻱﻍﺏ ﺕﻫﻑﻝ!ﻑ ﻑﻍﻭﻭﻑ ﻝﺝﺯ ﺩﺯﻍﻕﻥﺝ ﻥﺝﻝﺏ)ﺃﻧﺝﺃ ﻥﺝﻙﺵﻕﺃ (ﺩﺯﺃﻧﺝ!ﻑ ﻱﺏﻑﺃﺩﺯﻫ ﺩﺯﻝﺏﺫ)ﻝﺝﻭﻫ ﻍﻭﺫﻑﺯﻑﻱﻑ (ﻝﺝﺃﺩﺯﻱﺯﻙ ﺃ!)ﺕﻭﺩﺯﻥ5 ﺩﺯﻭﺩﺯ ﺃﻧﺝﺃ ﻥﺝﻙﺵﻕﺃ .[4]"ﻍﺩﺯﻧﺝﻝﻭﻫ ﺫﺯ!ﻑ ﺩﺯﻭ‡!ﻍﻫ(ﺩﺯﻭﺩ‡ ﻝﺝﻍﺩﻝ!

ﻱﺩﺯﻧ!ﻑ ﻝﺝﺩﺯ ﺕﺯﺃﺩﺯﻧﺩﺯ ﺏﺏﺯﻑﺃ ﺩ‡ﺭ ﺏﻝ5 ﺕﻭﺩﺯﻕﺯﺩﺯ!ﻑ ﻱﺩﺯﻧ!ﻑ ﻝﺝﺩﺯ ﺏﺏﺯ!ﻑ ﻑﺭﻧﺝ ﺏﻝﺯﻙ ﻍﻍﺩﺯﻱﺯ!ﻑ ﺯﻝﻭ ﺩﺯ! . ﺕﻭﺩﺯﻕﺯﺩﺯ ﺩﺯﻭ‡!ﻑ ﻍﻍﻝﺝﻫ ﻭ5 ﻱﻝﻙ ﻭﻙ!ﻑ ﺕﻭﻝﺝﻍﻫﻙﺩﺯ!ﻑ

:ﻫ!ﺃﺏ ﺃﻭﻝﺝ ﻥﺝﻙﻱﻕﺃ ﻱﺃﻕﺃﺩﺯ!ﻑ ﺩﺯﻝﻱﻑ ﻝﺝﻭﻫ ﻕﻭﺩﺯﻥ!ﻑ ﺕﻭﺩﺯﻧ!ﻑ ﻭﻙﺍﻙ ﺏﺏﺃ

---

[1]- سورة ص:آية84،85 ,

[2]- انظر مغني اللبيب:ج2،ص436

[3]- سورة الواقعة:الآية75، 76،77.

[4]- مغني اللبيب:ج1، ص510،511 .

Gnj! ýơdž Ů ŧǒư ƒƧkƵƒ {LJUD} ŧŭdžŋ5 ŧǒhƧk!ƒ þnjƶdž Ǐŭƶ ýĂÜƒ RPD IJ LJUD IJ ǐR!ƒ KþNjGT .{ɑ!ǫ…ýĂÜƒ RPD } NJkǔ Ţ Ă {ǐR!ƒ}ýĂ Ţ Ădž!ƒ Dž ǰŮƒ LJǒh ŧưƧkƶdž ŧŭdžŋ GnjLjÜ Yƒ Ƨ ƵÚƒ LJdž

ŧƒǒǒǰ ǴƒƄŋ ǨKGƒǒǴǰ!ƒ ƒĂŃǰǂ ŁJǒRǔžĂ": Ǐ!Gƶk NJ!Ăp Ÿƒ YGk‡ Ǒ5 KǴGŋ Ǒk!ƒ ŧŭƛdžÜƒ LJdžĂ (ŧ!R DžnjINjƧk): ŧŭdžŋ LJƎ5 DžGTNj LJhƒ ýGp.[1]"ƀžńŢ GƵ ŁJdž ǴŸƒ ŁJdž ƀžńjŽGńž ǂŽR ƀžńjINjƧKĂ Ghjŭƛdžƀ ÜDžNjǴƒƨŋ Ƨƥp NJhu LJǒhu Ư ƒƧkƶƒ GnjLjǒhu GdžĂ ŧŭŢ !ƒ LJdž Ǒnj5{ KGƒǒǰ!ƒ ƒĂhǰǂ } Ǐŭƶ ŧ5ĂƱƶdž .[2]ƧhP (DžŢ GƶƵ LJdžnjŭ!ƒ LJdž Dznj!Gdž) ŧŭdžŋĂ

LJǒ5ƱGƶkdž!ƒ YĂdžŋdž ŧŭŢ !G5 ":ýGpĂ DžGTNj LJhƒ NJǒ!ǫ YNjR Gdž Ơǒư Ăk ǑpĂǰƥ!ƒ ɑǒT!ƒ ýĂGơĂ Dž ǔƐ ƒRNj :ǁ!ĂI‡ LJǒIǒGưkdž!ƒ LJǒhu Ư ƒƧkƵǔƒ ŧŭdžŋ YIk Gdž‡.[3]"ý Ţ Ă!ƒ ýhp Uơǔdž ƵƱƶ!G5 ƧGŋ!ƒ LJǒhu YIk Gdž‡ Yƒ Ƨ ƵÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧưƧkƶdž Dž ǰI!ƒ ŧŭdžŋ(Ÿƒ)Ă [4]þǒƨ IJ (ŸƒĂ)IJ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧưƧkƶdž Dž ǰI!ƒ ŧŭdžŋ5 þǒƨ (ǑLjǒþĂ) Ǐŭƶ K5Ƨƶkƶ : ǁ!ĂI‡ ƧĂƧŋdž!ƒĂ . Yƒ Ƨ ƵÚƒ

:NJ!ĂI‡ ýƶ5!ƒĂ þp LJǒhu YIk Gdž‡

[5]ƀƵžƶǒ GƵjǒƀ ƙƵĂƵƶdžƵž ƴƔƵƵƵ GdžĂ ***ƀĂƱŢƵ ƔKaƵƱĂǒ ƵŸƒĂ þǒ ǒƵƵƵP

ǑƱLj!ƒ LJǒhuĂ Yƒ Ƨ ƵÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů(KaƵƱĂD) ýƶ5!ƒĂ þp LJǒhu ŧưƧkƶdž (Ÿƒ Ă) Dž ǰI!ƒ ŧŭdžŋ :NJ!ĂI‡ ÜNJǒ5LjdžĂ

.[6]GNjƠƱžƀjǩĂ ƀŧƀ‡ƶ Ǒƭ Ƈŧ þơǒǩ ***ƺƀžƭGŮ ƴƒƵƵǩ GNjƒƵǒ GŽĂ

[1]- سورة يونس :الآية27.
[2]- مغني اللبيب:ج1، ص511.
[3]- حاشية الدسوقي:ج2،ص49
[4]- مغني اللبيب:ج1، ص512.
[5]- المصدر نفسه:ص513.
[6]- نفسه: الصفحة نفسها.

Ǔ(Ǥnjǒ5Ljdž) LJǒhvĂ Ǔ LJǒhvĂ(ǤNjƒƧD) ŧǘdžη LJǒh Ư Ƨk Ƶƒ(ŧdž!ǤU ýƒƨk Ǔ ǤNjƒƧDĂ) ý Ţ ŪǤ5 .[1]Ɣƒ Ƨ Ƶ Ű ƒ LJdž Ǥnj! ýơdž

:hvĭƥĭƨƨŧ Ɛ hv‡ĐŽWƐ - 3

Ɣơ Ǥ Ţ ýǤp ŧǒƧǒ ǀ 5k! ƒ ŧǘdžη! ƒ ĂơLj! ƒ CǤdžǘƵ pLjƵ Ɣƒ Ƨ Ƶ Ű ƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ǔ Ǒk! ƒ ýdžη! ƒ LJdž ÜljƐŦǀ 5Ă .ƒŧƐñǀ 5 ÜĐžư! Ǥh ljƨǸǀ ŧǒĂ ÜƧǀ ‡! Ǥh ljƐñǀ ŧǒ CǑT! ƒ Ƨŧǀ ŧǒÜLJǤǒhv! ƒ Ă ƨñǀ ŧǒŽŽ :Ɛñǀ ŧǒ:LJǤǀ ǘ! ƒ lJ Ăƥhvǒ Ǥdž‡ RƤD ƥpĂ[2] ý‡Tdž! ƒ Uǘ! ƒ LJƵ ƥƒƨdž! ƒ ƵT‡ ƨǒǀ 5k! ƒ Üýǒp Ă ÜNJǘŽdž ƨǒǀ 5k! ƒ Ă NJLjǤhD ǑNjĂ ":ýǤp DžǤTNj LJhƒ ll!R ƨ‡R pl5 :Ǥnj! Džnj5ǒƨƶk GdžD lJ ǐ ĂƷǘ! ƒ ǏLjƶdž! ƒ ƒRnjh ĂơLj! ƒ CǤdžǘƵ RƤdǒ Ǥdž‡ Ɣƒ Ƨ Ƶ Ű ƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ǔ Ǒk! ƒ ǑNj ŧǘư5! ƒ ǏLjƶdžĂ[3]"NJǒǘk Ǥdž ŧlǒlơ! ŧ5TǤ‡! ƒ ŧǘư5! ƒ LJdž lƥƨηdž Ǒkǎk Rǫ Ü ŧ ǎ ǔ ǎ DžǤǀ pD Ǐ!ǫ DžǤTNj LJhƒ Ǥnjdžǀ p ƥpĂ :[4]ǑdžT! ƒ ýǤp ƒR‡ NJdžǔ‡ LJdž .[5]LJh ŧLjĂƨldž ĂD ǐ h ŧLjĂƨldž ĂD Üƨǒǀ 5k! ƒ Ƨƨơ

.ăƥơ ǏǘƵ YĂLj ý‡ LJƵ ŧ ƥơkLj LJD LJdT! ƒ ƒRNj Ǒ5 ƔơLjĂ

ŧlǒlơ LJƵ Ƨ Ţ‡kĂ Ǥnjlhvǀ ǒ Gdž ƨǀ 5k Ǒk! ƒ ŧǘdžη! ƒ ǑNjĂ :ƨǒǀ 5k! ƒ Ƨƨơ LJdž lƥƨηdž! ƒ **:ŰNjƈ** ŧǒƨƱ ǏǘƵ ll!ƥD ýNj :ll!Ăp ĂơLj ll!RĂ Ü ǏLjƶdž! ƒ ǏǘƵ ƥdžkƶkĂ Üƨǒǀ 5k Ƨƨơhv ŧLjĂƨldž ƨǒƐ [6].KǤpĂŪƒ yõdžη ǑǘŢ lƥǤƶǀ ! ƒ

ll!RĂ ÜýηĂ ƨƵ Ÿƒ Ǐ!ǫ Ɣƨlkǘ! lƥǤƶǀ ! ƒ ŧǒƨƱ LJD UơǘLj ŧhvǤǀ ! ƒ ǏLjƶdž! ƒ yǘdž GLjspĂ ƒRƷ5 ŧǘdžη5 ÜlƥǤƶǀ ! ƒ ŧǒƨƱ! lƨǀ 5dž"KǤpĂŪƒ yõdžη ǑǘŢ" KCǤη ƥl5 ÜǤnjkǤpĂD Ǒ5 lǔŢ !Ǥh "KLjp" ljƨǒƥlk ǤhĂηĂ ƨkkǀ ldž ƨǒdžư ýƵǤ5! ƒ Ăŧǘƶ! ƒ Ƨƨơ Ƨ Rơ ǏǘƵ ǑLjhdž ƨdžD ýƶ5:(ǑǘŢ) . ljƨPƈ ǏǘƵ lƨNjǤU! ƒ ŧơk5! ƒ NJhŢ Lj ŧdžŭƵĂ ƳĂŢ Ljdž NJh ýĂƶ5dž :yõdžη..

[1]- حاشية الدسوقي:ج2،ص50 - بتصرف -

[2]- لسان العرب:ابن منظور, دار صادر،بيروت،لبنان، ط3،1414ه،ج5،ص55.

[3]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،ج1،ص521.

[4]- حاشيةالدسوقي:ج2،ص56.

[5]- مغني اللبيب:ج1/ص523.

[6]- المصدر نفسه:ج2/ص448.

.ljƧPć ĬŻ IƧNjǴU!ƒ IƧlǂ!ƒ ljƧη ŧdžŭžĂ ƧĂƧηdž NJö!ǫ ƵǴư : ƘǴpĂŪƒ

.ƳƒƧƵÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ŧŏƧŏlƽk!ƒ ŧŻdžη!ƒĂ

ƵƵŽTŧ ŰǬ ƒƵNj ýƴNj ƒĂŹŽŽŪ ŁJöR!ƒ ăĂńŽ!ƒ ƒĂƵƵlŹĂ}:Ĭ!Ǵžk NJ!Ăp Ƨlƽƽdž!ƒ ýdžη!ƒ LJdžĂ

ƳƒƧƵÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ăĂnLj!ƒ ƒƧlƽdž {Dž‡ŻλdžƧTh ŰǫƒRNj ýNj} DžǴnjƽklŰƒ ŧŻdžη5[1]{Dž‡ŻλdžLJD ĭD [2]":ŎpĂlƥ!ƒ qŏT!ƒ ýǴpĂ q!ǫ … ƒĂdžŻŪ LJöR!ƒ ǴNjƧlD Ők!ƒ ăĂnLj!ƒ ƘƧlƽ ǴnjLjŪ ĬƑlŏƵ ýƴλŻ ŁJǫ}:Ĭ!Ǵžk NJ!Ăp ll!Ʀ‡Ă "… ƧTh ŰǫƒRNj ýNj " ĂNj ljĂƧlDĂ ljĂηǴLjk ĭR!ƒ Dž‡!ƒ

[3].{ŁJĂƑŏƽ ŁJ‡ ŃŽ ýǴp ŻĬ ƳƒƵŹ ŁJdž ŃŽŽP ŻƥĆ ýƴλŽ‡ Ÿƒ ƥbjƵ

Ü‡lhǴlƽ ŧŻdžη!) ƘƧlƽ ǴnjLjŪ ƳƒƧƵÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ŧŏƧŏlƽk ŧŻdžη(ƳƒƧk LJdž NJlŻP)ŧŻdžη5 LJdž ŧŻdžη!ƒ Uƽ! ƧNjǴU NJöƱƶžö ǴNjƧǴhkƵǴh Ů DžƥĆ ýλdž! Ƨŏlƽk "ljƥƶh GdžĂ NJlŻP5 " DžǴTNj LJhƒ ýǴp Ő5 DžƥĆ LJƋT‡ Ĭlƽ LJƋT LJD ĭD . ĬLjƶdž!ƒ ƧǴhkƵǴh ýh LJĂ‡ DžλLJöƱ LJdž ƒƥlη Ƨƥp NJLjĂ‡ ŻƑŏηŀĸ IƵǴĦk ĬŻƵ ŻƑĦƥŏ ýƴNj}:Ĭ!Ǵžk NJ!Ăp ǴnjLjdžĂ .[4]ƥ!Ăk!ƒ ĂNjĂ IƥǴƶ!ƒ Ƨdžkldž LJdž WĂƧP!ƒ

[5].{ćŸǴh ŁJĂĺŋžƱĸÜŽŏŏŏ ƳƒƵƵ ŁJdž

Ĭ!ǫ IǴơLj!ƒ Ưƶh ƳNjR ƥpĂ ÝƳƒƧƵÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů IƧǴηkŻ! Ƨŏlƽk (ŸǴh LJĂLjdžƱk)ŧŻdžη5

.ŧ5LjƋklƽdž ŧŻdžη ǴnjLjD

:ĭƱh ŧLjĂƧIdž!ƒ ŧŏƧŏlƽk!ƒ ŧŻdžη!ƒ:ƑĬŻƑk

…ǴnjŻƥp Ǵdž! Ƨŏlƽk LJĂ‡k5 ĭD ǴdžD :ýǴp ýdžη!ƒ LJdž ĂơLj!ƒ ƒRNj ĬŻƵ ţ öƶŏ LJhƒ ŧ ƥơk ƵưöD ŧdžǴk ăƧPD ŧŻdžη ǴNjƥƶh yIö Ǵnjlƽ5Ljh ŧöLjƷklƽdž ŧdžǴk ŧŻdžη . ǴnjŻƥp Ǵdž LJĂ‡ö LJD ǴnjƱƧTĂ Ƴ‡Ƨ :ll!Ăp ll!ƦĂ :LJöķŻdžη LJöh ĭD yIk5 ÜǴnj! Ilƽƽdž ĬLjƶdž!ƒ Ő5 Ĭ!ĂŪƒ ŎNj ŧöLjǴλ!ƒ LJĂ‡k

---

[1]- سورة الأنبياء :الآية 03.

[2]- حاشية الدسوقي:ج2،ص56.

[3] - سورة آل عمران الآية 59.

[4]- مغني اللبيب: ابن هشام الأنصاري،ج1،ص522.

[5]- سورة الصف:آية 10،11.

Ǒ5 ĂNj NJƶdž NJơǔ ǐhĂ : ǁ!ĂI5 Ü'ĺNJǒǐƵ NJhƓǒƛh ǐ D NJhƓǒƛh ШƧPĂ[1]NJƶdž NJơǔ ǐĂ ǐ D NJơǔ ǐh .NJhƓǒƛh ШƧP ǁ!ĸǂĂ NJơǔ ǐh ǏLjƶdž!ƒ

: ƧƵƓT!ƒ ýƓp

[2]Ǒǂpǒ ǏŰ ǂǁ ƓǒǍ ŁJǂŽ ǑǒjǒǂǁǐǩĂ *** ŃɣǒjĸRǿž ŘKbjǒ ńǐ ǒ ńƧƵƵ!ƓĸǑǒjǿžƵǩĂ

ǑLjhudž ýǗ ƽLjdž Ƨǒdžư :ƘLjǑ :ɣƒƧƵǺƒ LJdž NJ! ýơdž Ű LJĂǂǐ!ƒ ǏǺƵ ǑLjhudž Ƨǒǐƽk Ƨƨơ :ǐ D ǂǿdžηĂ ljƧPD ǏǺƵ IƧNjƓU!ƒ ǂdžư!Ghu YĂ5Ƨdž ƧhP : ɣLjĸRdž DpƘhudž y5Ƨ ýơdž Ǒ5 Ơƙs!ƒ ǏǺƵ . ɣƒƧƵǺƒ LJdž Ghj! ýơdž Ű ǂǒƨǒǐƽk {ɣLjĸRdž ƘLjǑ}

:LJƋhu ǂLjĂƧIdž!ƒ ǂǒƨǒǐƽk!ƒ ǂǿdžη!ƒ :ƑƘǁƑk

LJD NJkǒpƓLj :ǁ!ĂIǂ ýĂI!ƒ ǏLjƶdž Ǒ5 ýƶ5 pƶhu Ůǫ Ǒƙƌk ǔ5 IƧǐƽdž!ƒ LJD GdžDĂ ":ýǗ ƽdž!ƒ Ǒ5 ƇGη ŁJǒ ǒǺƙjpjdž ĜƵǿƶƒ ŠƵƵƵƟbjƒĂ}:Ǐ!Ƶƶk NJ!Ăp Ƨǐ5 ǁ!ĸhuĂ yηƧƒ LJD NJǒ!ǫ Ƙhuǩ‡Ă pƶpD LJD NJkƧdžDĂ Džp .[3]{pƒǾǒ ŁƇǑŽT!ƒ ƒĸĸNj ŁJǫ ǒƶǂ‡ƙƙhjƭƈ ǏƵǂ ƒĂŹƧƵmǗ ƒĂ ƒĂΠdžƒ

ƇGdžLj!ƒ ǑTdž!Ghu pƒƧdž!ƒ : DžĂp ýƓI5 ǂǒŮƒ Ǒ5 ǑTdž!ƒ ǏLjƶdž Ǒ5 ƒĂ5ǒǩkPƒ ppĂ ": ţ ǒƶǒ LJhuf ýƓp :ǂƑǒƵơ!ƒ ýƓp Gdž‡ IƧλ‡!ƒĂ

[4]ƇƓŽTƵž!ƒ NJƁ pǒƧƵ ŁJǒ ǑnTdžƵǩĂ *** Ghjǒ5 ǒžǒǐǒĂ GNjpŋƵž Ǒǒjhǒ5

GdžpLjƶĂ [5]". ƧĂƧơ LJĂp ýĂI!ƒ ǏLjƶdž Gnjǒ5 ǂǒdžηhu ǂpĂhǐdž!ƒ ǑNj IƧǐƽdž!G5 ":DžGTNj LJhuf ýƓp ǂǒdžη5 .Gnjhu NJƵĂƧTdž Ă LJD pƶhu ƘƇGη ǂǒƨǒǐƽk!ƒ ýdžη!ƒ LJD Uơǩj ýǗ ƽdž!ƒ ýĂp yƶž Ƨlk (yηƧD LJD) ǂǒdžη ǁ!ĸǂĂ ÜɣƒƧƵǺƒ LJdž Gnj! ýơdž Ű ǂǒƨǒǐƽk Ƨĸơdž!ƒ ýƵƓ5!ƒĂ (DžpD LJD) (ƒĂTdžƒ LJD) :Ǐ!Ƶƶk NJ!Ăp Ǒ5 ǁ!ĸǂĂ ÜɣƒƧƵǺƒ LJdž Gnj! ýơdž Ű ǂǒƨǒǐƽk Ƨĸơdž ýƵƓ5!ƒĂ

[1]- شرح ديوان المتنبي :عبد الله العكبري محد الدين،تح مصطفى السقا،إبراهيم الأبياري،دار المعرفة،بيروت،لبنان،دط،دت،ج1،ص344.

[2]- مغني اللبيب:ابن هشام الأنصاري،ج1،ص523،وانظر ج2/ص446

[3]- سورة ص:آية06.

[4]- البرصان والعرجان والعميان والحولان:الجاحظ،دار الجيل،بيروت،لبنلن،ط1،1410م،ج1،ص240.

[5]- شرح قطر الندى وبل الصدى:عبد الله بن يوسف بن أحمد بن عبد الله،تح محي الدين عبد الحميد،القاهرة مصر،ط11،1383،ج1،ص61.

[illegible] .[2]"ÖLjkƧdžD ƧǒǏƧk ÖNjÄ ǐD ǏLjƶdžhu LJD " :ШǴnƧ!ƒ ýǴp .[1]{ČŸƒ ƒÄƥńŽƒ RJƫ ÖƥǩƧlžƫ Ǵlž Ǵl[illegible] [illegible] }: Ǐ!Ǵƶk NJ!ÄpÄ ϒƒƧŽÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ŧǒƧǒǏ5k (Ÿƒ ƒÄƥhƶŽƒ LJD)ŧlždžnÄ ϒƒƧŽÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ŧǒƧǒǏ5k (ǏldžÄp ШƧPƒ LJD) ŧlždžn5[3]{ǏldžÄǒ ШƧPƒ LJƫ [illegible] ǏŦǏÄdž LJÄ‡ǒ " ÖlžŽ ÄhD ýǴp " ƒÄƥńƶǩ [illegible] ǏŁưǒÄ ": Ǐ!Ǵƶk NJ!Äp GdžDÄ : ШǴnƧ!ƒ ýǴp .[4]" ƒRnjhu ƧdžDÄ ƒRNj ǏhƧ Ǐưp NJLjƣ‡ ǏnjLj (ƒÄƥhƶk ŮÄ)DžǴk Džů‡ ǏhƧ Ǐưp LJŪ ƧǒǏ5k!ƒ(LJD) . ϒƒƧŽÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů ŧǒƧǒǏ5k (ƒÄƥhƶk ŮD) ŧlždžnÄ

ÖlžŽ ÄhD NJhu ƥƧ5Ljƒ RǴT ǐDƧ Ǐ!ǫ ƧǒTLj LJD ŧǒƧǒǏ5k!ƒ ŧlždžn!ƒ LJŽ ƒRNj GLjλơhu DžǴkP Ǒ5 ϒơLjÄ ǴnjLjD DžŽƧ5 " ϒƒƧŽÚƒ LJdž Ǵnj! ŧǒƧǒǏ5k!ƒ ŧlždžn!ƒ LJD Ǐ!ǫ ÜΣ!ƥLjŪƒ IǴơLj LJdž ÄNjÄ ÖLjhÄlžT!ƒ [illegible] ǏÖžT ýƒ‡ GžǫD ": ÄơLj Ǒ5Ä Ǵnj! ýơdž Ů NJƘhƧư ƒƥǒƧ ÄơLj Ǒ5 Önj5 ÜljƧǏ5k Ǵdž ϒǏơ .[5]" ƧƥǏƫ

[6]"NJlžǂ KlžƥǴLjǫ ϒ5Ƨ!ƒ ƧnjUǒ ƒRnj!Ä "ϒ5Ƨ ýơdž Ǒ5 ƨhP!ƒ ϒTLjh " " NJlžǂđǒ ƨhP!ƒ ƥǒƧ ": ÄơLjÄ

[6]"NJlžǂ

4-أسلوب الاستثناء

Ů ŧlždžn!ƒ IjRNjÄ DžǏl!ƒ ϒƒÄn ŧlždžn IǴơLj!ƒ ƥLjŽ ϒƒƧŽÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů Ǒk!ƒ ýdžn!ƒ LJdž .NJhǴơTD Ǐ!ǫ (ƫơ!ƒ LJÄƥzǒ!) ŸƒÄ : Il!Äp ÄơLj .ƒƧÄ‡Rdž DžǏl!ƒ LJǴ‡ Rǫ Gnjǒ5 ƧŭP

ϒƒÄn (ƫơ!ƒ LJƥÄzǒ!) ŧlždžn5 (NJLjdžƧ‡Ū) ƥǒƨ CǴn LJŪ : Il!Äp ÄơLj DžǏl!ƒ CǏƱÄdž ÄD .[7]{ŁJǒƞǏƧŽÚƒ ŁJdžƒ [illegible] ƥǫ ƱǒƞƱơƒ ŁJƇƧlƒÄ} : Ǐ!Ǵƶk NJ!Äp NJLjdžÄ .ϒƒƧŽÚƒ LJdž Ǵnj! ýơdž Ů DžǏl!ƒ

---

[1]- سورة المائدة:الآية117.

[2]- معاني القرآن وإعرابه:أبو إسحاق الزجاج،عالم الكتب،بيروت،لبنان،ط1،1988،ج2،ص223.

[3]- سورة إبراهيم:الآية 05.

[4] - إعراب القرآن المنسوب للزجاج: الباقولي، تح: إبراهيم الأبياري، دار الكتاب المصري، القاهرة، ط4، 1420 هـ، ج3، ص 799.

[5]- سورةا لقمر:آية 49.

[6]- مغني اللبيب:ج1، ص526.

[7]- سورة يس:آية 2،3

NJ!Ăp NJLjdžĂ .Ɣƒ2ƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Dž❳l! ƔƒĂη ŧždžη (LJĞž❳2dž!ƒ LJdž! ll Ljǧ) ŧždžη5 .[1]{Dž‡GLj⊤D LJþŏ‡Ū ŸĞkĂ }: Ǐ!Ğzk

Ǐ!Ğzk NJ!Ăp NJLjdžĂ -Ɣƒ2ƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Dž❳l! ƔƒĂη ŧždžη (Dž‡džGLj⊤D LJþŏ‡Ū) ŧždžη5 LJdž Gnj! ýơdž Ů Dž❳l!ƒ ƔƒĂη (ŧdžƱơ!ƒ Ŏ5 LJRhuLjŏ!) ŧždžη5 .[2]{ ŧžƱơ!ƒ Ŏ5 LJRNjŏ! }: qŏT!ƒ ýĞp . [3]Dž Ljnjη ŎNj ŧdžƱơ!ƒĂ 2ĂRơdž Dž❳l! GhuƒĂη ŧždžη ĸCĞη Rǫ ÜƔƒ2ƵŰƒ LJdžĂ Dž❳l!ƒ ƔƒĂη 2Ƥakŏ þpĂ ƔƒĂη 2Ƥakŏ þpĂ [4]"LJĂLj!ƒĂ Džŭ!Ghu þŏ‡Ăk!ƒ ll!R ýþöĂ":ŎpĂ❳þ!ƒ [6]{GNjĞ‡2 LJdž ƉƵ5Ð þp} : Ǐ!Ğzk NJ!Ăp Ǐkơ .[5]{GNjĞƀ'ŁuƦĂ 2Σ džŽTŲžĂ} : Ǐ!Ğzk NJ!Ăp ll!R LJdžĂ GhuLjŪƒ ĸĞ‡2hu!ƒ ĂhD ýĞp ÜƔƒ2ƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Dž❳l!ƒ ƔƒĂη (GNjĞ‡2 LJdž O5Ð þp) ŧždžη5 GdžNjþơD LJGnjηĂ Gnjŏ5 Dž❳l!ƒ Ɣƒ ĂηĂ GnjŏZ 2ƱZ ĸƒĂƒĂ!ƒ 2ƑĞ❳lĂ Dž❳l! Ǐ!ĂŪƒ ĂƒĂ!ƒ : ǐ2 LJơLjĂ [7] GNjĞ‡2 LJdž O5Ð ljƧŏþlkĂ {GNjĞ‡2 LJdž O5Ð þp}LJĂ‡ŏ LJD :ŎLjĞλ!ƒĂ ƒ2þldž LJĂ‡ŏ LJD ŎNj l2džþdž DžŮ GLjNjĞNj {O5Ð þp}":LJaT!ƒ ƒRNj Ŏ5 ýĞp þl5 NJŏĂP LJhuf GdžD ŎLjĞλ!ƒ ǐD2!ƒ Ǐ!ǫ ýödžLj [8]".O5Ð þl! ýTŪƒĂ Dž❳l! ƔƒĂη

---

[1]- سورة الأنبياء:آية57.

[2]- سورة الهمزة :آية04.

[3]- انظر تفسير لهذه الآية تفسير ابن جزي : التسهيل لعلوم التنزيل،أبو القاسم ابن جزي الكلبي الغرناطي،تح،الدكتور عبد الله الخالدي،الناشر أبي الأرقم،بيروت،لبنان،ط1،1416ه،ج2،ص51.

[4]- حاشية الدسوقي:ج2،ص60.

[5]- سورة الشمس : آية1

[6]- سورة الشمس:آية09

[7]- إعراب غريب القرآن :ج2،ص516

[8]- إعراب ثلاين سورة :ص15 .

[illegible]

-[1] مغني اللبيب :ابن هشام الأنصاري،ج1،ص534 .

-[2] سورة البقرة: آية20 ,

-[3] سورة النساء: آية90 .

-[4] نفسها:آية133.

-[5] سر الفصاحة:ابن سنان الخفاجي الحلبي،دار الكتب العلمية،ط1،1982م،ج1،ص262.

.ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů Ƨ ĂŖơdž!ƒ ýƵǤ5!ƒĂ (ýƶ5ŏ) ŧlžžŋ5

:ƐþθII Njć !ƨŰ hu‡T huy5ENjIIE hu‡TIIE hu‡DŽШ -6

II!ŖĂ ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů Ƨ2ơ! ĂD DžlŮ ŧlžT!ƒ ŧlžžŋ LJƋhu ýĂI!ƒ Ĭ!ǫ IǤơLj!ƒ ɣNjR [1]. "IjĂhD DžǤp ĭŖ!ƒ ǀǤŋ ": II!Ăp Ăơlj

ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů ýĂTĂdž ŧlžT (IjĂhD DžǤp) ŧlžžŋĂ ýƵǤ5 y5Ƨ yʊĂdž Ŏ5 ĭŖ!Ǥ5 :ƧƵǤT!ƒ ýĂp II!Ŗ LJdž

[2]ǤbơǤbơlžž ÍƐǤƵ ŷýŏfPŽlžŽ ŧžĂŧ ***ǤbơǤlơlT !ƒ ƒĂŧơŧlơlT ŧLJĂŖ!ƒ ŧLJơơŽj

ǤnjŁjŪ ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů (ƒĂŧơŧlơlT) ŧlžžŋ5 LJơlj Dþfkudžlž! ƧhvP y5Ƨ ýơdž Ŏ5 ŧLJĂŖ!Ǥ5 ýĂTĂdž ŧlžT

[3]:ƧƵǤT!ƒ ýĂp II!Ŗ LJdžĂ

þĂƐf žŽ ŧLJdž ƐǤlIPŪǤ5 IIl ŏfăaŧlĂ * ŽŭNjǤh Kbj# Gdž žŽǤŧlaŧlŽ IIl Ž ĭ þńlKfl**

ŧlžžŋ II!Ŗ‡Ă (Ǥdž) ýĂTĂdž DžlŮ ŧlžT GnjŁjŪ ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů (ŭNjǤh KLj‡) ŧlžžŋ5 :ƧƵǤT!ƒ ýĂp II!Ŗ‡Ă (LJdž) ýĂTĂdž!ƒ ŧlžT GnjŁjŪ ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů (þĂƨk Dž!)

[4].žŽĂdžƶlžŽ þơlh ŧLJǫĂŃNjþńƶžŽĂ *** ſţ ŏƐþ lKŽlT ĭŖŽƐ ŎlfTlj

ýĂTĂdž!ƒ ŧlžT GnjŁjŪ ɣƒƧƵŰƒ LJdž Ǥnj! ýơdž Ů (ţ ŏƧp KlžT) ŧlžžŋ5

[1]- مغني اللبيب، ج1، ص 534، 535.

[2] - شرح الأشموني على ألفية ابن مالك : نور الدين الأشموني، دار الكتب العلمية، بيروت، لبنان، ط1، 1992، ج1، ص 131.

[3]- قطر الندى، ج1، ص 168.

[4]- المطلع على ألفاظ المقنع لـ: محمد بن أبي فتح، شمس الدين، تح: محمود الارناؤوط، و ياسين محمود الخطيب، ط1 ، 2003، ج1، ص 346.

GLjŽp ƒRϱ Kdžp Gdž ĂDĈ Kdžƥ LJD ŎLjhuηƵD ĂơLj ŎLjǴȂ!ƒĂ ": DžǴTNj LJhƒ ýǴp Ŏ5Ƨơ!ƒ ýĂŢĂdž!ƒ LJƵĂ ýĂŢĂdž!ƒ ŧŽŢ GnjLjŪ ϒƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů (Kdžp) ŧŽdžηĂ ŧŏƧƥŢdž!ƒ Gdž ŧŏ5Ƨơhu [1]."Ŏ5Ƨơ!ƒ

ŧpĂhuʅdž!ƒ Ă!Ă LJdž ÜŎǂ ÜLJD ĂơLj ŧŏƧƥŢdž!ƒ ƨĂƧơ!Ghu NJŏdžʅLj Gdž ŎNj ŧ!ĂŢĂdž!ƒ ƨĂƧơ!GhuĂ .ýƨLjdž!ƒ Ŏ5 Ŏ5ƧTk Ă! KƥƥĂ Üll!Ăp ĂơLj (ƥĂ) ýƶ5hu

: ƒƐƥYŪƐ DžDž ƑNJll üϴDž Ű hu‡DŽWll huyǴF‡llƐ hu‡DŽWllƐ -7

Ů ŧƶhuGk!ƒ "[2]:DžǴTNj LJhƒ ýǴp ϒƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧŽdžη ĬŽƵ ŧ5ĂƱƶdž Ŏkdk Gdž Ghu!Gƺ5 ŧŽdžη5 : ýǴơ!ƒ ĂƒĂ ŮĂ ŧ5ƱǴƵ ĂƒĂ!ƒ KƧƥp ƒRϱ " ƨdžƵ DžlŏDž!Ă ƥŏƨ DžǴp ": ƒĂơLj NJ! ýơdž LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧŏFƒƥkhuƒ ŧŽdžη ĬŽƵ ŧ5ĂƱƶdž GnjLjŪ ϒƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů (ƥŏƨ DžǴp) .ϒƒƧƵŰƒ

[1] - مغني اللبيب: ج1، ص 535.
[2] - المصدر نفسه، ج1، ص 536.

الفصل الثالث

" DžŏƧdž IƧĂ] " Ɣƒ ƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Ŏk!ƒ ýdžn!ƒ Ɯƒ ƧPk]ǫ **:ƘⅡƑkⅡƐ üŢ2ⅡƐ**

ƒƐƥYÜƐ DžÜDž ƑNJⅡ üÜΘDž Ů Ĭ łⅡƐ hu‡ÐŽɯⅡƐ qĭĭqÜΘł	hUÜÜÜÜÜĭŎƐ
LJdž Gnj! ýơdž Ů łŏFƒƥkhuƒ "…Ƨ‡Ʀ { ƒRNj} ":łďdžn Ă .Ɣƒ ƧZÚƒ GnjLjÜ Ɣƒ ƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "… ýGp ": łďdžn .ŎLjGŏhu Ƨ GLjFk]ƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "ŎLjdž DžUƶ!ƒ LJNjĂ ŎLjǫ" :łďdžnĂ .Cƒƥlj!ƒ ƔƒĂn Ɣƒ ƧZÚƒ Ɣƒ ƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů"GŏIT …LJ‡Ð Dž!":łďdžnĂ .Cƒƥlj!ƒ ƔƒĂn Ĭďƶ ł5ĂƆƶdž Gnj! ýơdž Ů łŏuƴƒƨkƵƒ"…(łŏLjGλ!ƒ)Ɣƨ":Cƒƥlj!ƒ łďdžnĂ .Ɣƒ ƧZÚƒ LJdž	¹"2Gŏ‡Ƨ‡Þ ljƥhƶ‡ Ⅱł ŏƐ ĭKďžơƐ ƨ‡Ʀ ": Ĭ !Gƶk ýGp Ŏŭjdž DžUƶłƶŽ ŁJNjĂ ŎŏĝŞ ŏƔƐ ýƳĐp ": Ĭ !Gƶk ýGp ƆƔƐ ⅡⅡ ƥGƵ‡ƥŏ ŁJ‡ŏ DžŽĂ GłŏƆT ĭΣ ƈƐUƒ ýƳ‡ŽŏTƒĂ .²"4GŏⅡŽT
ĭKžjG‡Ă ŎƥƒƐĂ ŁJdž ŎŽƒĂďƶŽ Ƙ5ƒP ŎŭjŞĂ": Ĭ !Gƶk ýGp .³ "5Gŏ‡Ă ⅡⅡ ŭjƥŽ ŁJdž ĭÔ‡ ĭƔŏhjƃ ƒƈƐpGƵ‡ Ŏƙ‡ŏƐdžƒ ŏƳĂ[ƶ‡ ŷƒƑ LJdž [ł ƐŏłĂ ŎŭjƖƐŏ": Ĭ !Gƶk ýGp . ⁴"6GŏŭƴƐ ĭƔƐ ŃJŏƶ‡ŽƞƒĂ ŃJŏžńƖƒ ŏžGŽƵŏ ć ⅡƈƐnTłⅡƒ GŽŞ GŏŏƐ‡Þ Gŏ ": Ĭ !Gƶk ýGp	

[1] - سورة Ðžŏƨdž /02 .
[2] - سورة Ðžŏƨdž /04 .
[3] - سورة Ðžŏƨdž /05 .
[4] - سورة Ðžŏƨdž /06 .

.[1]" ₇GŏdžŁ ŷńŏƥ ŃŽ ýɏɛńžj ßžŽ ĐơŁ	.Łŏƽ5GLjFk]ƒ
	Cƒƥ Lj!ƒ ϒƒĂη Gnj! ýơdž Ů"ll ƧTh Lj GLjǫ ":Ł ŭdžη Ă
ŁKžjGǂŁĂ ßžGŽƐ Ŏŧ ŁJĂǂŁ Ť ƥß ŃϒƁ ýɏƥ ":Ť !Gƶk ýGp	. ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŁŏƽGLjFk]ƒ "…ýGp ": Ł ŭdžη
.[2]" ₈GŁŁkƶ ƥŁŁǂŁž ŁJdž ŁKƐžŁŁ ƥƥĂ ƒƥƥGƶ ŎkŁƁdžƒ	LJdž Gnj! ýơdž Ů "…GdžŭƐ Ŏ! LJĂǂŏ ": Ł ŭdžηĂ
	.Cƒƥ Lj!ƒ ϒƒĂη ϒƒƧZÚƒ
ƥƥĂ ƥJŁŃj ŎŽƶ ĂÁNj ŁllŃƧ ýGƥ ŁllŁŁǂ ýGƥ":Ť !Gƶk ýGp	GnjLjÜ ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "… ýGp ":Ł ŭdžηĂ
.[3]"₉ GƐŏŽT ŃIŁ ßžŽĂ ŷńƥ ŁJdž ŁllŁŁŽP	. ŁŏƽGLjFk]ƒ
	ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "…llƧ ýGp ":Ł ŭdžη Ă
GŁŁ ŁllŁŁƈ ýGƥ ƶŁƈ Ŏŧ ýɏƞƒ ŎϒƁ ýGƥ":Ť !Gƶk ýGp	.ŁŏƽGLjFk]ƒ GnjLjÜ
.[4]"₁₀ GŁĂŁ ýGŁŽ ŽŁ ŽĂ ŁΣ GŽŁŽ ŁžŁŁǂŁ	.ŁŏƽGLjF]ƒ ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "…ýGp ":Ł ŭdžη
	ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "ŁŏƈŎ! ýɏƞƒ":Ł ŭdžηĂ
	.Cƒƥ Lj!ƒ ϒƒĂη
	Łŏƽ5GLjFk]ƒ ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů"ll kŏkƈ ýGp ":Ł ŭdžηĂ
	.ŁŏLjGŏh
	Ł ŭ Ţ ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů"Džŭ ǂk ":Ł ŭdžη Ă
	.{LJD}ŎƽƧơ!ƒ ýĂŢĂdž!ƒ
ŁƽĂƆzdž ϒƒƧZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů"NJdžĂp WƧP ":Ł ŭdžη	ßϒƒƁơŏdžŭŽ ŁJdž NJŭdžĂƥ Ť ŽŁ ŁWƁŤPƆ ":Ť !Gƶk ýGp

[1] - سورة DžŏƧdž /07.
[2] - سورة DžŏƧdž /08 .
[3] - سورة DžŏƧdž /09 .
[4] - سورة DžŏƧdž /10 .

.[1]" 11Ġ₪ŢŽĂ ƗƐ₴ƙ ƒĂÁơ₪ĦĮ ŁJß ßž₦jÕžǫ ŢbơĂâžß	LJdž Ġnj! ýơdž Ů"ŢơĂĐ"ł₪džnĂÜł₪ljĠλ!ƒ ýĠp ł₪džn Ţ₪Ž
	."ШƧP"ł₪džn Ţ₪Ž ł5ĂƱždž ¥ƒƧZÚƒ
¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdžŮ "ĠõŢŽĂ IƧ₴ƙ ƒĂơʰƙ]":ł₪džnĂ	
.łõƧõ]ƽk	
¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů " … ₦¥Ġ₭₴₦Ž ₨P ":ł₪džn	₦ž₴ƙơ₦Ž ₦jĠžǫõ₭cĂ ₦ĂŢ₪ ₦¥Ġ₭₴₦Ž ₨P ĐƱơƙ Ġ₪ ": Ţ!Ġžk ýĠp
. Cƒpʟj!ƒ ¥ƒĂn	.[2]" 12Ġ₪₦Ţ
¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "… ₦jĠžǫõ₭c ": ł₪džnĂ	
. ł5GʟJFk]ƒ	
ł5ĂƱždž ¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů " Ġ₪₦₭ ŁJĠ₴": ł₪džn	.[3]" 13Ġ₪₦₭ ŁJĠ₴₴Ă ₦Ġ₴ƨĂ Ġ₪ǫƙ₪ ŁJdž GžǫGžǫbơĂ": Ţ!Ġžk ýĠp
. ł5ʟjǎk]dž ÖNj Ă₫ ljGʟjõ₭c ł₪džn Ţ₪Ž	14Ġ₪ŢŽ ƒƗƧĠ₦h ŁJ₴ƙ ßžŽĂ ₪ǫõpǫƒĂ₪ ƒƗƧ₦Ă": Ţ!Ġžk ýĠp
¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "… ƒƗƧĠ₦h ŁJ₴ƙ ßžŽ": ł₪džn	.[4]"
. Gõ]k LJĠ₴ ł₪džn Ţ₪Ž ł5ĂƱždž	
¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "…وَسَلَـمٌ عَلَيۡهِ": ł₪džnĂ	وَسَلَـمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ وَيَوۡمَ يَمُوتُ وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾.[5] :" Ţ!Ġžk ýĠp
. ƒƧĠ₪ǫ LJ₴ƙ ßž! ł₪džn Ţ₪Ž ł5ĂƱždž	
ł5ĂƱždž ¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "… ٱذۡكُر": ł₪džn	وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَـٰبِ مَرۡيَمَ إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا مَكَانًا شَرۡقِيًّا ﴿١٦﴾.[6] :" Ţ!Ġžk ýĠp
¥ƒƧZÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "… قَالَت " : ł₪džn	قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَـٰنِ مِنكَ إِن كُنتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾. [7] :" Ţ!Ġžk ýĠp
.ł5ĂƱždž Ţ₪Ž ł5ĂƱždž ¥ƒƧZÚƒ	

[1] - سورة ÐžÕƧdž/ 11 .
[2] - سورة ÐžÕƧdž/ 12 .
[3] - سورة ÐžÕƧdž/ 13 .
[4] - سورة ÐžÕƧdž/ 14 .
[5] - سورة ÐžÕƧdž/ 15 .
[6] - سورة ÐžÕƧdž/ 16 .
[7] - سورة ÐžÕƧdž/ 18 .

	Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... كُنتَ تَقِيًّا ": ł¼džη
	. ÖLjŽ NJkĠ5ĂÐ IjƧöþIk Ƨ ĂRơdž ÖƧT!ƒ ƳƒĂηĂ łö5GLjFk]ƒ
ÝĠp !Ġzk Ï : " قَالَ إِنَّمَآ أَنَاْ رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ	ł¼džη : " قَالَ إِنَّمَآ أَنَاْ رَسُولُ رَبِّكِ ". Ġnj! ýơdž Ů
لَكِ غُلَـٰمًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾ .[1]	ł ö5GLjFk]ƒ Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž .
	ł¼Ţ Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... لِأَهَب ": ł¼džη
	ýĂŢĂdž
ÝĠp !Ġzk Ï : " قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَـٰمٞ وَلَمۡ	LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ ": ł¼džη
يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ وَلَمۡ أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾.[2]	. ł ö5GLjFk]ƒ Ƴƒ2ƵÚƒ
ÝĠp !Ġzk Ï : " قَالَ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ	Ƨ ĠLjFk]ƒ Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... قَال ": ł¼džη
هَيِّنٞ وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ وَرَحۡمَةٗ مِّنَّاۚ	. ÖLjĞÖhu
وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيًّا ﴿٢١﴾ .[3]	Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... { ł ÖLjĞÀ!ƒ} ÝĠp ": ł¼džη
	. ł ö5GLjFk]ƒ
	LJdž Ġnj! ýơdž Ů ł ö5GLjFk]ƒ "... وَكَانَ أَمۡرًا ": ł¼džη
	. Ƴƒ2ƵÚƒ
ÝĠp !Ġzk Ï : " ۞ فَحَمَلَتۡهُ فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا	Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... حَمَلَتۡه": ł¼džη
قَصِيًّا ﴿٢٢﴾ .[4]	ýö2hη yIlj5 : ĭ D ł5ljūk]dž Iƨpldž ł¼džη Ĭ¼Ž ł5ĂƟzdž
	..... Ƙ]ơƋ5.... Ö5
	Ƴƒ2ƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů "... فَٱنتَبَذَت ": ł¼džη

[1] - سورة ÐžÖƧdž /19 .
[2] - سورة ÐžÖƧdž /20 .
[3] - سورة ÐžÖƧdž /21 .
[4] - سورة ÐžÖƧdž /22 .

	. حَمَلَتْه ŁÙdžn Ǐ Ù Z Ł5ĂƆzdž
﴿ فَأَجَآءَهَا ٱلْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ قَالَتْ يَٰلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ﴿٢٣﴾ .[1]	LJdž Gnj! ýơdž Ů "... فَأَجَآءَهَا ٱلْمَخَاضُ " : Łdžn
	ƘƥhvKLjƒ Łdžn Ǐ Z Ł5ĂƆzdž ƳƒƧZŰƒ
	ƳƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "... قَالَت " : Łdžn
	. Łõ5GLjFk]ƒ
﴿ فَنَادَىٰهَا مِن تَحْتِهَآ أَلَّا تَحْزَنِى قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾.[2]	ƳƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "... فَنَادَىٰهَا " : Łdžn
	Ƙ!Gp Łdžơ Ǐ Z Ł5ĂƆzdž
	LJdž Gnj! ýơdž Ů ŁõƧõ]ƒ5k "... لَا تَحْزَنِى " : Łdžn
	. ƳƒƧZŰƒ
	ƳƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "... قَد جَعَل " : Łdžn
	. DžpIkdž!ƒ Önjlj.....
﴿ وَهُزِّىٓ إِلَيْكِ بِجِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ تُسَٰقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾.[3]	Gnj! ýơdž Ů " وَهُزِّىٓ إِلَيْكِ بِجِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ " : Łdžn
	Ölƶơk Ů Łdžn Ǐ Z Ł5ĂƆzdž ƳƒƧZŰƒ LJdž
	ƆƧT ƳƒĂη ƳƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "تُسَٰقِطْ" Łdžn
	.ƆpG]k..... ǐ ɔnjk LJǫ ǐ D CG5!Gu LJƧkIdž Žõƹ ƧpIdž
﴿ فَكُلِى وَٱشْرَبِى وَقَرِّى عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِىٓ إِنِّى نَذَرْتُ	ƳƒĂη ƳƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů "... كُلِى " : Łdžn
	... ÖÙ‡5 ƘƆpG]k5 ƘƧɔNj ƒRǫ ǐ D ƧpIdž ƆƧT

[1] - سورة ÐžÖƧdž /23 .
[2] - سورة ÐžÖƧdž /24 .
[3] - سورة ÐžÖƧdž /25 .

لِلرَّحۡمَٰنِ صَوۡمٗا فَلَنۡ أُكَلِّمَ ٱلۡيَوۡمَ إِنسِيّٗا ﴿٢٦﴾.[1]

فَأَتَتۡ بِهِۦ قَوۡمَهَا تَحۡمِلُهُۥۖ قَالُواْ يَٰمَرۡيَمُ لَقَدۡ جِئۡتِ شَيۡـٔٗا فَرِيّٗا ﴿٢٧﴾.[2]

يَٰٓأُخۡتَ هَٰرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمۡرَأَ سَوۡءٖ وَمَا كَانَتۡ أُمُّكِ بَغِيّٗا ﴿٢٨﴾.[3]

فَأَشَارَتۡ إِلَيۡهِۖ قَالُواْ كَيۡفَ نُكَلِّمُ مَن كَانَ فِي ٱلۡمَهۡدِ صَبِيّٗا ﴿٢٩﴾.[4]

ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž ĬƉžZ łƽĂƆƵzdž Ġnj! ýơdž Ů "... ٱشۡرَبِي" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž ĬƉžZ łƽĂƆƵzdž Ġnj! ýơdž Ů "... وَقَرِّي عَيۡنٗا" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž LJdž Ġnj! ýơdž Ů łŏƽĠLjFkƖƒ "... إِمَّا تَرَيِنَّ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž Ů łŏƽĠLjFkƖƒ "... فَأَتَتۡ بِهِۦ قَوۡمَهَا تَحۡمِلُهُۥۖ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž Ů "... قَالُوا" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž Ů "... يَٰمَرۡيَمُ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž Ů "... يَٰٓأُخۡتَ هَٰرُونَ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž Ů "... مَا كَانَ أَبُوكِ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž Ů "... مَا كَانَتۡ أُمُّكِ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž ĬƉžZ łƽĂƆƵzdž Ġnj! ýơdž Ů "... فَأَشَارَتۡ إِلَيۡهِ" ł!Ġλ!ƒ ýƬƽ!ƒ :ł!ƉžŏƧdž LJdž Ġnj! ýơdž Ů łŏƽĠLjFkƖƒ

[1] - سورة ƉžŏƧdž /26 .
[2] - سورة ƉžŏƧdž /27 .
[3] - سورة ƉžŏƧdž /28 .
[4] - سورة ƉžŏƧdž /29 .

	ł ǾdžŋŁ: "ـِ قَالُو ..." Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ ƧZGLjFkƒ ƧZGčhv .
	ł ǾdžŋŁ: " كَانَ فِي ٱلْمَهْدِ .." ŢǾ ł ǾdžŋŁ {LJdž} ýĂŢĂdž
	Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů .
ٱلْكِتَٰبَ قَالَ إِنِّي عَبْدُ ٱللَّهِ ءَاتَىٰنِيَ ýGp Ǐ!Gzk :" قَالَ	ł ǾdžŋŁ: " قَالَ إِنِّي عَبْدُ ٱللَّهِ " ƒ˥ƧĂ˥ƧGLjFkƒ ł ǾdžŋŁ Ů ýơdž Gnj!
وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣٠﴾.[1]	ƒ˥ƧĂ˥ƧZƒ LJdž Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ
	ł ǾdžŋŁ: "...ٱلْكِتَٰبَ ءَاتَىٰنِيَ" ƒ˥ƧĂ˥ƧGLjFkƒ ł ǾdžŋŁ ýĂI!ƒ ƨǒơ Ǒ5
	Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů .
	ł ǾdžŋŁ: "... جَعَلَنِي نَبِيًّا" Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ ƧZĂƆƵdž Gnj! ýơdž Ů ǏƵZ ł5ĂƆƵdž
	ł ǾdžŋŁ .ƳGk‡!ƒ ǑLjǴkƈ ł ǾdžŋŁ.
ýGp Ǐ!Gzk :" وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾.[2]	ł ǾdžŋŁ: " وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا ..." Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ ł5ĂƆƵdž ł ǾdžŋŁ . GčhvLj ǑLjǴzŋ ł ǾdžŋŁ ǏƵZ
	ł ǾdžŋŁ: " كُنت ..." Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ł ǒƲƒƧkZƒ ł ǾdžŋŁ
	ǐD NJǴhvp Gdž NJǒǴƵZ ýþ Ƨ2ĂRơdž ƆƧŢ!ƒ ƳƒĂŋĂ ƳƒƧZÚƒ . G‡ƧGhvdž GčhvLj ǑLjǴzŋ þI5 KLj‡ GdžLjǒD :
	ł ǾdžŋŁ: " وَأَوْصَنِي بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ مَا دُمْتُ حَيًّا." Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ł ǾdžŋŁ ǏƵZ ł5ĂƆƵdž ł ǾdžŋŁ ǏƵZ ł5ĂƆƵdž Gnj! ýơdž Ů ł ǾdžŋŁ .ǑLjǴzŋ Ă0 ǑLjǴkƈ
وَبَرًّۢا بِوَٰلِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾. [3]	ł ǾdžŋŁ: " وَبَرًّۢا ..." Ů ýơdž Gnj! ƧĂ˥ƒ ƧZĂƆƵdž Gnj! ýơdž Ů ǏƵZ ł5ĂƆƵdž ł ǾdžŋŁ

[1] - سورة ÐžÖƧdž /30 .
[2] - سورة ÐžÖƧdž /31 .
[3] - سورة ÐžÖƧdž /32 .

	.G‡ƧGhdž ŎLjǐžzη
	Ǐǐž ɬ5ĂŎzdž Gnj! ýơdž Ů "... ﴿لَمْ تَجْعَلْنِي﴾": ɬǐdžη
	.{ƒƧh ŎLjǐžzη} ɬǐdžη
﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾﴾ [1]	ɬ5ĂŎzdž Gnj! ýơdž Ů " ﴿وَٱلسَّلَٰمُ عَلَيَّ يَوْمَ ": ɬǐdžη
	.ŎLjǐžzηŏ Žƶ! ɬǐdžη Ǐǐž
﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ ٱلْحَقِّ ٱلَّذِى فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾﴾. [2]	LJdž Gnj! ýơdž Ů ɬŏ5GLjFkƖƒ "... ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ": ɬǐdžη
	. ɣƒƧƵŰƒ
	ýơdž Ů {ǐ Ɍ!ƒ} ýĂƬĂdž ɬǐƬ "... ﴿يَمْتَرُون ": ɬǐdžη
	.ɣƒƧƵŰƒ LJdž Gnj!
﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ ۖ سُبْحَٰنَهُۥٓ ۚ إِذَا قَضَىٰٓ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾﴾ [3]	LJdž Gnj! ýơdž Ů ɬŏ5GLjFkƖƒ "... ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ ": ɬǐdžη
	ɣƒƧƵŰƒ
	Ŏ5Ƨơ!ƒ ýĂƬĂdž ɬǐƬ "... ﴿يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ ۖ ...﴾": ɬǐdžη
	ɣƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů {LJD}
	Gnj! ýơdž Ů ɬŏƑGƵƥ ɬŏuƒƧkƵƒ "...﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ ": ɬǐdžη
	. ɣƒƧƵŰƒ LJdž
	ɣƒĂη Gnj! ýơdž Ů " ﴿يَقُولُ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ": ɬǐdžη
	. DžƧGη Ƨŏƹ ƱƧƬ
	ýĂIŏ ɬǐdžη Ǐǐž ɬ5ĂŎzdž Gnj! ýơdž Ů " ﴿يَكُون﴾": ɬǐdžη
	. ɬŏ5GLjFkƖƒ ĂD ...

[1] - سورة Ƨžŏdž /33 .
[2] - سورة Ƨžŏdž /34 .
[3] - سورة Ƨžŏdž /35 .

ýĂIdž ϒŢĻ ýσdž Ŏ5 "... وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى ": łdždη	ýĂIdž ϒŢĻ ýσdž Ŏ5 "... وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى ": łdždη
ƨpIdž!ƒ ýĂI!ƒ łdždηĂ. ýp : ǐ D ƨpIdž ýz5! ýĂI!ƒ .ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů łŏ5GĻjFk˩ƒ	ƨpIdž!ƒ ýĂI!ƒ łdždηĂ. ýp : ǐ D ƨpIdž ýz5! ýĂI!ƒ .ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů łŏ5GĻjFk˩ƒ
LJdž Gnj! ýσdž Ů łŏdždžk "... هَـٰذَا صِرَٰطٌ ": łdždη .ϒƒƧZŰƒ	LJdž Gnj! ýσdž Ů łŏdždžk "... هَـٰذَا صِرَٰطٌ ": łdždη .ϒƒƧZŰƒ
ýσdž Ů łŏ5GĻjFk˩ƒ "... فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ ": łdždη	ýσdž Ů łŏ5GĻjFk˩ƒ "... فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ ": łdždη
. ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj!	. ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj!
ǏdžZ ł5ĂŎzdž Gnj! ýσdž Ů "فَوَيْل لِّلَّذِينَ ": łdždη	ǏdžZ ł5ĂŎzdž Gnj! ýσdž Ů "فَوَيْل لِّلَّذِينَ ": łdždη
. łŏ5GĻjFk˩Ůƒ	. łŏ5GĻjFk˩Ůƒ
ł dž Ţ "كَفَرُوا مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ": łdždη	ł dž Ţ "كَفَرُوا مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ": łdždη
. ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů {LJŏR!ƒ} ýĂŢĂdž	. ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýσdž Ů {LJŏR!ƒ} ýĂŢĂdž
LJdž Gnj! ýσdž Ů łŏ5GĻjFk˩ƒ " أَسْمِعْ بِهِمْ ": łdždη . ϒƒƧZŰƒ	LJdž Gnj! ýσdž Ů łŏ5GĻjFk˩ƒ " أَسْمِعْ بِهِمْ ": łdždη . ϒƒƧZŰƒ
ǏdžZ ł5ĂŎzdž Gnj! ýσdž Ů "... وَأَبْصِرْ يَوْمَ ": łdždη	ǏdžZ ł5ĂŎzdž Gnj! ýσdž Ů "... وَأَبْصِرْ يَوْمَ ": łdždη
. łŏ5GĻjFk˩Ůƒ	. łŏ5GĻjFk˩Ůƒ
ýσdž Ů. ٱلظَّـٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ فِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ ": łdždη	ýσdž Ů. ٱلظَّـٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ فِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ ": łdždη
. łŏdždžzk!ƒ Dž‡σ Ŏ5 Gnj!	. łŏdždžzk!ƒ Dž‡σ Ŏ5 Gnj!
Gnj! ýσdž Ů " وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ ": łdždη	Gnj! ýσdž Ů " وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ ": łdždη

Ǐ !Gžk ýGp ": وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۚ	Ǐ !Gžk ýGp ": وَإِنَّ ٱللَّهَ رَبِّى وَرَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۚ
هَـٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾ [1]	هَـٰذَا صِرَٰطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾ [1]
Ǐ !Gžk ýGp ": فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ ۖ	Ǐ !Gžk ýGp ": فَٱخْتَلَفَ ٱلْأَحْزَابُ مِنۢ بَيْنِهِمْ ۖ
فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾ [2]	فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾ [2]
Ǐ !Gžk ýGp ": أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا ۖ لَـٰكِنِ	Ǐ !Gžk ýGp ": أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا ۖ لَـٰكِنِ
ٱلظَّـٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ فِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ [3] ﴿٣٨﴾	ٱلظَّـٰلِمُونَ ٱلْيَوْمَ فِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ [3] ﴿٣٨﴾
Ǐ !Gžk ýGp ": وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ إِذْ قُضِىَ	Ǐ !Gžk ýGp ": وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ إِذْ قُضِىَ
ٱلْأَمْرُ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ . [4]	ٱلْأَمْرُ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ . [4]

[1] - سورة ƉžŏƧdž /36 .
[2] - سورة ƉžŏƧdž /37 .
[3] - سورة ƉžŏƧdž /38 .
[4] - سورة ƉžŏƧdž /39 .

وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾.[1]	": إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ ٱلْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا" :ł !Gžk ýGp
	": إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ ..." ł:džn ýơdž Ů łŏlĭŏlĭžk łŏ5GLjFk❳ƒ . ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj!
	": يُرْجَعُونَ ..." ł:džn Ů ýơdž Gnj! ŤlĭŽ ł5ĂƆzdž . łŏ5GLjFk❳Ůƒ
صِدِّيقًا نَّبِيًّا ﴿٤١﴾ .[2]	": وَٱذْكُرْ فِى ٱلْكِتَـٰبِ إِبْرَٰهِيمَ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ ł !Gžk ýGp
	": وَٱذْكُر ..." ł:džn Ů ýơdž Gnj! .łŏ5GLjFk❳ƒ
لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِى عَنكَ شَيْـًٔا ﴿٤٢﴾[3]	": إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَـٰٓأَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا ł !Gžk ýGp
لَمْ يَأْتِكَ فَٱتَّبِعْنِىٓ أَهْدِكَ صِرَٰطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾ .[4]	**": ĂllFył üƒ5** يَـٰٓأَبَتِ إِنِّى قَدْ جَآءَنِى مِنَ ٱلْعِلْمِ مَا
	": لَا يَسْمَعُ ..." ł:džn Ů {Gdž} ýĂ❳Ădž ł:Ţ ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj!
	": وَلَا يُبْصِرُ ..." ł:džn Ů ýơdž Gnj! ŤlĭŽ ł5ĂƆzdž . yđž❳ŏ ł:džn
	": وَلَا يُغْنِى عَنكَ شَيْـًٔا " ł:džn Ů ýơdž Gnj!
	": يَـٰٓأَبَتِ " ł:džn Ů ýơdž Gnj! ýĂl!ƒ zŏơ Ŏ5 Ƨ GLjFk❳ƒ .
	": إِنِّى قَدْ جَآءَنِى " ł:džn Ů ýĂn ýơdž Cƒpŀj!ƒ .
	": لَمْ يَأْتِكَ ..." ł:džn Ů {Gdž} ýĂ❳Ădž!ƒ ł:Ţ ϒƒƧZŰƒ LJdž Gnj!.
	": أَهْدِكَ صِرَٰطًا سَوِيًّا . ł:džn Gnj! ýơdž Ů ϒƒĂn

[1] - سورة DžŏƧdž /40 .
[2] - سورة DžŏƧdž /41 .
[3] - سورة DžŏƧdž /42.
[4] - سورة DžŏƧdž /43.

	.C₡ƽ!Gu ł˩jƨkIdž ƨŏƐ ƨpIdž ƱƨT
يَـٰٓأَبَتِ لَا تَعۡبُدِ ٱلشَّيۡطَـٰنَۖ إِنَّ	ł˩džn :" يَـٰٓأَبَت " Ů Gnj! ýơdž ł˩džn. ýĂI!ƒ ƨŏơ Ö5 ƨ₴jFk˩ƒ
ٱلشَّيۡطَـٰنَ كَانَ لِلرَّحۡمَـٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾ .[1]	ł˩džn :" لَا تَعۡبُدِ ٱلشَّيۡطَـٰنَ " Ů Gnj! ýơdž ƔƒĂη . C′ƒpLj!ƒ
يَـٰٓأَبَتِ إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يَمَسَّكَ	ł˩džn :" إِنَّ ٱلشَّيۡطَـٰنَ كَانَ ..." Ů Gnj! ýơdž ł˩dž₴k. ł˩džn :" يَـٰٓأَبَت ..." Ů Gnj! ýơdž Ɣƒƨ₴ZÚƒ LJdž.
عَذَابٞ مِّنَ ٱلرَّحۡمَـٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيۡطَـٰنِ وَلِيًّا [2] ﴿٤٥﴾	. ýĂI!ƒ ƨŏơ Ö5 ƨ₴jFk˩ƒ ł˩džn :" إِنِّيٓ أَخَافُ ..." Ů Gnj! ýơdž ƔƒĂη C′ƒpLj!ƒ. ł˩džn :" يَمَسَّك عَذَاب ..." ýĂ˥ĂdžƖƒ ł˩Ɩ˥ Ů {LJD} Ö5ƨơ!ƒ . Ɣƒƨ₴ZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž
يَـٰٓأَبَتِ لَا تَعۡبُدِ ٱلشَّيۡطَـٰنَۖ إِنَّ	ł˩džn :" فَتَكُونَ لِلشَّيۡطَـٰنِ وَلِيًّا" Ů Gnj! ýơdž ł5ĂƱzdž. ł˩džn :" قَال ..." Ů ł˩džn :" يَـٰٓإِبۡرَٰهِيمُ " C′ƒpLj!ƒ ł˩džn. ł˩džn :" لَّمۡ تَنتَهِ " Ů Gnj! ýơdž ł˩džn . ýĂI!ƒ ƨŏơ Ö5 ƨ₴jFk˩ƒ Gnj! ýơdž Ɣƒƨ₴ZÚƒ LJdž ł˩dž Ɩ˥ ýĂ˥ĂdžƖƒ ł˩Ɩ˥ Ů {LJD} Ö5ƨơ!ƒ Ɣƒƨ₴ZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ł5₡LjFk˩ƒ Ɣƒƨ₴ZÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ł˩uƒƨkƵ LJdž Gnj! ýơdž Ů ł˩dž₴k.
مَلِيًّا ﴿٤٦﴾ .[3]	

[1] - سورة ÐžÖƨdž /44

[2] - سورة ÐžÖƨdž /45.

[3] - سورة ÐžÖƨdž /46.

	Džl!ƒ ƔƒĂη Gnj! ýơdž Ů "... لَأَرْجُمَنَّك ": łljdžη
	. Džl!ƒ ƔƒĂη NJŏljZ ýþ ƨĂRơdž ƱƧT!ƒ Ɣƒ ĂηĂ
	Ǐljz łƽĂƱzdž Gnj! ýơdž Ů " مَلِيًّا ٱهْجُرْنِى "": łljdžη
	ŎLjƧRơG5 ǐD.. llLjdžơƧÜ NJ!Ăþ LJZ łhhuldž lƧþldž łljdžη
قَالَ سَلَمٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّيٓ إِنَّهُۥ كَانَ بِى حَفِيًّا ﴿٤٧﴾ .[1]	Ǐ!Gzk Ÿf ýGþ .GöljdžŎLjƧηNjfĂ
	. Ɣƒ ƧZÚƒ LJdž ýơdž Ů łŏ5GLjFklƒ "... قَال ": łljdžη
	Ŏ5 ƨGLjFklƒ Gnj! ýơdž Ů " رَبِّيٓ ll! Ƨ5zklƋl": łljdžη
	. ýĂl!ƒ ƨŏơ
	LJdž Gnj! ýơdž Ů łöljöljzk "... إِنَّهُۥ كَانَ ": łljdžη
وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَأَدْعُواْ رَبِّى عَسَىٰٓ أَلَّآ أَكُونَ بِدُعَآءِ رَبِّى شَقِيًّا ﴿٤٨﴾ .[2]	Ǐ!Gzk ýGþ :"وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَأَدْعُواْ رَبِّى عَسَىٰٓ أَلَّآ أَكُونَ بِدُعَآءِ رَبِّى شَقِيًّا ﴿٤٨﴾ .[2]
	Ɣƒ ƧZÚƒ.
	Ǐljz łƽĂƱzdž Gnj! ýơdž Ů "... أَعْتَزِلُكُم-" łljdžη
	Ƨ5zklƋl łljdžη
	ýơdž Ů {Gdž} ýĂŢĂdž łljŢ "... تَدْعُون ": łljdžη
	.Ɣƒ ƧZÚƒ LJdž Gnj!
	łljdžη Ǐljz łƽĂƱzdž Gnj! ýơdž Ů "... وَأَدْعُوا ": łljdžη
	Dž‡!ƨkƵD
	ƨGLjFklƒ Gnj! ýơdž Ů "... عَسَىٰٓ أَلَّآ أَكُونَ ": łljdžη
	ŎLjGŏhu
	ýĂŢĂdž łljŢ Gnj! ýơdž Ů "... أَكُون ": łljdžη

[1] - سورة Džŏƨdž /47.
[2] - سورة Džŏƨdž /48.

فَلَمَّا ٱعۡتَزَلَهُمۡ وَمَا يَعۡبُدُونَ مِن	Ť!Gžk ýGp :" . {LJƉ} ŎƽƧơ!ƒ
دُونِ ٱللَّهِ وَهَبۡنَا لَهُۥٓ إِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۖ وَكُلّٗا	ýĂŢĂdž!ƒ łžŢ " يَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ :łžđžn
جَعَلۡنَا نَبِيّٗا ﴿٤٩﴾ .[1]	. ϒƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů {Gdž}
	وَهَبۡنَا لَهُۥٓ إِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۖ وَكُلّٗا :łžđžn "
وَوَهَبۡنَا لَهُم مِّن رَّحۡمَتِنَا وَجَعَلۡنَا لَهُمۡ	Ť!Gžk ýGp :" جَعَلۡنَا نَبِيّٗا" Ů ϒƒĂn Gnj! ýơdž . DžƧGn ƧŏƐ ƱƧŢ
لِسَانَ صِدۡقٍ عَلِيّٗا ﴿٥٠﴾ .[2]	ł5ĂƱzdž Gnj! ýơdž Ů"GLjkdžơƧ LJdž Džnj! GLjhNjĂĂ":łžđžnĂ .NJ! GLjhNjĂ Ť žZ
	ł žđžn Ť žZ ł5ĂƱzdž Gnj! ýơdžŮ "Gö žZ...GLjžzn ":łžđžnĂ
وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مُوسَىٰٓۚ إِنَّهُۥ	Ť!Gžk Ÿƒ ýGp :" .Džnj! GLjhNjĂ
كَانَ مُخۡلَصٗا وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا ﴿٥١﴾ .[3]	Ů ł5ƵGLjFkŢƒ "...Ť ŢĂdž ϒGk‡!ƒ Ŏ5 Ƨ‡Rƒ Ă":łžđžnĂ .ϒƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž
وَنَٰدَيۡنَٰهُ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ	ł žđžn Ť žZ ł5ĂƱzdž Gnj! ýơdž Ů "... ـنَـدَيۡنَـه ـ":łžđžn
وَقَرَّبۡنَٰهُ نَجِيّٗا ﴿٥٢﴾ .[4]	.G Ţ žPdž LJG‡ NJLjǫ
	Ť žZ ł5ĂƱzdž Gnj! ýơdž Ů " وَقَرَّبۡنَـهُ نَجِيّٗا ":łžđžn
وَوَهَبۡنَا لَهُۥ مِن رَّحۡمَتِنَآ أَخَاهُ هَٰرُونَ	Ť!Gžk ýGp :" .IjGLjŏƥGLj łžđžn
نَبِيّٗا ﴿٥٣﴾ .[5]	ł žđžn Ť žZ ł5ĂƱzdž Gnj! ýơdžŮ "... وَوَهَبۡنَا ":łžđžn
وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَۚ	Ť!Gžk Ÿƒ ýGp :" . IjGLjhƧp
إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا [6]﴿٥٤﴾	Ů ł5ƵGLjFkŢƒ "وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَ" :łžđžn

[1] - سورة ƉžŏƧdž /49.
[2] - سورة ƉžŏƧdž /50.
[3] - سورة ƉžŏƧdž /51.
[4] - سورة ƉžŏƧdž /52.
[5] - سورة ƉžŏƧdž /53.
[6] - سورة ƉžŏƧdž /54.

ýǤp Ĭ!ǤƶƘ : " وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَۚ إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا ﴿٥٦﴾ وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾ [1].

ýǤp Ĭ!ǤƶƘ : " أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ خَرُّواْۤ سُجَّدٗا وَبُكِيّٗا۩ ﴿٥٨﴾ [2].

ýơđ Ǥnj! ǇĴđ ƔƒƧƵŰƒ .

ŋđǂ : " إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا " ƒʅƘǇƑǤ ƻ ǤöŎǇ Ǚ ýơđ ǊN! ǇĴđ ƔƒƧƵŰƒ.

ŋđǂ : " وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَ ..." ƒʅƘǇƑǤ5ŏǂ Ǚ ýơđ Ǥnj! ǇĴđ ƔƒƧƵŰƒ.

ŋđǂ : " إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا ..." ƒʅƘǇƑǤ ƻ ǤöŎǇ Ǚ ýơđ Ǥnj! ǇĴđ ƔƒƧƵŰƒ.

ŋđǂ : " وَرَفَعۡنَٰه ...عَلِيًّا " Ǚ ýơđ Ǥnj! ƶƱĂ5ǂ Ƶǂ Ĭ ŋđǂ ǊǇǤ ǇǤǂ .

ŋđǂ : " أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ..." ƒʅƘǇƑǤ5ŏǂ Ǚ ýơđ Ǥnj! ǇĴđ ƔƒƧƵŰƒ

ŋđǂ : " أَنۡعَمَ ٱللَّهُ ..." ƮǂƮ ƙĂƮĂý {ƒ!ƦŏǇ} Ǚ ýơđ Ǥnj! ǇĴđ ƔƒƧƵŰƒ .

ŋđǂ : " حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ ..." Ǚ ýơđ Ǥnj! ƮǂƮ ƒ!đƙĂƮĂý {ǇĴđ} ƒŰĂ! Ĭ .

ŋđǂ : " هَدَيۡنَا ..." Ǚ ýơđ Ǥnj! ƮǂƮ ƒ!đƙĂƮĂý {ǇĴđ} ƒ!ǺǤǇŏǂ

ŋđǂ :"وَٱجۡتَبَيۡنَآۚ إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ..." Ǚ ýơđ Ǥnj! ƶƱĂ5ǂ Ƶǂ Ĭ ŋđǂ ǊþŏǇǤ.

[1] - سورة ĐŏƧđ /56-57.
[2] - سورة ĐŏƧđ /58.

ýǤp Ÿƒ Ĭ!Ǥžk :" ۞ فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِۖ فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا ﴿٦٠﴾.[1]

ýǤp Ĭ!Ǥžk :" جَنَّٰتِ عَدۡنٍ ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِۚ إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا ﴿٦١﴾.[2]

ýǤp Ĭ!Ǥžk :" تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ ٱلَّتِي نُورِثُ مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيّٗا ﴿٦٣﴾ .[3]

ƚǚdžŋ :" خَرُّواْ سُجَّدٗا وَبُكِيّٗا " Ŭ ýơdž Ǥnj! ƔƒĂŋ ƬƠƧ Ƨŏƹ ǊžƨǤŋ .

ƚǚdžŋ :" فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ ..." ƒʅǤǦǰFk ƚŏ5 Ŭ ýơdž Ǥnj! LJdž ƔƒSƵŰƒ.

ƚǚdžŋ :" تَابَ وَءَامَنَ ..." ƚǚƮ Ădž!ƒ ýĂƮ {LJdž} Ŭ ýơdž Ǥnj! LJdž ƔƒSƵŰƒ .

ƚǚdžŋ :" وءَامَن ..." Ŭ ýơdž Ǥnj! ƚ5ĂƱƶdž Ĭǚƶ ƚǚdžŋ ƔǤk.

ƚǚdžŋ :"عَمِلَ ..." Ŭ ýơdž Ǥnj! ƚ5ĂƱƶdž Ĭǚƶ ƚǚdžŋ LJdžǯ .

ƚǚdžŋ :" فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ...شَيۡـٔٗا " ƒʅǤǦǰFk ƚŏ5 Ŭ ýơdž Ǥnj! LJdž ƔƒSƵŰƒ.

ƚǚdžŋ :" وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ عِبَادَهُۥ بِٱلۡغَيۡبِ" Ŭ ýơdž Ǥnj! ƚǚƮ Ădž!ƒ ýĂƮ {Ŏk!ƒ} .

ƚǚdžŋ :" إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا" ƒʅǤǦǰFk ƵǤǰǤŏŉ ŎǰǤŏ Ŭ ýơdž Ǥnj! LJdž ƔƒSƵŰƒ.

ƚǚdžŋ :" تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ ٱلَّتِي نُورِثُ ..." ƒʅǤǦǰFk ƚŏ5 Ŭ

---

[1] - سورة مريم /59- 60.
[2] - سورة DžŏSdž /61.
[3] - سورة DžŏSdž /63.

	. ϒƒƨƵŰƒ LJdž Ġnj! ýơdž
	ýĂŢĂdž ł!ĺŢ "... نُورِثُ مِنۡ عِبَادِنَا " :ł!ždžη
	. ϒƒƨƵŰƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů {ř R!ƒ}
ýGžk ÝĠp !ĞĬ :" وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَۖ لَهُۥ مَا	ýơdž Ů {LJdž} ýĂŢĂdž!ƒ ł!ĺŢ " كَانَ تَقِيًّا " :ł!ždžη
بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَۚ وَمَا	. ϒƒƨƵŰƒ LJdž Ġnj!
كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾.[1]	Ů ł!ždžη :" وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَ ..." ƒ˥ŽĠLjFk
	. ϒƒƨƵŰƒ LJdž Ġnj! ýơdž
	لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا وَمَا :" ł!ždžη
	بَيۡنَ ذَٰلِكَ " ƒ˥ŽĠLjFk LJdž Ġnj! ýơdž Ů ŎLjĠŏu
	. ϒƒƨƵŰƒ
	Ġnj! ýơdž Ů "... وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا " :ł!ždžη
ýGžk ÝĠp !ĞĬ :" رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا	.ýƨLjk Ġdž ł!ždžη Ĭ!ĺŽ ł5ĂŎƶdž
بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ	LJdž Ġnj! ýơdž Ů ł!ždžη :" تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا " ƒ˥ŽĠLjFk
لَهُۥ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾ [2]	. ł!ŏhĂhƨ2!ĺ! Ιβ‡đdž ϒƒƨƵŰƒ
ÝĠp !ĞĬ :" وَيَقُولُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَءِذَا مَا مِتُّ	ł!ždžη :" وَيَقُولُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَءِذَا مَا مِتُّ ..."
لَسَوۡفَ أُخۡرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾ [3]	.ϒƒƨƵŰƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů ł!ždžη
	Ġnj! ýơdž Ů ł!ždžη :" لَسَوۡف أُخۡرَجُ حَيًّا" ł!ŏƨŏ˥5k
ýGžk ÝĠp !ĞĬ :" أَوَلَا يَذۡكُرُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ	.ϒƒƨƵŰƒ LJdž
مِن قَبۡلُ وَلَمۡ يَكُ شَيۡـًٔا ﴿٦٧﴾.[4]	

[1] - سورة مريم/64.
[2] - سورة مريم/65.
[3] - سورة مريم/66.
[4] - سورة مريم/67.

	ł ždžn :" يَذۡكُرُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَنَّا خَلَقۡنَٰهُ مِن
فَوَرَبِّكَ لَنَحۡشُرَنَّهُمۡ وَٱلشَّيَٰطِينَ	قَبۡلُ..." Ů Gnj! ýơdž ƵÚƒ ⅄ƒƨƵÚƒ ł5ĂƟƶdž Ǐ ždžn ýĂlŏ
ثُمَّ لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ حَوۡلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾ ثُمَّ	LJG]LjÚƒ.
لَنَنزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمۡ أَشَدُّ عَلَى	ł ždžn :" ... ll hƨh {Dž]p0} Gnj! ýơdž Ů ł ŏ5GLjFk]ƒ .
ٱلرَّحۡمَٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَحۡنُ أَعۡلَمُ بِٱلَّذِينَ هُمۡ	ł ždžn :" لَنَحۡشُرَنَّهُم وَٱلشَّيَٰطِين ..." Ă]ƒ Ⅹƒ Dž
أَوۡلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ [1].	⅄ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů.
	ł ždžn :" لَنُحۡضِرَنَّهُمۡ حَوۡلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا " ł5ĂƟƶdž
	⅄ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Dž]!ƒ Ⅹƒ Ă] Ǐ ždžZ.
	ł ždžn :" لَنَنزِعَنَّ مِن كُلِّ شِيعَةٍ..." Ů Gnj! ýơdž
	ł ždžn Ǐ ždžZ ł5ĂƟƶdž.DžnjLjƨuơLj
	ł ždžn :" أَشَدُّ عَلَى ٱلرَّحۡمَٰنِ عِتِيًّا " Ţ ždž {ĂNj}
	⅄ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů {ǐ D} ýĂŢĂdž!ƒ
	ł ždžn :" لَنَحۡنُ أَعۡلَمُ بِٱلَّذِينَ ..." Ů Gnj! ýơdž
	ł ždžn Ǐ ždžZ ł5ĂƟƶdž.LJƵƨLjLj
وَإِن مِّنكُمۡ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ	ł ždžn :" هُمۡ أَوۡلَىٰ بِهَا صِلِيًّا" Ţ ždž {LJŏR!ƒ} ýĂŢĂdž
عَلَىٰ رَبِّكَ حَتۡمًا مَّقۡضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ	⅄ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů.
ٱتَّقَواْ وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾ [2].	ł ždžn :" وَإِن مِّنكُمۡ إِلَّا وَارِدُهَا " ł ŏ5GLjFk]ƒ Ů ýơdž
	⅄ƒƨƵÚƒ LJdž Gnj!.
	ł ždžn :" كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتۡمًا مَّقۡضِيًّا" Ƶ GLjFk]ƒ

[1] - سورة مريم/68،69،70.
[2] - سورة مريم/72.

	.ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů łöÖÖžzk ĂÐ – ÖLjĠÖhv
	łžždžη ŤžZ łƽĂƱƵdž Ġnj! ýơdž Ů "... نُنَجِّي ": łžždžη
	Ðž‡Ljdž LJǫ
	łžŢ "... ٱتَّقَواْ وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ ": łžždžη
	. ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů {LJÖR!ƒ} ýĂŢĂdž
﴿٧٣﴾ ¹. ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَىُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ خَيۡرٞ مَّقَامٗا وَأَحۡسَنُ نَدِيّٗا	łžždžη ": وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا" łƽĂƱƵdž
	.ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů.... łžždžη ŤžZ
	Ů ÐžƧĠη Ƨšε ƱƧŢ!ƒ ϒƒĂη "... قَالَ ٱلَّذِينَ ": łžždžη
	. ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž
	LJÖR!ƒ} ýĂŢĂdž łžŢ "... كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ":łžždžη
	.ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů {ŤĂŪƒ
﴿٧٤﴾ ². أَحۡسَنُ أَثَٰثٗا وَرِءۡيٗا	łžŢ"..."ءَامَنُوٓاْ أَىُّ ٱلۡفَرِيقَيۡنِ خَيۡرٞ ": łžždžη
	. ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž Ů {łöLjĠX!ƒ LJÖR!ƒ} ýĂŢĂdž
﴿٧٥﴾ قُلۡ مَن كَانَ فِي ٱلضَّلَٰلَةِ فَلۡيَمۡدُدۡ لَهُ ٱلرَّحۡمَٰنُ مَدًّاۚ حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوۡاْ مَا يُوعَدُونَ إِمَّا ...	Ů łöƵĠLjFk˩ƒ "... أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّن قَرۡنٍ ": łžždžη
	.ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž
	Ů łöƵĠLjFk˩ƒ "... قُلۡ مَن كَانَ فِي ٱلضَّلَٰلَةِ ": łžždžη
	. ϒƒƧƵÚƒ LJdž Ġnj! ýơdž
	łžždžη ": يُوعَدُونَ إِمَّا ٱلۡعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ "
	. Ġnj! ýơdž Ů {Ġdž} ýĂŢĂdž łžŢ

[1] - سورة مريم/73.
[2] - سورة مريم/74.

ٱلۡعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ فَسَيَعۡلَمُونَ مَنۡ هُوَ شَرّٞ مَّكَانٗا وَأَضۡعَفُ جُندٗا ٧٥.[1]	ƽƧT ƔƒĂη Gnj! ýơdž Ů "... سَيَعۡلَمُونَ ": łždžη .DžƧGη Ƨŏε
	łžŢ .ا جُندًا وَأَضۡعَفُ مَّكَانًا هُوَ شَرٌّ ": łždžη
	.Ɣƒ ƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů {Gdž} ýĂŢĂdž
	وَيَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗى " ": łždžη
	. Ɣƒ ƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů łŏ5GLjFk]ƒ
	Ů {LJŏR!ƒ} ýĂŢĂdž łžŢ " ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗى " ": łždžη
يَزِيدُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ هُدٗى وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابٗا وَخَيۡرٞ مَّرَدّٗا ٧٦ [2]	. Ɣƒ ƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž
	وَٱلۡبَٰقِيَٰتُ ٱلصَّٰلِحَٰتُ خَيۡرٌ عِندَ رَبِّكَ ": łždžη
	LJdž Gnj! ýơdž Ů łŏ5GLjFk]Ůƒ Ǐžž łƽĂƠzdž "...
	.Ɣƒ ƧƵŰƒ
	أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا ..." ": łždžη
	. Ɣƒ ƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů łŏ5GLjFk]ƒ
أَفَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالٗا وَوَلَدًا ٧٧ [3]	Ů {ǐ Ʀ!ƒ} ýĂŢĂdž łžŢ " كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا " ": łždžη
	. Gnj! Ɣƒ ƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž
	لَأُوتَيَنَّ مَالٗا ..." Ů "... ": łždžη łƽĂƠzdž Gnj! ýơdž
	. łžŢ!ƒ łždžη Ǐžž
	Dž]l!ƒ ƔƒĂη " لَأُوتَيَنَّ مَالٗا وَوَلَدًا ": łždžη
	.Ɣƒ ƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ƨpldž!ƒ

[1] - سورة مريم/75.
[2] - سورة مريم/76.
[3] - سورة مريم/77.

	ɬlJdžη Ǐl̈Z ɬ5ĂƆzdž "... وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ ": ɬlJdžη
	. ɣƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ɣk‡ŏ
﴿٨٠﴾ .[1]	Gnj! ýơdž Ů {Gdž} ýĂTĂdž ɬl̈T "... يَقُول ": ɬlJdžη
	.ɣƒƧZŰƒ LJdž
	ýơdž Ů ɣk‡Lj ɬlJdžη Ǐl̈Z ɬ5ĂƆzdž "... يَأۡتِينَا ": ɬlJdžη
	.Gnj!
	Gnjŏ5 ɬŏ5GLjFkʅƒ "... سَنَكۡتُبُ مَا يَقُولُ ": ɬlJdžη
	. ɣƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ýŏl̈zk!ƒ Ǐljzdž
﴿٧٩﴾ .[2]	Ů {Gdž} ýĂTĂdž!ƒ ɬl̈T "... يَقُول وَنَمُد ": ɬlJdžη
	.Gnj! ýơdž
	ɬ5ĂƆzdž " وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلۡعَذَابِ مَدًّا ": ɬlJdžη
	. Gnj! ýơdž Ů ɣk‡Lj ɬlJdžη Ǐl̈Z
	ɬŏ5GLjFkʅƒ ƒ"وَٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ ءَالِهَةً ": ɬlJdžη
	.ɣƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů
﴿٨١﴾ كَلَّاۚ سَيَكۡفُرُونَ	Ŏ5Sơ!ƒ ýĂTĂdž ɬl̈T " لِّيَكُونُواْ لَهُمۡ عِزًّا ": ɬlJdžη
﴿٨٢﴾ .[3]	. ɣƒƧZŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Sʒ Tdž!ƒ {LJD}
	LJdž Gnj! ýơdž Ů " سَيَكۡفُرُون بِعِبَادَتِهِمۡ ": ɬlJdžη
	.Yƥ Sl̈! ýŏl̈zk!ƒ Dž‡ơ Ŏ5 ɣƒƧZŰƒ

[1] - سورة مريم/80.
[2] - سورة مريم/79.
[3] - سورة مريم/81،82.

	ηł :" وَيَكُونُونَ عَلَيۡهِمۡ ضِدًّا " ł5ĂÕzž Ľ
	.Yƒ2ZÚƒ LJž Gnj! ýož Ů LJĂƨ5ŧŏ ηł
	ηł :" أَلَمۡ تَرَ أَنَّآ أَرۡسَلۡنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ عَلَى
ýGp Ÿƒ Gzk !Ľ :" أَلَمۡ تَرَ أَنَّآ أَرۡسَلۡنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ	ٱلۡكَـٰفِرِينَ ..." łÕ5GLjFk]ƒ Ů Gnj! ýož LJž Yƒ2ZÚƒ .
عَلَى ٱلۡكَـٰفِرِينَ تَؤُزُّهُمۡ أَزّٗا ﴿٨٣﴾ فَلَا تَعۡجَلۡ	ηł :" نَعُدُّ لَهُمۡ عَدّٗا " łŏƨŏ]5k Ů Gnj! ýož LJž
عَلَيۡهِمۡۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمۡ عَدّٗا ﴿٨٤﴾ .[1]	. Yƒ2ZÚƒ
	ηł :" وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَـٰنُ وَلَدًا"]ƒ Ů łÕ5GLjFk
	. Yƒ2ZÚƒ LJž Gnj! ýož
ýGp Ÿƒ Gzk !Ľ :"وَقَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحۡمَـٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾	ηł : " جِئۡتُمۡ شَيۡـًٔا إِدّٗا" Yƒ Ă]η !]ƒ ßIlž!ƒ Ů
لَّقَدۡ جِئۡتُمۡ شَيۡـًٔا إِدّٗا ﴿٨٩﴾ [2]	.Yƒ2ZÚƒ LJž Gnj! ýož
	ηł :" دَعَوۡاْ لِلرَّحۡمَـٰنِ وَلَدًا " Ľ ĂdžłĂŢ ýĂ
	. Yƒ2ZÚƒ LJž Gnj! ýož Ů {LJÐ} Õ5ƨo!ƒ
ýGp Ÿƒ Gzk !Ľ :" أَن دَعَوۡاْ لِلرَّحۡمَـٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ [3]	ηł :" وَمَا يَنۢبَغِي لِلرَّحۡمَـٰنِ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا"
ýGp Ÿƒ Gzk !Ľ :" وَمَا يَنۢبَغِي لِلرَّحۡمَـٰنِ أَن يَتَّخِذَ	łÕ5GLjFk]ƒ Ů Gnj! ýož LJž Yƒ2ZÚƒ .
وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِن كُلُّ مَن فِي ٱلسَّمَـٰوَٰتِ	ηł :" يَتَّخِذ وَلَدًا " Ľ ĂdžłĂŢ!ƒ ýĂ {LJÐ} Õ5ƨo!ƒ
وَٱلۡأَرۡضِ إِلَّآ ءَاتِي ٱلرَّحۡمَـٰنِ عَبۡدًا ﴿٩٣﴾ .[4]	.Yƒ2ZÚƒ LJž Gnj! ýož Ů
	ηł :" كُلُّ مَن فِي ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ إِلَّآ

[1] - سورة مريم/83،84.
[2] - سورة مريم/88،89.
[3] - سورة مريم/91.
[4] - سورة مريم/92،93.

	LJdž Gnj! ýơdž Ů ł0ŽŠ0ŽzŠk ł1ŽdžŋĂĐ ŐLjGŠ0u ƧGLjFkŢƒ " ءَاتِي ƳƒƧƵŰƒ .
	ŋdžł :" أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا" ƳƒĂŋ DžŢI!ƒ
لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾ .[1]	ýGp Ÿƒ Ǐ!Gzk :" LJdž Gnj! ýơdž Ů ł05GLjFkŢƒ IƧpIdž!ƒ DžŢI!ƒ ł1ŽdžŋĂ ƧpIdž!ƒ ƳƒƧƵŰƒ .
إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَـٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾.[2]	ýGp Ÿƒ Ǐ!Gzk :" إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحْمَـٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾.	ýơdž Ů ł05GLjFkŢƒ "... إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ŋdžł : ƳƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! . ŢŽł "..ءَامَنُوا وَعَمِلُواْ ٱلصَّـٰلِحَـٰت" :ł1ŽdžŋŢŽł . Gnj! ýơdž Ů {LJŐR!ƒ} ýĂŢĂdž!ƒ
	ŋdžł :" وَعَمِلُوا ٱلصَّـٰلِحَـٰت ..." ł5ĂŐzdžǏ1Ž . ƳƒƧŨƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŢŽ!ƒ ł1Ždžŋ
	ŋdžł :" يَسَّرْنَـٰه ..." Ů ýơdž Gnj! ýŐ1žzk IƧpIdž! ŐdžǏD .IjGLjĂŢlŏ GdžLj35 ýƧLjD
فَإِنَّمَا يَسَّرْنَـٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ ٱلْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾ .[3]	ýGp Ÿƒ Ǐ!Gzk :" فَإِنَّمَا يَسَّرْنَـٰهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ ٱلْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾.
	ŋdžł :" لِتُبَشِّرَ بِهِ ٱلْمُتَّقِينَ " ŢŽł ýĂŢĂdž!ƒ .ƳƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ƧʒŢdž!ƒ {LJĐ} Ő5Ơơ!ƒ
	ŋdžł :" وَتُنذِرَ بِهِۦ قَوْمًا لُّدًّا " ł5ĂŐzdžǏ1Ž ł1Ždžŋ . ƳƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Ƨlŏ
	ŋdžł :" وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ " ƒ0ŽŠGLjFkŢƒ Ů . ƳƒƧƵŰƒ LJdž Gz! ýơdž

[1] - سورة مريم/94،95.
[2] - سورة مريم/96.
[3] - سورة مريم/97.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾ [1]	": Ĭ!Gƶk Ÿƒ ýGp ": مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ ..." ƒ]FkƵƒ ƨGLjFk]ƒ "ýơdž Ů ŎLjGŏu .Gnj! ł½dž]n Ĭ½ƶ ł5ĂƆƶdž " تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ": ł½dž]n .ƳƒƧƵŰƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů Σơk

[1] - سورة مريم/98.

خاتمة

: ﻫﻮﺩﺍﻓﻊ

ﺍﻟﺘﻨﺎﻓﺲ ﺍﻟﺪﻭﻟﻲ ﻭﺍﻟﺘﻄﻮﺭ ﺍﻟﺴﺮﻳﻊ ﻓﻲ ﻣﺠﺎﻝ ﺍﻟﺘﻜﻨﻮﻟﻮﺟﻴﺎ ﺍﻟﻤﻌﻠﻮﻣﺎﺗﻴﺔ ﻭﺍﻻﺗﺼﺎﻻﺕ ﺃﺩﻯ ﺇﻟﻰ ﺍﻧﺘﺸﺎﺭ ﺍﻟﺸﺮﻛﺎﺕ ﻣﺘﻌﺪﺩﺓ ﺍﻟﺠﻨﺴﻴﺎﺕ ﻭﺍﻟﻤﺘﻌﺪﺩﺓ ﺍﻟﺠﻨﺴﻴﺎﺕ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﻌﻤﻞ ﻓﻲ ﺑﻴﺌﺔ ﺗﻨﺎﻓﺴﻴﺔ ﻣﻔﺘﻮﺣﺔ ﻭﺗﺴﻌﻰ ﺇﻟﻰ ﺗﺤﻘﻴﻖ ﺃﻛﺒﺮ ﻗﺪﺭ ﻣﻦ ﺍﻟﺮﺑﺢ ﻭﺍﻟﺘﻮﺳﻊ ﻓﻲ ﺍﻟﺴﻮﻕ ﻭﺍﻟﺤﺼﻮﻝ ﻋﻠﻰ ﺃﻛﺒﺮ ﺣﺼﺔ ﺳﻮﻗﻴﺔ ﻣﻤﻜﻨﺔ ﻭﻫﺬﺍ ﻣﺎ ﺳﻨﺤﺎﻭﻝ ﺍﻟﺘﻄﺮﻕ ﺇﻟﻴﻪ ﻓﻲ ﻫﺬﺍ ﺍﻟﻔﺼﻞ ﻣﻦ ﺧﻼﻝ ﺍﻟﻨﻘﺎﻁ ﺍﻟﺘﺎﻟﻴﺔ :

ﺍﻟﻤﻨﺎﻓﺴﺔ ﺍﻟﺴﻌﺮﻳﺔ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﻌﺘﻤﺪ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﺘﺨﻔﻴﺾ ﺍﻟﻤﺴﺘﻤﺮ ﻟﻸﺳﻌﺎﺭ ﻣﻦ ﺃﺟﻞ ﺍﻟﺤﺼﻮﻝ ﻋﻠﻰ ﺃﻛﺒﺮ ﺣﺼﺔ ﺳﻮﻗﻴﺔ ﻣﻤﻜﻨﺔ .

ﺍﻟﻤﻨﺎﻓﺴﺔ ﻏﻴﺮ ﺍﻟﺴﻌﺮﻳﺔ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﻌﺘﻤﺪ ﻋﻠﻰ ﺍﻟﺠﻮﺩﺓ ﻭﺍﻟﺘﻤﻴﺰ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﺘﻄﻠﺐ ﺍﺳﺘﺜﻤﺎﺭﺍﺕ ﻛﺒﻴﺮﺓ ﻓﻲ ﺍﻟﺒﺤﺚ ﻭﺍﻟﺘﻄﻮﻳﺮ ﻭﺍﻟﺘﺴﻮﻳﻖ .

ﺍﻟﻤﻨﺎﻓﺴﺔ ﻓﻲ ﺍﻟﺴﻮﻕ ﺍﻟﻤﺤﻠﻴﺔ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﺘﻄﻠﺐ ﺍﺳﺘﺠﺎﺑﺔ ﺳﺮﻳﻌﺔ ﻭﻣﺮﻭﻧﺔ ﻋﺎﻟﻴﺔ ﻟﻠﺘﻐﻴﺮﺍﺕ ﺍﻟﺘﻲ ﺗﺤﺪﺙ ﻓﻲ ﺍﻟﺒﻴﺌﺔ ﺍﻟﻤﺤﻴﻄﺔ ﺑﻬﺎ .

ﺍﻟﻤﻨﺎﻓﺴﺔ ﻓﻲ ﺍﻟﺴﻮﻕ ﺍﻟﻌﺎﻟﻤﻴﺔ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﺘﻄﻠﺐ ﺍﻟﺘﻮﺳﻊ ﻓﻲ ﺍﻟﺴﻮﻕ ﺍﻟﻌﺎﻟﻤﻴﺔ ﻭﺍﻟﺘﻌﺎﻣﻞ ﻣﻊ ﺍﻟﺜﻘﺎﻓﺎﺕ ﺍﻟﻤﺨﺘﻠﻔﺔ ﻭﺍﻟﺘﻲ ﺗﺘﻄﻠﺐ ﺍﻟﻤﺮﻭﻧﺔ ﻭﺍﻟﺘﻜﻴﻒ ﻣﻊ ﺍﻟﺒﻴﺌﺎﺕ ﺍﻟﻤﺨﺘﻠﻔﺔ .

قائمة المصادر
و المراجع

: ƲƜƐβDŽǁƐNj βɑϜ ƮDŽǁƐ hƲDŽϜƽ

.DžŏƧǂ!ƒ LJƈƧl!ƒ

ÜLJGĻjh! ÜKĂƧŏh ÜŎǐŏkƽ!ƒ LJǴdžoƧ!ƒ βhƵ ƚŏlơk ÜƜƒƧǐ!ƒ LJhƒ ÜĂơĻj!ƒ Ŏƽ ýĂƮŪƒ -1

. 51 f Ü1ƜÜKβ

ɣǴkǂ!ƒ Ƨƒβ Ü ǐ ƧǴŏhŮƒ DžŏNjƒƧhǫ Oʻk ÜŎ!ĂpǴh!ƒ ÜƜǴɳƨǆ! ɣĂǐĻjdž!ƒ LJƈƧl!ƒ ɣƒƧƵǫ -2

. 799 f Ü3Ɯ Ü1420¡4ƱÜƧƮdž ÜlƧNjǴl!ƒ Ü ǐ Ƨ Ʈ dž!ƒ

ÜLJGĻjh! ÜKĂƧŏh Üýŏɳ!ƒ Ƨƒβ ÜUơǴɳ!ƒ : LJŮĂơ!ƒĂ LJǴŏdžƶ!ƒĂ LJǴɳƧƶ!ƒĂ LJǴNjƧh!ƒ -3

. 240 f Ü1ƜÜ1410¡1Ʊ

Ü ǐ þ!ǴP!ƒ Ÿƒ Y ƧĂkǂþ!ƒ : Oʻk ÜŎƱǴĻjƧƺ!ƒ Ŏhǁǂ!ƒ ǐ ƨɳ LJhƒ ÜýŏƨĻjk!ƒ DžĂǁƶ! ýŏnjǀk!ƒ -4

. 61 f Ü2Ɯ ÜùNj 1416 ¡1Ʊ ÜLJGĻjh! ÜKĂƧŏh ÜDžpƧŪƒ ŎhD ƧTǴĻj!ƒ

¡1Ʊ ÜyõƨĂk!ƒĂ ƧTĻjǁ! ƩƧǴƶdž!ƒ ƚhkǂdž ÜŎơɳƒƧ!ƒ βhƵ ƧĂkǂþ!ƒ : ǐĂơĻj!ƒ ƚŏhƱk!ƒ -5

. 85 f Ü1Ɯ Ü1999

βhƵ βdžoD ýpǴƵ Ü Ư Ăƶdž βdžodž ŎǁƵ : Oʻk ÜŎh!Ǵƶƛ!ƒ LJǴdžoƧ!ƒ βhƵ : Ŏh!Ǵƶƛ!ƒ Ƨŏǀƽk -6

ÜKĂƧŏh ÜŎhƧƶ!ƒ ƚƒƧk!ƒ CǴŏơǫ Ƨƒβ ÜƚĻjǀ ĂhD ÜƟǴkƽ!ƒ βhƵ βĂɳĂdž!ƒ

. 1663 f Ü1998¡1ƱÜ1ƜÜLJGĻjh!

: Oʻk ǐ þƶǀ!ƒ Ƨ Ʈ ǴĻj LJh LJǴdžoƧ!ƒ βhƵ ÜLJGĻjdž!ƒ Dž ǔǂ!ƒ Ƨŏǀƽk Ŏƽ LJǴdžoƧ!ƒ DžŏƧǂ!ƒ Ƨŏǀŏk -7

¡2008 ¡1Ʊ ÜƧƒƨɳ!ƒ ÜþƒĂ!ƒ ɣǴh Ü ǁ!Ǵdƶ DžǴdžŮƒ Ƨƒβ ÜƽơŏĂǁ!ƒ βǴƶdž LJh LJǴdžoƧ!ƒ βhƵ

. 450 f

Ƨƒ2T∃ħ lþŏƨdž ŧzħƱ ÜÖ5ǴŢĂ þdžơdž : ŊJLjǴŏħĂ ŊJ5ƧŢĂ LJƇƧl!ƒ Ɣƒ2Ƨϱ Ö5 ýĂþɳ!ƒ-8

. 258- 257 f Ü1995¡1416¡3ƱÜŦŢdžþ ÜþŏT2!ƒ Ƨƒþ! ŧŏdžÜƶ!ƒ ŧLjɳÜ!ƒ

. 42 f Ü1WÜKþÜƱþÜƧ‡5!ƒ Ƨƒþ ÜÖpĂ]þ!ƒ ŧ5ƧƵ LJħ þdžơĐ LJħ þdžơdž : ÖpĂ]þ!ƒ ŧŏTǴơ-9

Ü‡ŏƧŢdž!ƒ Ɣk‡!ƒ Ƨƒþ ÜƧǴɳLj!ƒ ÖÜƶ þdžơdž : O'kÜÖLjɳ LJħƒ LJǴdžλƵ O'k5!ƒ Ăh Đ : f FǴŢP!ƒ -10

. 18 f Ü1WÜ4ƱÜƧŢdž ÜIƧNjǴI!ƒ

Ö]Ă!Ūƒ LJŏþ!ƒ ƔǴnjT ÜÖLjǴλdž!ƒ yñ]!ƒĂ DžŏUƶ!ƒ LJƇƧl!ƒ Ƨŏ]ɔk Ö5 ÖLjǴƶdž!ƒ ΘĂƧ -11

.57-56 f Ü1ƱÜ2W ÜLJǴLjħ! ÜKĂƧŏħ ÜÖħƧƶ!ƒ ŧ ƒƧk!ƒ CǴŏơϱ Ƨƒþ Ü ĭ þƒþʒħ!ƒ

262 f Ü1WÜ1982¡1ƱÜ‡ŏdžÜƶ!ƒ Ɣk‡!ƒ Ƨƒþ ÜÖħÜơ!ƒ ÖɳǴ5P!ƒ LJǴLj] LJħƒ Ü‡ơǴŢ5!ƒ Ƨ] -12

Ü‡ŏdžÜƶ!ƒ Ɣk‡!ƒ Ƨƒþ ÜÖLjĂdžTŰƒ LJŏþ!ƒ ƧĂLj : ll!Ǵdž LJħƒ ŧŏ5!Đ ĬÜƶ ÖLjĂdžTŪƒ ΘƧT -13

. 131 f Ü1WÜ1998¡1ƱÜLJǴLjħ!ÜKĂƧŏħ

Ɣk‡!ƒ Ƨƒþ ÜƔĂIƶŏ yŏþŏ ýŏdžĐ : O'k Ü ţ ŏƶŏ LJħƒ ÜÖÜƶ LJħƒ Ü ĭ ƧTPdžƧÜ! ý Ţ 5dž!ƒ ΘƧT -14

. 72 f Ü2001¡1ƱÜ1WÜLJǴLjħ! ÜKĂƧŏħ Ü‡ŏdžÜƶ!ƒ

DžŏNjƒƧhϱ ĬI]!ƒ Ĭ5Ų Ţdž : O'k ÜLJŏþ!ƒ þdžơdž ĭƧ‡hƶ!ƒ Ÿƒ þhƵ : ÖhLjkdž!ƒ LJƒĂŏþ ΘƧT -15

. 344 f Ü1W ÜKþ ÜƱ þÜLJǴLjħ! ÜKĂƧŏħ Ü‡5Ƨƶdž!ƒ Ƨƒþ Ü ĭ ƧǴhLjÜƒ

O'k ÜDžǴTNj LJħƒ Ÿƒ þhƵ LJħ þdžơƒ LJħ Ƨ]Ăŏ LJħ Ÿƒ þhƵ Üăþ Ţ!ƒ ýhĂ ăþLj!ƒ ƧƱp ΘƧT -16

. 61 f Ü1W Ü1383 ¡11Ų ÜƧŢdž ÜIƧNjǴI!ƒ Üþŏdžơ!ƒ þhƵ LJŏþ!ƒ Öơdž :

ΘƧTĂ Ł öÜƶk ĭ þǴhƧk]Ūƒ þdžơdž LJħ LJŏþ!ƒ Öưƨ : Öưƨ!ƒ ÜɣɳǴơ!ƒ LJħƒ ŧõ5Ǵ‡ ΘƧT -17

. 1W Ü1973 ĂŏǴdž ƱþÜǴŏħŏ! Ü Σ ĂLjŏƧǴp ŧzdžǴɳ Ü Σ ǴLj!ƒ ƧdžƵ LJ]ơ Ƨ]Ăŏ

ƨƒþÜƨƓƵƵ ƨĂ5ʒ!ƒ þ№Ƶ þdžơD Ü₺ǒlơk ÜǑ№ƒƨƓ5!ƒ Ü₺ǒ№ƨƶ!ƒ ΘƓơ⊤Ă ₺ʒǖ!ƒ ШƓk ΘƓơ⊤!ƒ -18

. 1084 f Ü3ШÜ1987¡4ƵÜLJƓLj№! ÜKĂƨǒ№ ÜǑLj№ǒǔdžǖ! Džǖƶ!ƒ

18 f ÜKþÜƵþ KǒĂ‡!ƒ ƨ‡5!ƒ ƨƒþ Ü₺ǒþơ!ƒĂ Džǒþl!ƒ LJǒ№ ₺ǖdžŋ!ƒ Ǒ5 ₺ǒ№ƒƨƵǖƒ ₺džǔƶ!ƒ -19

KĂƨǒ№ ÜǑ№ƨƶ!ƒ þƒƨ!ƒ ƨƒþÜǑdžĂƨƤdž!ƒ ǐþnjdž ₺ǒ№ƵkĂ þƵƒĂ5 :Ǒ№ƨƶ!ƒ Ăơlj!ƒ Ǒ5 -20

. 83 f Ü1986¡2ƵÜLJƓLj№!

ÜǑ№ƨƶ!ƒ þ.ƒƨ!ƒ ƨƒþ ÜNJǒŋĂkĂ þlLj : ǑdžĂƨƤdž!ƒ ǐþnjdž ÜNJǒŋĂkĂ þlLj ÜǑ№ƨƶ!ƒ Ăơlj!ƒ Ǒ5 -21

. 31 f Ü1986¡2ƵÜLJƓLj№! ÜKĂƨǒ№

ÜlƨNjƓl!ƒ ÜLJĂƨƓNj þdžơdž Džǔ⌊!ƒ þ№Ƶ : Ơk Üƨ№Ljp LJ№ LJƓdžƛƵ ƨT№ Ă№D : NJǒĂ№ǒ⌊ ÜɣƓk‡!ƒ -22

. 23 f Ü1ШÜ1988¡3ƵÜƨ⊤dž

ƨƒƨTƓ№ CƓdžǖƶ!ƒ LJdž ₺ƵƓdžŋ : Ơk ÜǑLjƓŋƨŋ!ƒ þdžơdž LJ№ ǏǖƵ KƓ5ǒƨƶk!ƒ ɣƓk‡ -23

. 78 f Ü1ШÜ1983 ¡1ƵÜLJƓLj№! ÜKĂƨǒ№ Ü₺ǒdžǖƶ!ƒ ɣk‡!ƒ ƨƒþÜƨTƓLj!ƒ

Džpƨ ɣk‡!ƒ ƨƒþ ƵĂƵP 01 ₺pƨĂ þƓT№Ɠ№ LJ№ƒ Ü₺ǒ№ƨƶ!ƒ DžǖƵ Ǒ5 Ɠnjơƨ⊤Ă ₺džþldž!ƒ ɣƓk‡ -24

. 67

LJ№ Dž⌊ƓI!ƒ Ă№D ýǒĂdk!ƒ ljĂŋĂ Ǒ5 ýǒĂƓpŪƒ LJĂǒƵĂ ýǒƨLjk!ƒ Ư džƒÅɛ ₺Ɠlơ LJƵ ƨƓT‡!ƒ -25

LJƓdžơƨ!ƒ þ№Ƶ Ǒơk5 Ư Ăƶdž ǑǖƵ ÜþĂŋĂdž!ƒ þ№Ƶ þdžơD ýþƓƵ : Ơk Ü ǐƨTPdžƨ!ƒ ƨdžƵ

. 22 f Ü1998¡1ƵÜ4ШÜ₺ǒþĂƶ⌊!ƒ Ü Ư Ɠǒƨ!ƒ ÜLJƓ‡ǒ№ƶ!ƒ ₺hk‡dž Ü ǐƨƓŋơ þdžơD

Üƨþ⊤ƓT ƨƒþ Ǒƶ5ǒĂƨ!ƒ ǐƨƓ⊤LjŪƒ ƨĂULjdž LJ№ƒ ýư5!ƒ Ă№D Dǖƨ‡dž LJ№ þdžơdž ÜɣƨƶƵ!ƒ LJƓ⌊! -26

. 128 f Ü1ШÜ3Ƶ ÜKĂƨǒ№

. 16 f Ü1ШÜ2006 ¡5ƱÜɣk‡!ƒ DžƁƵ ÜLJƇlơ DžGdžk ÜƇNjƇLjhdžĂ ƇNjƇLjƶdž ŧðhƧƶ!ƒ ŧʒ!ƒ -27

. 1986 ¡2Ʊ ÜLJƇLjh! ÜKĂƧðh ÜLJlơdž!ƒ ƥhƵ ƧðNjƨ ÜƠk Ü Σ ðGp LJhƒ Üŧʒ!ƒ ýdžɳdž -28

ƥhƵ : Ơk Ölƨdž!ƒ lƨðl LJh ýðƵGdžl LJh ÖƵ LJlơ!ƒ Ăh Ü DžUƵÜ Ʊðơdž!ƒĂ Dž‡ơdž!ƒ -29

. 344 f Ü1ШÜKpÜƱpÜLJƇLjh! ÜKĂƧðh Üŧðdž!ƶ!ƒ ɣk‡!ƒ ƨƒp Ü ǐ ĂƒpLjnj!ƒ pðdžơ!ƒ

¡1ШÜKp ÜƱpÜLJƇLjh! ÜKĂƧðh Üŧðdž!ƶ!ƒ ŧhk‡dž!ƒ ÜÖdžĂðƶ!ƒ Σ Ghƶ!ƒ Ăh Ü ƧðLjdž!ƒ ƟGhƬdž!ƒ -30

. 110 f

pĂdžơdž : Ơk ÜLJðp!ƒ Σdžƚ ÜƠks!ƒ Öh LJh pdžơdž : ù! yLjldž!ƒ UƇs!D Ǐ!ƶ y!ƱƉdž!ƒ -31

. 346 f Ü1Ш Ü2003 ¡1ƱÜɣðƱP!ƒ pĂdžơdž LJðlƇðĂ ƱĂāƇLjƨÜƒ

¡1988¡1ƱÜLJƇLjh! ÜKĂƧðh ÜɣkǂƵ!ƒ DžƁƵ ÜШƇɳƨ!ƒ ŞƇơlƍ Ăh :NJhƒƨƵƍĂ LJƈƨl!ƒ ÖLjƇƶdž -32

. 223 f Ü2Ш

ÜlĂƵp!ƒ ƨƒp LJĂƧPƈĂ Ǐ ƽƱ Ƭ dž DžðNjƒƨhƍ ÜlƨNjƇl!Ghu ŧðhƧƶ!ƒ ŧʒ!ƒ yžɳdž ÜƱðlĂ!ƒ Džɳƶdž -33

. 136 f ÜKpÜƱpÜƨ Ƭ dž Ülƨ NjƇl!ƒ

ƨƒp Ÿƒ NJdžơƨ ÖƵ ƥdžơdžĂ llƨGhdž!ƒ LJƨGdž : Ơk Ü ǐ ƨG Ƭ LjŨƒ DžƇTNj LJhƒ ÜɣðhƵ!ƒ ÖLjʒdž -34

. 490 f Ü1985 ¡2Ʊ ÜGðƨĂl ÜŞTdžp Üƨ‡ƽ!ƒ

ÜKĂƧðh ýŭnj!ƒ ŧhk‡dž ÜDžơƵdžĂh ÖƵ : Ơk Ü ǐ ƨTPdžƨ!ƒ ÜɣƒƨZŰƒ ŧZGLj Ƭ Ö5 ý Ƭ ƽdž!ƒ -35

. 23 f Ü1993¡1ƱÜLJƇLjh!

ÜLJƇLjh! ÜKĂƧðh Üɣk‡!ƒ DžƁƵ Üŧdžðƶ Ş!ƇP!ƒ ƥhƵ ƥdžơdž : Ơk Üpƨhdžƚƒ : Ǒư kldžƚƒ -36

. 3 f Ü1ШÜKp

ÜþNjǵŋdž DžöƧ‡!ƒ þhƵ : OʼkÜ ǐ ƨ Ƭ dž!ƒ LJöþ!ƒ LJöƨ : Ɣƒ2ƵŰƒ þƵƒĂþ Ǐ!ǫ Ɣǔƀ!ƒ ý Ƭ Ădž -37

. 31 f Ü1WÜ1996¡1ƀÜLJǴLjh! ÜKĂƧöh Ü‡!ǴƖƧ!ƒ

. 15 f Ü1W Ü15ƀÜƧ Ƭ dž ÜIƧNjǵI!ƒ Ü Ƶ 2ǴƵdž!ƒ ƨƒþ ÜLJƖơ ΣǴhƵ :Ǒ5ƒĂ!ƒ Ăơʟj!ƒ -38

فهرس الموضوعات

IƑYNjTNjDŽllε Ƨ ƥNJʒ

hʊΘƨT	DžεNjdžØY
Y ù D	.....tdžpldž
1	.....þönjdžk
YƑΘdžllε qdžY hʊĭĞpyllε hʊ‡DŽWllε :üNjŬε üTƨllε	
7	.....tűdžn!ƒ Ƨ ŏƧʒk : ýĂŪƒ t oʰudž!ƒ
7	.....tʒ! ù D
8	.....Ğoŭŭ Tƒ ù Y
	ĂDŽεqʂllε NjΘdžllε ƀƑDŽ‡Y qdžY hʊ‡DŽWllε :Ĭdžƒkllε KΘĞDŽllε
10	.....ĂDŽεqʂllε qdžY hʊ‡DŽWllε !NjNJƧDŽ
	.....DžĭkqΘDŽllε YƑΘdžllε DžY hʊ‡DŽWllε :Kllƒkllε KΘĞDŽllε
16	.....DžƒƨΘ !ƑDŽt qdžY hʊ‡DŽWllε :üNjŬε ƒ‡UDŽllε
18	.....ĬDŽNjRqDŽllε ăqNJDŽ qdžY hʊ‡DŽWllε: Ĭdžƒkllε ƒ‡UDŽllε
19	.....DžƨΘ ƧƑĞY qdžY hʊ‡DŽWllε : Kllƒkllε ƒ‡UDŽllε
21	.....ƐĬU‡llε qĞY hʊƨƑDŽΘ qDŽΘDŽ qdžY hʊ‡DŽWllε: UĞεþllε ƒ‡UDŽllε
YƑΘdžllε qdžY ƒεþYŪε DžDŽ ƑNJll üΘDŽ Ű Ĭ‡llε üDŽΘllεNj hʊ‡DŽWllε !ƒƨƽc:Ĭdžƒkllε üTƨllε	
24	ƒ þyllε YƑΘdžllε qdžY hʊ‡DŽWllε !ƒƨƽc: üNjŬε KΘĞDŽllε
24	.....tŏŭƶ5!ƒ tűdžn!ƒ 1
25	.....tŏdž]Úƒ tűdžn!ƒ 2
25	.....tŏUƧT!ƒ tűdžn!ƒ 3

26	……ŧŏƽƧƱ!ƒ ŧŭđžŋ!ƒ 4
27	……ăƨʒŢĂ ăƨհ‡ Ĭ!ǫ ŧŭđžŋ!ƒ Đžŏǰlk 5
27	**……ɣƑΘđžllƐ ɑɳđžY ƒƐþYŪƐ DžĐŽ ƑNJll üΘĐŽ Ů ĬŧllƐ üĐŽɯllƐ: ĬđžƑkll Ɛ Θ ɠĐŽllƐ**
27	……ŧƽLjƋkǰđž!ƒ ĂĐ ŧŏFƒþkhuŮƒ ŧŭđžŋ!ƒ1
31	……ŧŏuʻƒƨkƵŮƒ ŧŭđžŋ!ƒ2
38	……ŧŏƨŏǰƽk!ƒ ŧŭđžŋ!ƒ 3
41	……Đžǰl!ƒ ɣƒĂŋ ŧŭđžŋ 4
43	..ŧŏƑGŋƽ!ƒ ƒRƎh ŮĂ CĞƽ!Gu LJƨkIk Đž!Ă DžƨGŋ ĂĐ GIŭƱđž DžƨGŋ ƨŏƐ ƱƨT! GhufĂŋ ŧƶpƒĂ!ƒ ŧŭđžŋ!ƒ 5
44	……ƨƨơ! ĂĐ Đžǰů ŧŭŢ ŧƶpƒĂ!ƒ ŧŭŢ!ƒ ŧŭđžŋ 6
45	……ɣƒƨƵŮƒ LJdž Gnj! ýơdž Ů ŧŭđžŋ! ŧƶhuGk!ƒ ŧŭđžŋ!ƒ 7
!ĭƥDŽ ɣƥNjƨ Ĭʒ ƒƐþYŪƐ DžĐŽ ƑNJll üΘĐŽ Ů ĬŧllƐ üĐŽɯllƐ ŧƐpɑŧƨƐ: Kllƒkll Ɛ üŢƨllƐ	
71	……ŧdžkGP
73	……yŋƒƨdž!ƒ Ă ƨpGŢdž!ƒ ŧdžƑGp